

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
O'RTA MAXSUS, KASB-HUNAR TA'LIMI MARKAZI
NIZOMIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

G. M. SHARIPOVA

MUSIQA VA UNI O'QITISH METODIKASI

O'quv qo'llanma

Tip - ra - ti - kon, tip - ra - ti - kon o' - yin - ga - tush di - kon, di - kon!

tip - ra - ti - kon

Coda
tip - ra - ti - kon

Xijolatga qo'ymasangchi

Naqarot:

Tipratikon,
Tipratikon,
O'yinga tush
Dikon-dikon

Nega hamma yog'ing tikon?
Kiyib olgin qalin chopon.

Naqarot:

Tipratikon,
Tipratikon,
O'yinga tush
Dikon-dikon

Qushday uchay, qushday uchay!

Naqarot:

Tipratikon,
Tipratikon,
O'yinga tush
Dikon-dikon

Asta o'zim o'rgataman,
Qo'ling ushlab o'ynataman!

O'YNASANGCHI, TIPRATIKON

«Musiq va uni o'qitish metodikasi» o'quv qo'llanmasi bo'lajak o'qituvchilarni bugungi kun talablari asosida aqliy, axloqiy, madaniy va ma'naviy jihatdan tarbiyalaydi, ilmiy-nazariy va amaliy bilimlar majmuasi bilan tanishtiradi hamda metodik ko'nikma va malakalar bilan qurollantiradi.

Mazkur o'quv qo'llanma 3140020 — musiq ta'limi yo'nalishi bo'yicha bo'lajak o'qituvchilar uchun mo'ljallangan.

Taqrizchilar: SH. JANAYDAROV, Nizomiy nomidagi TDPU dotsenti,
G. TOJIYEVA, 1-Toshkent Pedagogika kolleji musiq kafedrasini mudiri,
SH. YAKUBOVA, Yu. Rajabiy nomidagi Toshkent Pedagogika kolleji o'qituvchisi.

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Sen ham ke - lib o' y - na sang chi, Qarab turing, o' yin tushay,

Sen ham ke - lib o' y - na sang - chi.

xi - jo - lat - ga qo' y - ma sang - chi

JAMOA BO'LIB QO'SHIQ KUYLASH UCHUN ASARLAR

I SINF

BAXTIY ERKATOY

Haydar Muhammad she'ri

To'lqin Toshmatov musiqasi

Sho'x va quvnoq

Voy, voy, voy - voy, Bax - tiy er - ka -

toy Er - ta - lab ty - rib, ich - mas - e - kan - choy.

Tamomlash ushun
voy, voy voy.

Voy, voy, voy, voy,
Baxtiy erkatoY.
Ertalab turib
Ichmas ekan choy.

Voy, voy, voy, voy,
Baxtiy erkatoY,
To'g'ri yo'l qolib,
Kechar ekan loy.

Voy, voy, voy, voy,
Baxtiy erkatoY,
Darsin qoldirib,
Keyin ishi voy.

KIRISH

Ushbu o'quv qo'llanma «Musika va uni o'qitish metodikasi» fanidan namuna sifatida yaratildi.

Musika san'ati — nafasot tarbiyasining muhim omili bo'lib, yosh avlodni kamolotga yetishishi uchun ta'sir etuvchi jarayon. Bu jarayon maktabdan boshlab shakllanadi va yosh avlodning ichki dunyosini boyitib, butun hayoti mobaynida unga hamroh bo'lib boradi. Musiqiy nafasot tarbiyasining o'zagi esa, boshlang'ich sinflarda boshlanadi. Musiqiy nafasot tarbiyasining asosi — musika madaniyati darslari hisoblanadi. Boshlang'ich sinflarda musika madaniyati darslarini unumli o'tish va bolalarning mustahkam bilim olishlari uchun, bo'lajak musika o'qituvchisi musika madaniyati darslarida beriladigan barcha o'quv materiallarni puxta o'zlashtirib olishi lozim.

Musika madaniyati darslarida musiqiy ta'limning asosini tarkib toptirishda fortepiano cholg'u asbobi bilan birgalikda, o'zbek xalq cholg'ulari asboblarda musiqiy asarlarni ijro eta olish muhim ahamiyat kasb etadi. Bo'lajak boshlang'ich sinf musika o'qituvchisi xalq musika ijodi bilan tanishishi, atoqli kompozitorlarning hayoti va ijodini o'rganishi kerak. O'qituvchi o'z ishiga ijodiy yondashib, dastur talablariga muvofiq dars o'tishi mumkin.

Ma'lumki, musika darslari jamoa bo'lib kuylash, musika savodi, musika tinglash kabi asosiy musiqiy faoliyatlarni o'z ichiga oladi. Darsning har bir faoliyat turida turli bolalar musika asboblarda chalish, kuy va qo'shiqlarga mos raqs harakatlarini bajarish, musika asboblarni chalishni qo'l harakatlari bilan taqlid qilish, chapak chalish va dirijorlik qilish kabi elementlardan keng foydalanish darslarning yanada qiziqarli va jozibali bo'lishini ta'minlaydi. Barcha dars faoliyatlari bir-biri bilan uzviy, mantiqiy bir butunlikni vujudga kelitirishni taqozo etadi. Musiqiy faoliyatlarni o'zaro mantiqiy uyg'unligi natijasida o'qitishning rivojlantiruvchi, ta'limiy va tarbiyaviy vazifalari amalga oshiriladi. Boshlang'ich sinflar musika madaniyati darslari bir o'quv yilida 34—35 soat o'tiladi. I chorakda — 9 s. II chorakda — 7 s. III chorakda — 10 s. IV chorakda — 8 s.

Bugungi kunda, musika madaniyati darslarini ilmiy-metodik jihatdan har tomonlama takomillashtirib, zamon talabiga mos ravishda olib borish, boshlang'ich sinf musika o'qituvchisi oldiga qo'yilgan dolzarb vazifalardan biri bo'lib hisoblanadi.

Mazkur o'quv qo'llanmada musika madaniyati darslarini o'tishga doir metodik tavsiyalar berilgan. Shuningdek, DTS o'quv dasturi asosida har bir sinf uchun yil chorak mavzulari, keng ko'lamda kuylash uchun qo'shiqlar va musika tinglash uchun asarlar, musika savodi, musiqiy asarlarning badiiy va musiqiy tahlili, bastakorlar hayoti va ijodi o'z aksini topgan.

Pedagogik kollej boshlang'ich ta'lim yo'nalishi bo'yicha bo'lajak o'qituvchilarga quyidagi vazifalarni amalga oshirish asosiy maqsad qilib qo'yilgan:

1. Bo'lajak musika o'qituvchilarining musiqiy uquvi va badiiy didini o'stirish.
2. Musiqani ijro etish tajribasini boyitish.
3. Musika tarbiyasida yangi uslub va vositalarni izlash.
4. Musiqiy asarlarda hayot va san'at o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ifodalash.

5. Ijrochilik mahoratini o'stirish.

Bo'lajak musiqa o'qituvchisi o'quv qo'llanmaga dastur asosida kiritilgan asarlar bilan muntazam ishlashi, ularni tahlil qilishi, ijro yo'llarini izlashi, o'rgatilayotgan qo'shiqlar, tinglash uchun asarlarni ijro etishga harakat qilishi lozim.

Shuningdek, bo'lajak musiqa o'qituvchisi tanlagan kasbini sevishi, tinimsiz mehnat qilishi, ayniqsa, notaga qarab kuy, qo'shiq ijro etish malakasini o'stirib, asarlarni mustaqil o'rganish va ongli ravishda o'zlashtirish ustida ish olib borishi lozim.

«Musiqa va uni o'qitish metodikasi» fanidan o'quv qo'llanmaning asosiy maqsadi, o'rta maxsus o'quv yurtlari, pedagogik kollej o'quvchilarining boshlang'ich sinflarda musiqa madaniyati darslarini mazmunli qilib olib borishga qaratilgan.

Ushbu o'quv qo'llanma oliy va o'rta maxsus o'quv yurtlari, pedagogika kollejlari va maktab boshlang'ich sinf musiqa o'qituvchilari uchun mo'ljallangan bo'lib, bildirilgan taklif va mulohazalar uchun o'z minnatdorligimizni bildiramiz.

«Quyov». Qo'ldosh Ma'murov musiqasi, Ilyos Muslim she'ri.

Bu asar bolalarning quyovga g'amxo'rligi, uni barra o'tlar bilan boqishlari va parvarishlab qarashlari haqida kuylanadi. Qo'shiq kuplet shaklida, quvnoq, sho'x xarakterda, tez sur'atda ijro etiladi. Do-minor tonligida yozilgan.

«Diyor madhi». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Habib Rahmat she'ri.

Bu qo'shiqda ona Vatanimizning bepoyonligi, obro'-e'tiborga ega ekanligi, kelajak avlod bu Vatanni asrab, unga xizmat qilishi, uning ishonchini oqlashi haqida kuylanadi. Re-minor tonligida, kuplet shaklida yozilgan.

«Muzqaymoq». Avaz Mansurov musiqasi, Erkin Qayumov she'ri.

Bu qo'shiqda muzqaymoqning sutday oppoqligi, mazaliligi, muzdekligi haqida kuylanadi. Muzqaymoqni chaynamasdan yeyilsa ham, og'izda mazasi qolishi haqida yozilgan. Qo'shiq quvnoq, sho'x xarakterda ijro etiladi. Do-major tonligida yozilgan.

«Diloromning qo'shig'i». Dilorom Omonullayeva musiqasi, Ibrohim Donish she'ri.

Ushbu asarda jajji, quvnoq qiz Dilorom haqida kuylanadi. Quvnoq va xushovoz qiz Dilorom qo'shiqlar aytib, doimo shod, xushchaqchaq bo'lib yuradi. Kuplet shaklida yozilgan ushbu qo'shiq sho'x, quvnoq, kuychan xarakterda ijro etiladi. Tez sur'atda, ijro etiladi. Fa-major tonligida yozilgan.

«Qish chog'lari». Fattoh Nazarov musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Qo'shiqda qish faslining yoqimlili, hamma yoq oppoq bo'lib, go'yo oq chamanzorga o'xshashligi, sovuq havoda qorbo'ron o'ynash sog'liq uchun foydali ekanligi haqida kuylanadi. Kuplet shaklida yozilgan, o'rtacha sur'atda ijro etiladi. Re-minor tonligida.

«Ochil paxtaron». Mutal Burhonov musiqasi, Tolib Yo'ldosh she'ri.

Oq paxta o'lkamizning husni ekanligi, baxtimiz ham paxtamiz singari doimo kulib turishi, yiqqan xirmonimiz ko'klardan oshishi haqida kuylanadi. Qo'shiq mayin, o'rtacha sur'atda ijro etiladi. Mi-minor tonligida, kuplet shaklida yozilgan.

«Yaxshi bola». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Bu asarda bolalarning odob-axloqlari haqida kuylanadi. Bunda yaxshi bola elga manzurligi, ikki baho olmasligi, maktabga kech qolmasligi, ish buyursang xo'p bo'ladi, deb tez bajarishi, o'rtoqlarining ko'p bo'lishi, yaxshiligi yuz-ko'zidan sezilishi haqida yozilgan. Qo'shiq tez va quvnoq sur'atda ijro etiladi. Kuplet shaklida, mi-major tonligidan ijro oxirida fa-major tonligiga o'tiladi.

doimo yaxshilikka, ezgulikka, do'stlikka intilib yashashlari haqida yozilgan. Kuplet shaklida ijro etiladi. Hazil-mutoyiba xarakterida, o'rtacha tez sur'atda ijro etiladi. Re-major tonligida yozilgan.

«Inoq o'ynaymiz». Fattoh Nazarov musiqasi, G'iyos Komilov she'ri.

Ushbu asarda bolalarning o'zaro do'stliklari haqida kuylanadi. Ular doimo birga o'ynab, o'qishlarda bir-birlariga yordam berishlari, goho po'm-po'm deb arazlashib, keyin bu eng yomon odatligi, birga inoq o'ynab, qalin do'st bo'lish kerakligi haqida kuylaydilar. Qo'shiq rondo shaklida ijro etiladi. Sho'x, quvnoq xarakterda, o'rtacha tez sur'atda ijro etiladi. Fa-major tonligida yozilgan.

«Oy Vatanim». Shermat Yormatov musiqasi, Erkin Qambarov she'ri.

Bu qo'shiq Vatanimizning insonlar dilidan joy olganligi, bog'larining kengligi, bag'rining go'zalligi, mevalarining shirin-shakarligi haqida. Vatan insonga suv va havodek zarurligi, inson Vatansiz yasholmasligi haqida kuylanadi. Qo'shiq mayin, cho'zib, ohista kuylanadi. Bu qo'shiq o'quvchilarning Vatanga muhabbat tuyg'usini o'stiradi. O'rtacha sur'atda ijro etiladi. Re-major tonligida yozilgan.

«Sog'lom avlod qo'shig'i». Shermat Yormatov musiqasi, Safar Barnoyev she'ri.

Bu qo'shiqda bolalarning orzu-umidlari haqida kuylanadi. O'zbekistonda quyosh charaqlab turishi, tinchlik barqarorligi madh etiladi. Shuningdek, bolalarning yuzga kirganlarida ota-onalari yonlarida bo'lishlari haqida ham kuylanadi. Qo'shiq sho'x, quvnoq, raqs xarakterida ijro etiladi. Kuplet shaklida, fa-major tonligida.

«Aziz ustozlar». Sobir Boboyev musiqasi, To'lqin she'ri.

Bu qo'shiq aziz ustozlar haqida. O'quvchilar ustozlarni e'zozlashlari, ularning mehnatlarini qadrlashlari, hech qachon unutmazliklari haqida kuylanadi. Qo'shiq kuplet shaklida o'rtacha sur'atda ijro etiladi. Mi-minor tonligida yozilgan.

«Biz askarmiz». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Iskandar Rahmon she'ri.

Bu qo'shiq Vatanimiz tinchligi uchun qalqon bo'lgan askarlarimiz haqida. Askarlarimizning yer-u osmon, ummonda qalqon bo'lib tinchlikni, barcha marralarni jasur o'g'lon bo'lib himoya qilishlari haqida kuylanadi. Marsh xarakterida ijro etiladi. Fa-major tonligini yozilgan.

«Kichkintoyimiz — gijingtoymiz». Komil Kenjayev musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Bu qo'shiqda o'quvchilarning bir-biri bilan ahilligi, do'stligi haqida kuylanadi. Bolalarning hazillashib, quvlashib o'ynaganlari, o'sib katta bo'lib, kuch to'plab, sog'lom, odobli bolalar bo'lib o'sishlari haqida madh etiladi.

Qo'shiq tez sur'atda ijro etiladi. Re-minor tonligida, kuplet shaklida yozilgan.

«Shirintoy». Aleksandr Berlin musiqasi, Umida Abduazimova she'ri.

Bu asarda jajji Shavkatjonning shirin choyni yaxshi ko'rishi, uni hamma erkalab Shirintoy deb atashi haqida kuylanadi. Shirintoy — Shavkatjonning dangasa, erinchoqligi, bunday bolalarni to'g'ri tarbiyalash va erkatoq bo'lishiga yo'l qo'ymaslik haqida bayon etiladi. Ushbu qo'shiq kuplet shaklida yozilgan, quvnoq, sho'x sur'atda ijro etiladi. Re-major tonligida.

«O'ynasangchi tipratikon». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Bu qo'shiqda o'quvchilarning tabiatga, hayvonot olamiga bo'lgan muhabbati ifodalanadi. Bolajonlar tipratikonga mehr qo'yib, uni davraga tortib, raqsqa taklif etadilar. Tipratikon hamma yog'lari tikan bo'lgani uchun raqsqa tushishga tortinadi. Bolalar esa uni erkalab o'z do'stlari deb ataydilar. Bu qo'shiq kuplet shaklida yozilgan. Sho'x, raqs xarakterida, tez sur'atda ijro etiladi. Fa-diyez-major tonligida yozilgan.

«Ayiqqolvonlar bog'chasi». To'lqin Toshmatov musiqasi, Haydar Muhammad she'ri.

Bu qo'shiqda ayiqqolvonlar haqida kuylanadi. Ularning o'rmonda to'planishib, maza qilib asal yalashlari, qo'l ushlashib quvnoq qo'shiqlar aytishlari haqida. Bolalar bu qo'shiqni zavq bilan kuylaydilar. Qo'shiq kuplet shaklida yozilgan. O'rtacha sur'atda ijro etiladi. Quvnoq, sho'x xarakterda, Mi-bimol-major tonligida yozilgan.

BOSHLANG'ICH SINFLARDA MUSIQA O'QITISHNING MAZMUNI VA METODIKASI

I sinf

Boshlang'ich sinflarda musiqa ta'limining poydevori shakllanadi. Shuning uchun 1-sinfdan boshlab, o'quvchilarni musiqaga qiziqtirish, musiqiy taassurotlarini tarkib toptirish va zaruriy musiqiy ko'nikma va malakalarini hosil etish asosiy vazifa qilib qo'yiladi. Musiqa madaniyati darslarida, bolalar o'zlari sevgan qo'shiqlar, musiqali o'yinlar va raqslar bilan yaqindan do'stlashadilar, chiroyli va yoqimli qo'shiq kuylashni o'rganadilar, musiqa tinglash madaniyati bilan tanishadilar. Musiqiy asarda nima ifoda etilishi va ular qanday tasvirlanishini bilib oladilar hamda milliy kuy-qo'shiqlarni o'rganib boradilar. Shuning uchun, birinchi sinfdan boshlab, bolalarni musiqaga qiziqtirish lozim.

Birinchi sinf o'quvchilari, psixologik-fiziologik xarakterga ko'ra, ma'lum darajada, diqqat-e'tibori, nutqi, xotirasi to'liq rivojlanmagan bo'ladi. Shu bois bolalar serharakat va o'yinga moyil bo'ladilar. Ovoz apparatlari to'liq shakllanmagani sababli, zaif va nozik, ovoz pardalari esa kuchsiz bo'ladi. Ovoz kuchi va temбри bo'yicha o'g'il va qiz bolalarda deyarli farq sezilmaydi. Shu sababli, ularda tovush falset tipida hosil bo'ladi. 1-sinf o'quvchilarining ovoz diapozoni — do₁ — la₁; do₁ — do₂.

Ayrim bolalarning ovozlari normal holatda bo'lsa-da, ular sozga tusholmaydilar. Bunga sabab, ularda musiqa eshitish a'zosi bilan tovush hosil qilish apparati o'rtasida baland-pastlikni sezish bo'yicha umumiy muvozanat hali shakllanmagan bo'ladi. Shu bois, bolalarning musiqiy o'quv qobiliyatlarini har xil bo'ladi. Shularni hisobga olgan holda, bolalarning musiqiy qobiliyatlarini sinchiklab o'rganib, ularni differensial guruhlariga bo'lib, joylariga o'tkazish lozim. Chunki har bir musiqa madaniyati darslarida o'quvchilarning qo'shiq o'rganish bilan birga, badiiy zavq olish, ijodiy fikrlash qobiliyati, nutqi, musiqiy uquvi rivojlana boradi.

Yil mavzusi: «Biz musiqani sevamiz».

I chorak: «Biz yoqtirgan kuy va qo'shiqlar».

II chorak: «Musiqali o'yinlar, raqs va qo'shiqlar».

III chorak: «Xushnavo cholg'ularimiz».

IV chorak: «Xushnavo cholg'ularimiz».

II sinf

Ikkinchi sinf o'quvchilari o'zlarining psixologik-fiziologik xarakteriga ko'ra, birinchi sinf o'quvchilaridan kam farq qiladi. Bu yoshdagi bolalarning diqqat-e'tibori bir narsadan boshqa narsaga tez-tez almashib turadi. Chunki ular o'yin bilan bog'liq bo'lgan narsalarga ko'proq moyil bo'ladilar. Darsning har bir elementini amalga oshirishda uning mohiyatini bolalar bilimi va hayotiy tajribalariga asoslanib tushuntirish lozim.

Ikkinchi sinf o'quvchilarining ovoz diapozoni — do₁ — re₂ atrofida bo'ladi. Dars unumi, o'quvchilarda hosil bo'lgan yorqin musiqiy taassurotlar va badiiy-ijodiy kechinmalari, musiqaning tuzilish va ifoda vositalari haqidagi bilimlari boyishi hamda malakalarining takomillashuvi bilan

o'lchanadi. O'quvchilarning 1-sinfda olgan abstrakt bilimlari, 2-sinfda konkretlashadi. Masalan, 1-sinfda bolalar marsh musiqalarini jadal qadam tashlash bilan ajratgan bo'salar, 2-sinfda esa marsh musiqa janr ekanligi, shu bilan birga marshlar hayotda turlicha bo'lishi (sport, bayram, o'quvchilar, o'yinchoqlar marshlariga bo'linishi) haqida konkret bilim va tushunchaga ega bo'ladilar. Shuningdek, o'quvchilar yakkanaovozlik, jo'rnavozlik, cholg'uchilar dastasi va yakkaxonlik haqida bilimlarga ega bo'ladilar.

Yil mavzusi: «Ijrochilik turlari, musiqa ifoda vositalari».

I chorak: «Yakkanaovozlik, jo'rnavozlik jo'rsozlik».

II chorak: «Yakkanaovozlik va yakkaxonlik».

III chorak: «Dasta turlari. Kuy nima? Kuyda nima ifodalanadi?».

IV chorak: «Musiqa ifoda vositalari».

III sinf

Uchinchi sinf o'quvchilari o'zlarining psixologik-fiziologik xarakteriga ko'ra, diqqat-e'tibori turg'un, xotirasi kuchli, ovoz apparatlari shakllangan, nutqi ravon, vokal-xor malakalari va musiqa haqidagi bilimlarga ega bo'ladilar. Uchinchi sinf o'quvchilarining ovoz diapazoni — do₁ — re₂.

O'quvchilar o'quv jarayonida musiqaning hayotiyliigi, soddadan murakkabga qarab uzluksiz rivojlanishi, musiqaning mazmuni va janrlari, tuzilishi va shakli, boshqa san'at turlari bilan aloqasi haqidagi bilimlarni, notaga qarab kuylash, ikki ovozda kuylashning boshlang'ich malakalarini egallaydilar. Musiqa tinglashga doir asarlarning xarakteri, sur'ati, mazmuni va ifoda vositalarini aniqlashda mustaqil fikr bildiradi oladigan bo'ladilar. Shuningdek, musiqiy-ritmik harakatlarni bajarish, bolalar cholg'u asboblari jo'r bo'lish, faoliyatlarini aniq bajara oladigan, qo'shiqlarni sof intonatsiyada, jozibali kuylay oladigan bo'ladilar. Musiqiy asarlarni tahlil qilishda ham faol qatnashadilar.

Yil mavzusi: «Musiqaning ifoda vositalari».

I chorak: «Musiqa ifoda vositalari».

II chorak: «Xor va orkestr».

III chorak: «Musiqaning tuzilishi».

IV chorak: «Oddiy musiqa shakllari. Band va naqarot».

IV sinf

To'rtinchi sinf o'quvchilari o'zlarining psixologik-fiziologik xarakteriga ko'ra tajribaga boy, ovoz apparatlari shakllangan, fanlarga qiziquvchan bo'ladilar. Diqqat-e'tiborlari turg'un, jiddiy bo'lgan masalalar ustida fikrlash, hajm jihatdan kattaroq bo'lgan asarlarni tinglab, mushohada qilish qobiliyatini o'zlashtiradilar. O'quvchilar sof unisonda, ikki ovozda, akapella, kanon shakllaridagi qo'shiqlarni kuylay olish malakalarini oshiradilar. IV sinf o'quvchilarining ovoz diapazoni — do₁ — mi₂. Ular o'zbek xalq musiqa ijodining ommaviy janrlari, mavsum va marosim qo'shiqlari haqidagi bilimlarga ega bo'ladilar.

Yil mavzusi: «O'zbek xalq musiqa ijodi».

I chorak: «Xalq aytilmlari va cholg'ulari».

II chorak: «Bayram va marosim qo'shiqlari».

III chorak: «Mavsum qo'shiqlari».

IV chorak: «Bahor fasli qo'shiqlari».

MUSIQIY ASARLARNING BADIY VA MUSIQIY TAHLILI

«Baxtiy erkatoy». To'lqin Toshmatov musiqasi, Haydar Muhammad she'ri.

Bu qo'shiqda erkatoy, dangasa Baxtiyor ismli bolakay haqida kuylanadi. Baxtiyor ertalab turib, choy ichmasligi, to'g'ri yo'l qolib loy kechishi, darslarni qoldirib yurishi haqida. Qo'shiq erkatoylik, yalqovlikning oxiri voy bo'lishi, hamma bolalar oldida uyalib qolishi haqida. Qo'shiq quvnoq, sho'6, yengil va o'ynoqi xarakterda bo'lib, o'rtacha tez sur'atda ijro etiladi. Do-major tonligida yozilgan. Qo'shiq hazil mazmunida bo'lib, bolalarni odobli, mehnatsevar bo'lishga chorlaydi.

«Paxtaoy». Fattoh Nazarov musiqasi, To'lqin Ilhomov she'ri.

Bu qo'shiqda mustaqil O'zbekistonimizning boyligi, g'ururi bo'lgan paxta haqida kuylanadi. Qo'shiqda paxtaning dalalarda lo'ppi-lo'ppi ochilib, osmondagi yulduzlardek sochilib, chanoqlarni to'ldirib, odamlarning ko'nglini xushnud etishi haqida kuylanadi. Bu qo'shiq sol-major tonligida yozilgan. Sho'6, quvnoq xarakterda. Tez sur'atda ijro etiladi. Kuplet shaklida yozilgan. Bu asar bolalarda Vatanga muhabbat, tabiatga mehr tuyg'ularini tarbiyalaydi.

«Buvijonim». Dilorom Omonullayeva musiqasi, Yo'ldosh Suyunov she'ri.

Bu asar mehribon, qadrdon, sevimli buvijonlarimiz haqida. Qo'shiqda buvilar nevaralarini erkalab, ertaklar aytib berishlari, shirinso'zliklari ifodalanadi. Buvilar nevaralarini judayam yaxshi ko'rishlari, bir kun ko'rishmasa, sog'inib qolishlari, uyimizning eng qadrli, aziz insoni ekanliklari haqida kuylanadi. Qo'shiq kuyi ohista va mayin bo'lib, unda g'amxo'r va mehribon buvilarimizning qiyofalari o'z aksini topgan. Asar qo'shiq-raqs janrida yozilgan. Re-major tonligida. Shoshmasdan, quvnoq, tez sur'atda ijro etiladi. Kuplet shaklida.

«Yangi yilim — yaxshi yilim». Doni Zokirov musiqasi, Po'lat Mo'min she'ri.

Bu qo'shiq barcha intizorlik bilan kutadigan bayram — yangi yil haqida. Yangi yilda bolalar ta'tilga chiqib, archa bayramlariga borishlari, quvnaq-xursandchilik qilib, bahr-dillari ochilishi va har yangi yilni yaxshi o'qishlari, a'lo baholar bilan kutib, bayramni maqtashdan charchamasliklari haqida kuylanadi. Bu qo'shiq quvnoq, sho'x, raqs xarakterida ijro etiladi. Qo'shiq-raqs janrida, Dominor tonligida yozilgan. Kuplet shaklida. Tez sur'atda ijro etiladi.

«Nevaralar qo'shig'i». Nadim Norxo'jayev musiqasi, Safar Barnoyev she'ri.

Ushbu qo'shiq shirin so'zli, beozor, mehribon buvi va bobolarimiz haqida yozilgan. Bolajonlarimizning niyatlari pok va nurli bo'lishi, bobo va momolari bilan yashash qanchalik sururli ekanligi haqida zavq bilan kuylanadi. Asar kuplet shaklida yozilgan bo'lib, sho'x, quvnoq xarakterda ijro etiladi. Do-major tonligida. Tez sur'atda kuylanadi.

«Oy bo'lamiz, toy bo'lamiz». Habibullo Rahimov musiqasi, Safar Barnoyev she'ri.

Ushbu asarda bolalar kelajakda Amir Temur bobolaridek botir, qo'rqmas, jasur bo'lishlari haqida kuylanadi. Yigitlar Alpomishdek, qizlar Barchinoydek zukko, bilimdon bo'lib voyaga yetishlari, ona Vatanga mehr-muhabbatli, sodiq, mard o'g'lon bo'lib xizmat qilishlari haqida madh etiladi. Bu qo'shiq kuplet shaklida. Qo'shiq-raqs xarakterida, tez sur'atda ijro etiladi. Fa-major tonligida.

«Bolalar va g'ozlar». Jamoliddin Najmiddinov musiqasi, Muhammad Qo'shoqov she'ri.

Bu qo'shiq g'ozlarning ko'llarda uchib-o'ynab, qo'shiq kuylab yurishlari, bolalar bilan do'stliklari,

musiqaga jo'rbolishlarini aytib qo'yishi lozim. So'ng biror cholg'uda kuyni o'zi ijro etib, chapak bilan jo'rbolishni ko'rsatadi. Keyin barchani kuyga chapak chalib, jo'rbolishni taklif etadi va ijro jarayonini diqqat bilan kuzatib, bolalar cholg'u asboblarini tarqatish uchun ilg'or o'quvchilarni tanlaydi. Birinchi ijrodagi yutuq va kamchiliklarni bartaraf qilib, yana bir takrorlab, chiroyli, to'g'ri ijro etiladi. So'ngra musiqiy uquvi bo'sh bo'lgan o'quvchilarga bolalar cholg'u asboblarida jo'rbolishni taklif etadi. Shu tarzda sinfdagi o'quvchilarni galma-gal bolalar cholg'u asbobida jo'rbolishga undab, ularning qiziqishini oshiradi. Cholg'ularda chalishga hamma intiladi, albatta. Shuning uchun berilgan asarni bolalar xato qilmay musiqani to'g'ri his etishga va xotirada saqlashga harakat qiladilar. Keyinchalik ijrochilik turlari murakkablashtiriladi. Ayni holda sinfni ikki guruhga bo'lib, I guruh chapak chalib, II guruh ovozda usul berish bilan ham jo'rbolishi mumkin. Yana bir turi — o'qituvchi doirada usulni aniq va tekis chalib turadi. «Bum»ga I guruh bolalari «bak»ga II guruh bolalari jo'rbolishadi. Buni iloji bo'lsa magnitofon tasmasiga yozib olib bajarsa ham bo'ladi. Shuningdek, kuyni doskaga ko'rsatilgan grafik sur'ati va uning ritmiga tuzilmasini teng chorak va nimchorak notalar bilan ifodalash mumkin, biroq kartochkalardan foydalanilsa ham bo'ladi. Bunday mashg'ulotlarda dars mazmuni qiziqarli o'tadi, o'quvchilar bilimni mustahkamlanadi, ularda ijodkorlik, ijrochilik malakalari va musiqiy o'quv qobiliyatlarining har tomonlama rivojlantirishni ta'min etadi. Musiqa darslarida bolalar cholg'u asboblarini qo'llash o'qituvchidan katta mas'uliyat, ijodkorlik va topqirlikni talab etadi.

Musiqa darsida qo'llanadigan bolalar cholg'u asboblari ikki turga bo'linadi. Kuychan va kuychan bo'lmagan cholg'u asboblari. Kuychan cholg'u asboblarga: metallafon va ksilafon; kuychan bo'lmagan (shovqinli) cholg'u asboblarga: doirachalar, rumbalar, marakasalar, uchburchaklar, qo'ng'iroqchalar, shaqildoqlar, barabanchalar, yog'och qoshiqlar kiradi.

Musiqa darslarida bolalar cholg'u asboblaridan foydalanish o'quvchilarning tembr uquvi, ritm tuyg'usi, diqqati va xotirasini rivojlantiradi.

MUSIQA MADANIYATI DARSLARINI O'TKAZISHGA DOIR METODIK TAVSIYALAR

Qo'shiq tanlash va uni o'rgatish tamoyillari

Har bir qo'shiq ma'lum pedagogik maqsadlarni amalga oshirishni ko'zda tutib tanlanadi. Qo'shiqlarni tanlashda davomiylilik, izchillik, ilmiylik va oddiydan murakkabga qarab borish tamoyiliga rioya qilinadi. Unda har bir yangi qo'shiq oldingisidan hosil etilgan vokal-xor malakalarini mustahkamlaydi va ularni rivojlantiradi. Qo'shiq diapazoni o'quvchilar ovoziga mosligi, badiiy g'oyaviy mazmuni yil, chorak mavzulari, yil fasllari, bayramlari, o'quvchilar yoshiga mos bo'lishi kerak.

Qo'shiqlarni quyidagi talablarga ko'ra tanlash tavsiya etiladi.

— Qo'shiqlarning tarbiyaviy ahamiyati, siyosiy-g'oyaviy mazmuni, musiqiy tuzilishi va xarakterining o'quvchilar yoshiga mosligi.

— Qo'shiq matnining osonligi, badiiy yuksakligi, bolalarning lug'at boyligiga mosligi va ularning nutqini o'stirish uchun xizmat qilishi.

— Qo'shiq ohangi, uning xarakteri (xushchaqchaq, quvnoq, marsh, mungli), lad va tessituras, ovoz diapazoni o'quvchilar yoshiga mos bo'lishi.

— Qo'shiqning badiiy xususiyati va ifodaviyligi, bolalar idrokiga mosligi, garmonik tuzilishi va ohangdoshligi.

— Qo'shiqning shakli, necha qismdan iboratligi (1, 2 qismli yoki kuplet shaklida tuzilganligi), naqarotning mavjudligi.

Qo'shiqni tanishtirishda o'qituvchi qisqa, mazmunli, obrazli, qiziqarli hikoya qilib beradi. Qo'shiq mazmunidagi axloq-odob, tabiat, ona Vatan, mehr-muhabbat haqidagi g'oyalarni bolalar ongiga singdirib, ularda qiziqish uyg'otadi. So'ngra, qo'shiqni ifodali qilib, mayin ovozda ijro etib beradi. Qo'shiq mazmuniga mos tasviriy san'at suratlaridan yoki biror ko'rgazmali vositadan foydalanish kerak. O'quvchilar bilan qo'shiq mazmuniga va tuzilishiga xos savol-javoblar qilib, qo'shiqni musiqiy jummalarga bo'lib o'rgatadi. So'ngra qo'shiq mazmuniga mos musiqiy-ritmik harakatlar bilan o'rgata boshlaydi. Matn va ohang talaffuzining aniqligi ma'lum me'yorga tushgandan so'ng, qo'shiqning badiiy ijrosiga erishiladi. Qo'shiqni vaqti-vaqti bilan takrorlab kuylab turish lozim, aks holda uning matni o'quvchilar xotirasidan ko'tariladi va unga nisbatan qiziqish susayadi. Har bir darsda, ayniqsa, yangi qo'shiqni o'rgatishdan oldin, ilgari o'rgatilgan qo'shiqni takrorlab turish, bolalar ijrosidagi ayrim nuqsonlarni tuzatib borishga yordam beradi. Bolalar toliqmasligi uchun qo'shiq o'rgatish shakllari o'zgartirib turiladi. Masalan: guruhlarga bo'lib o'rgatish, yakkaxon va xor jo'rligida yoki musiqiy harakatlar yordamida amalga oshirilib, bolalar ovoziga dam beriladi. Qo'shiq mukammal o'rgatilgandan so'ng, ularning qiziqishi yanada ortadi. Shuningdek, dars shakllarini (noan'anaviy darslar) o'zgartirib turish ham o'quvchilar zirikishining oldini olib, qiziqishini kuchaytiradi. O'quv yili davomida o'quvchilarga 12—14 ta qo'shiq o'rgatiladi.

Musiqa savodini o'tishga doir metodik tavsiyalar

Musiqqa madaniyati darslari mazmunida o'quvchilarning musiqqa savodxonligini tarkib toptirish muhim maqsadlardan biri bo'lib hisoblanadi. Chunki, musiqqa savodi musiqqa darsining ta'limiy vazifasini bajaradi. Musiqqa savodi faoliyatining negizi va pedagogik maqsadi, yangi dastur bo'yicha berilgan mavzularni savodli tahlil qilish orqali amalga oshiriladi. Musiqqa savodi — musiqqa san'ati haqidagi boshlang'ich tushunchalar tizimidan iborat. Shuning uchun ham, musiqqa savodi darsning mustaqil musiqiy faoliyati tarzida emas, balki butun dars davomida, ayniqsa, jamoa bo'lib qo'shiq kuylash va musiqqa tinglash uchun asarlarni o'zlashtirish jarayonida o'rganiladi. Musiqqa savodi o'quvchilar musiqqa bilimining ongli takomillashuvida katta yordam beradi. Musiqqa savodining kaliti va pedagogik ahamiyati, tanlangan qo'shiqlar va tinglashga doir asarlarni ongli ravishda idrok etib, ijro etish qoidalari doir yangi tushunchalar hosil qiladi. Har bir darsda o'quvchilarning musiqqa haqidagi bilimlari boyib boradi. O'quvchilarning musiqiy taassurotlari va tajribalarining o'sishi, musiqani hayot bilan bog'lashda va musiqaning eng oddiy qonuniyatlari haqidagi bilim doiralarini kengaytirishda muhim ahamiyatga ega.

Musiqqa tinglash madaniyatini rivojlantirishga doir metodik tavsiyalar

Musiqani tinglay bilish va undan zavqlana olish ham katta san'at hisoblanadi. Insonda musiqqa tinglash madaniyati yoshlikdan rivojlana boshlaydi. Bola, musiqqa madaniyati darslarining barcha faoliyatlari jarayonida, musiqani tinglab, uni idrok etadi. Ammo musiqqa darslarining musiqqa tinglash qismi oldida, o'ziga xos jiddiy vazifalar turadi. Avvalo, shuni eslatish lozimki, insonda kuylash imkoniyatlariga ko'ra, tinglash imkoniyatlari ancha keng bo'ladi. Masalan: milliy cholg'u asboblari ansambli, orkestr, xor, yakka cholg'u, cholg'u ijrosidagi asarlarni kuylab emas, balki faqat tinglab idrok etish mumkin. Shuning uchun ham musiqqa tinglash jarayonida o'quvchilarning badiiy idroki yaxshi rivojlanib boradi.

Musiqqa madaniyati darslarida musiqqa tinglash uchun quyidagi talablarga ko'ra asarlarni tanlash tavsiya etiladi.

- O'quvchilarning idrokiga mos xalq, mumtoz va zamonaviy musiqiy asarlarni tinglash.
- O'quvchilarning musiqani idrok etish va musiqiy asarda tasvir etilgan badiiylikni his qilish qobiliyatlarini rivojlantirish.
- Musiqqa haqida boshlang'ich ma'lumotlar berish, tinglangan asarlar nomlarini eslash, ularning mazmuni, xarakteri va ifoda vositalarining farqini bilish hamda tinglangan asarga ma'lum darajada baho bera olish.
- Musiqiy asarlarni ishtiyok bilan tinglash va eslash, olgan taassurotlar haqida o'ylash va fikr bildirish.
- Musiqqa tinglashda turg'un diqqat-e'tiborni va tinglash madaniyatini, boshlang'ich elementlarni shakllantirish.
- Musiqiy didni shakllantirishga oid qiziqarli, mazmunli asarlarni tinglash.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining diqqat-e'tibori uncha barqaror bo'lmasligi sababli, ular yorqin yangraydigan kichik hajmdagi musiqiy asarlarni idrok etishga qodir bo'ladilar. Ular, ayniqsa, kichik hajmdagi qo'shiqlarni yaxshi idrok etadilar, chunonchi, so'z va ohang birligi musiqaning mazmunini oson idrok etishga yordam beradi. Shuning uchun musiqqa o'qituvchisi qo'shiq aytganda yoki biror cholg'u asarini ijro etganda, uning tanish ovozi, sof ohangi, ifodali ijrosi, mimikasi va ishoralari o'quvchilarni maftun etishi lozim. Shundagina, bolalarda bo'ladigan zavqlanish, ajablanish, quvonish, qayg'urish, o'ylanish kabi holatlarni kuzatish mumkin.

Yangi asar bilan ilk bor tanishtirishda o'qituvchining qisqa, lo'nda, mazmunli, qiziqarli kirish so'zi, musiqqa tinglash jarayonida ham muhim rol o'ynaydi. Musiqiy asarni tinglashdan oldin o'quvchilarga ma'lumot berilsa, ular asarni to'liq idrok etishga harakat qiladilar. Musiqiy asarni ikki-uch mashg'ulot davomida tinglash shart. Chunki, har bir tinglashda bola uchun asarning

yangi qirralari namoyon bo'ladi va unga nisbatan qiziqishi va muhabbati ortib boradi. Yildan yilga o'quvchilar o'z yoshiga, bilim va malakalariga muvofiq, musiqiy asarni to'la idrok etishga qodir bo'ladilar. O'quv yili davomida o'quvchilar 12—14 ta asar tinglaydilar.

Musiqali ritmik harakatlar bajarishga doir metodik tavsiyalar

O'quvchilarning aqliy, nafasat va jismoniy rivojida raqs, musiqali o'yinlar va musiqaga mos harakatlar bajarish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda musiqqa madaniyati darslarida, musiqaga mos harakatlar bajarish quyidagi vazifalardan iborat:

- o'quvchilarning musiqiy uquvi, ayniqsa, xotirasi, ritm tuyg'usi musiqaga mos harakatlar yordamida yaxshi rivojlanadi. Har qanday harakat turi musiqiy asarning sur'ati va ritmi ostida bajariladi, harakat bilan bog'liq bo'lgan musiqiy ohanglar bola xotirasida turg'un saqlanadi;
- raqs va musiqiy harakatlar bolada harakatchanlik, chaqqonlikni rivojlantirib, qomatining to'g'ri o'sishiga va badanini chiniqtirishga katta yordam beradi;
- musiqiy asarlar o'quvchilarda turlicha emotsional hislar uyg'otib, turlicha kayfiyatlar hosil etib, ularning ongida o'ziga xos obrazlar yaratadiki, bolalar asar mazmunini turli harakatlar va ishoralar bilan ifodalashga harakat qiladilar.

Demak, musiqaga mos harakatlar o'quvchilarning aqliy va nafasat qobiliyatini rivojlantirish bilan birga irodasini ham rivojlantiradi. Masalan, marsh — o'quvchida g'ayrat va tetiklikni, raqs — ajoyib ichki his-tuyg'ularni, kechinmalarni hosil etib, raqsga tushishga undaydi va zavqlantiradi.

Musiqiy asarlardan marsh, raqs va o'yinlar o'quvchilarga tez ta'sir etadi, shuning uchun ham quvnoq raqs, qiziqarli musiqali o'yinlar har bir bolaning e'tiborini o'ziga tortadi.

Musiqqa madaniyati darslarida bajariladigan o'yinlar asosan ikki turga bo'linadi:

1. Qo'shiqning mazmuniga mos musiqali ritmik o'yinlar.
2. Raqslar.

1) Qo'shiq mazmuniga mos musiqiy-ritmik harakatlar qo'shiqning badiiy mazmuni, xarakteri va ifoda vositalariga mos tushishi shart. Qo'shiq mazmuni esa, ularning hayotiy tajribalarida, tabiat va hayvonot olami bilan munosabatlarida, xalq bolalar o'yinlarida o'z aksini topadi;

2) raqslar vositasida o'quvchilar milliy va qardosh xalqlar raqs harakatlari va musiqasi bilan yaqindan tanishadilar. Raqs musiqasiga mos milliy harakatlarni bajaradilar. Bunda o'quvchilarning dunyoqarashi, aqliy va nafasat tarbiyasi, musiqiy xotirasi, ritm tuyg'usi va diqqat-e'tibori rivojlanadi.

Shunday qilib, musiqiy o'yinlar o'z maqsad va vazifalariga ko'ra, didaktik o'yinlarga mansub bo'lib, asosan ritmik harakat vositasida ijro etilishi bilan ifodalanadi.

Bolalar cholg'u asboblari doir bo'lishga doir metodik tavsiyalar

Musiqqa madaniyati darslarida bu faoliyat turi eng qiziqarli mashg'ulotdir. Bolalar cholg'u asboblari jonli tovushli o'yinchoqlar sifatida har bir o'quvchini qiziqitiradi. Chapak va bolalar cholg'u asboblari ritmik jo'r bo'lish, musiqaning xarakteri va obrazlarni chuqurroq his etishda, ularga xos emotsional tuyg'ular hosil etish, ayniqsa, bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Musiqqa madaniyati darslarida bolalar cholg'u asboblariidan foydalanish ijobiy natijalar berish bilan birga o'quvchilarning darsga intiluvchanligini, qiziqishi va musiqiy uquvini (xotirasi, ritmi his etish tuyg'usini, nutqini) o'stiradi. Bolalar cholg'u asboblari doir bo'lishda, avval, o'quvchilar chapak chalib, ritmik jo'r bo'ladilar, o'qituvchi o'quvchilar kuy-ritmini to'g'ri his etib ijro etishlari uchun, bolalarga stol ustiga terib qo'yilgan cholg'u asboblari doir chalib,

mp G'ozlar:

U - chib - o'y - nab ko'k - lar - da, g'oq g'oq

mf

g'oq Cho' - mi - la - miz ko'l - lar - da,

mp

Hamma:

g'oq g'oq g'oq g'oq g'oq g'oq

Bolalar: Qozlar, qo'shiq kuylaysiz:
G'oq-g'oq-g'oq,
Qayerlarda o'ynaysiz?
G'oq-g'oq-g'oq.

Bolalar: Qozlar, bizga aytingiz,
G'oq-g'oq-g'oq,
Nega oppoq patingiz?
G'oq-g'oq-g'oq,

G'ozlar: Uchib o'ynab ko'klarda,
G'oq-g'oq-g'oq,
Cho'milamiz ko'llarda,
G'oq-g'oq-g'oq,

G'ozlar: Chunki suvlar to'lqini,
G'oq-g'oq-g'oq,
Bizni yuvar har kuni,
G'oq-g'oq-g'oq,

NISHOLDA

Rauf Tolib she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Allegretto moderato

f

To'y-da, bay-ram-da, ro'-za_ ay yom-da tan- siq_ ni-shol-da,

tor- tiq_ ni-shol-da Muz - qay -moq-danzo'r ma- na_ ya-lab ko'r.

oh- oh_ ni-shol- da, op-poq ni-shol-da Ma-za - li, tot - li, oh!

Mis-li nov-vot-li - oh! Oh-oh_ ni-shol da, oppoq ni- shol- da! Muzqay-

moq - dan zo'r oh! Ma- na, ya- lab ko'r oh! Oh- oh!_ ni-shol- da

1. qay moq-ni-shol da! 2. qay moq-ni-shol da! Oh!

To'yda, bayramda,
Ro'za ayyomda.
Tansiq nisholda,
Tortiq nisholda.

Muzqaymoqdan zo'r,
Mana, yalab ko'r.
Oh-oh nisholda,
Oppoq nisholda!

Naqarat:

Mazali, totli-oh!
Misli novvotli, oh!
Oh-oh nisholda,
Oppoq nisholda!
Muzqaymoqdan zo'r-oh!
Mana, yalab ko'r,-oh!
Oh-oh nisholda,
Qaymoq nisholda!

BOLALAR VA G'OZLAR

Muhammadali Qo'shmoqov she'ri

Jaloliddin Najmiddinov

O'rtacha tez

mp Bolalar
G'oz - lar, qo' - shiq kuy - lay - siz:

mf
g'oq - g'oq - g'oq
mp
Qa - yer - lar - da

o'y - nay - siz? g'oq - g'oq - g'oq

Bizning o'rmon bog'chamiz,
Daraxtzor-u, keng o'tloq.
Qo'l ushlab barchamiz,
Qo'shiq kuylaymiz quvnoq.

O'g'o'-g'o'-g'o', o'g'o'-g'o';
O'g'o'-g'o'-g'o', o'g'o'-g'o';

Ayni peshin chog'ida,
O'rmonning quchog'ida,
O'tirvolib to'nkaga,
Asal qo'yib o'rtaga,
Maza qilib yalaymiz,
Turib yana o'ynaymiz.

O'g'o'-g'o'-g'o', o'g'o'-g'o';
O'g'o'-g'o'-g'o', o'g'o'-g'o';

YANGI YIL ARCHASI

Munira Abdushukurova she'ri

Aleksandr Berlin musiqasi

Lya-lya - lya - lya lya...

Na na na...

1. na
2. mf

Yangi yilda archamiz
Bayramona kiyingan.
Qorbobo mehmon kutar,
Qo'shiq avjiga mingan.
Lya-lya-lya...

Quyuncha-yu tulkicha,
Ayiqcha ham kirpilar
Archamiz atrofida
Quvnoq kuylab dirkillar.
Lya-lya-lya...

AYIQPOLVONLAR BOG'CHASI

Haydar Muhammad she'ri

To'lqin Toshmatov musiqasi

Andante
p

Biz - ning o'r - mon bog' - cha-miz,

Da - raxt - zo - ru keng o't - loq. Qo'l ush - la-shiib bar - cha miz,

1. Qo, - shiq kuy - lay - miz quv - noq. miz quv - noq. O, - g'o' -
2. mp - mf

1.2. Tur - sin - lar har - dam
3. dam

Quvnoq xush ovoz,
Jajji Dilorom.
Qo'shig'i dilga
Baxsh etar orom:
Ayam va dadam
Bo'lsinlar bardam,
Dunyo turguncha
Tursinlar har dam

Bog'chamizda u
Barchaga yoqqan,
Yosh qalbi jo'shib
Daryodek oqqan.
Qo'shiq sevmalar
Yo'qdir olamda,
Men katta bo'lsam
Bo'lay xonanda.

Kuylar Dilorom,
Xushchaqchaq, bardam,
Dunyoda ozod
Bo'lsin har odam.
Qalb ovozimni
Tinglasin olam,
Tinglasin dadam,
Tinglasin olam.

QADIM TURON

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Uch Xumo qush,
Allegro Moderato

Uch Xu - mo qush par - vo - zixush Ay - tay chin dan, bax - tim

sen dan. Keng Tur-kis-ton Men-ga ma- kon El qa-dr- don O'z-be-kis ton

Qa- dim Tu - ron.

Parvozi xush.
Osmonimda,
Maknimda.
Keng Turkiston,
Menga makon.
El qadrdon,
Qadim Turon!
Samosi sof,

Chaqnar oftob.
Bag'ri kengdir
Do'sti tengdir.
Aytay chindan,
Baxtim sendan.
Sen doimo
Bor bo'l, Xumo!

ETIKCHAM

Qambar Ota she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Allegretto moderato

p

p

p

p

mf

Qish - kel - gan - da

p

p

mf

da dil - bar - dam Gur - sil - la - tib ki yay - har da m e - tik - cham. e - tik - cham

mf

DILOROMNING QO'SHIG'I

Ibrohim Donish she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Chaqqon

f

Xor

mf

Quv noq xush o - voz. Jaj - ji Di - lo - rom.

mf

f Yakka

Qo' shi - g'i dil - ga Bassh e - tar o - rom: A - yam va da - dam

f

Bo' l - sin - lar bar - dam. Dun - yo tur - gun - cha

Biz - lar uy - ning che - va - ri - miz, che - va - ri - miz.

Bog'im bor, gulzorim bor,
 Bosh bog'boni bobomlar.
 Shirin so'zli, beozor
 Mehribonim momomlar.

Naqarot:

Nevara, evara, chevaramiz,
 Bizlar uyning chevarimiz.

Ostonamiz muqaddas,
 Ahil ota-onamlar.
 Oftob nuri tugamas,
 Havas qilar odamlar.

Naqarot:

Nevara, evara, chevaramiz,
 Bizlar uyning chevarimiz.

Niyatimiz pok, nurli,
 Shundan bizlar g'ururli.
 Bobo, momolar bilan,
 Yashash qanday sururli!

Loy-ni bos-sam bil- chil - lay - di qor-da-yur sam.

gir- chil_ lay - di e - tik cham_ e - tik - cham

Qish kelganda dadil, bardam
 Gursillatib kiyay har dam,
 Etikcham.
 Loyni bossam bilchillaydi,
 Qorda yursam g'irchillaydi,
 Etikcham.

E'zozlab zo'r xizmatini,
 Qilay dildan izzatini,
 Etikcham.
 Qish chiqqanda moylab qo'yay,
 So'ng bir chetga joylab qo'yay,
 Etikcham.

INOQ O'YNAYMIZ

G'iyos Komilov she'ri

Fattoh Nazarov musiqasi

Moderato Po'm, po'm, po'm,

Po'm, po'm, po'm, men chiq - dim sen - dan,

Po'm, po'm, po'm, men chiq - dim sen - dan,

f Ya - rash - may - man hech, bo'l - sin e - sing - da.

Men chiqdim sendan.
Yarashmayman hech,
Bo'lsin esingda.

— Po'm chiqish, o'rtoq,
Eng yomon odat.
Birga o'ynaylik,
Kel, kel, Shahodat.

— Po'm, po'm, po'm,
Po'm chiqdim sendan.

NEVARALAR QO'SHIG'I

Safar Barnoyev she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegretto

Bo g'im bor, gul - zo - rim bor

f Bosh bog' - bo - ni bo - bom - lar. Shi - rin so'z - li, be - o - zor Meh - ri - bo - nim

mo - mom - lar. Ne - va - ra, e - va - ra, che - va - ra - miz.

Qush - lar say - rar juft - juft bo' - lib,

Nav - ro' - zim o'z so' - zim. Shod o - vo - zim

Shod o - vo - zim sho'x so - zim.

Navro'z keldi kulib-kulib,
Bog'-u dalam gulga to'lib,
Qushlar sayrar juft-juft bo'lib,

Naqarot:
Navro'zim o'z so'zim,
Shod ovozim, sho'x sozim.

Navro'zimni sevar jahon,
Ona diyor dorilamon,
Kundan kunga zavqli davron,

Naqarot:
Navro'zim o'z so'zim,
Shod ovozim, sho'x sozim.

Yaxshi niyat har ko'ngilda,
Xurram kunlar kezar elda,
Takor-takor dilda-tilda:

Naqarot:
Navro'zim o'z so'zim,
Shod ovozim, sho'x sozim!

II SINF

PAXTAOY

To'lqin Ilhomov she'ri

Fattoh Nazarov musiqasi

Allegretto
f
Biz - hing ku - mush pax - ta - oy, Da - la - miz - ga sen chi - roy.
To' - lib chiq - ding cha - noq - qa, Ku - lib boq - ding har yoq - qa.

mf
Biz - hing ku - mush pax - ta - oy, Da - la - miz - ga sen chi - roy.
To' - lib chiq - ding cha - noq - qa, Ku - lib boq - ding har yoq - qa.

f
Pax - ta, pax - ta, jon pax - ta, yur - tim sen - ga kon pax - ta.

Bizning kumush paxtaoy,
Dalmazga sen chiroy.
To'lib chiqding chanoqqa,
Kulib boqding har yoqqa.

Naqarot:
Paxta, paxta, jon paxta,
Yurtim senga kon paxta.

Yulduzlardek sochilib,
Lo'ppi-lo'ppi ochilib,
O'lkamga fayz berasan,
Dilni xushnud qilasan.

Naqarot:
Paxta, paxta, jon paxta,
Yurtim senga kon paxta.

Xirmoningdan tog' qildik,
Ko'ngillarni chog' qildik.
Sen bizning g'ururimiz,
Hamda mehnat durimiz.

Naqarot:
Paxta, paxta, jon paxta,
Yurtim senga kon paxta.

KAKLIGIM

Narimon Orifjonov she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Moderato

Musical score for 'Kakligim' in 2/4 time, key of D major. It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part starts with a forte (f) dynamic and includes a section marked 'Tum-shuq-la-ring' with a piano (p) dynamic. The lyrics are: 'til - la - day___ Mo - miq___ pa - ting___ pil - la - day___ Shosh-ma se - ni bir ko' - ray___ Be - o - zor qush kak - li - gim___'.

Tumshuqlaring tilladay,
Momiq pating pilladay.
Shoshma seni bir ko'ray,
Beozor qush kakligim.

Senga har xil don beray,
Xohla shirin non beray.
Erkin uch imkon beray,
Kel, go'zal qush, kakligim.

NAVRO'ZIM — SHO'X SOZIM

Habib Rahmat she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Jadal

Musical score for 'Navro'zim — Sho'x Sozim' in 2/4 time, key of D major. It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part starts with a forte (f) dynamic and includes a section marked 'p'. The lyrics are: 'Nav - ro'z kel - di, Nav - ro'z kel - di ku - lib ku - lib___ Bo - g'u da - lam bo - g'u da - lam, gul - ga to' - lib___'.

Shaf - to - lim, shaf - to - lim,

Coda

Shaf - to - lim

Shaftolim, oh, shaftolim,
Qizil-u, oq shaftolim.
Hamma menday sevadi
Pishganda maza bolim,
Shaftolim...

Asta aytib beraqol,
Seni topgan qay olim?
Indamadi shaftolim,
Qiyin ekan savolim,
Shaftoli...

KICHKINTOYMIZ — GIJINGTOYMIZ

Po'lat Mo'min she'ri

Komil Kenjayev musiqasi

Allegretto

mf

rit.

a tempo

Do's - ti - miz

p

ko'p, O - ti - miz cho'p,

Lof qil - may - miz, Chop - qil - lay - miz.

mf
Kich - kin - toy - miz - - gi - jing toy - miz.

kich - kin - toy - miz - gi - jin - g toy - miz he - he - hey

Kich - kin - toy - miz gi - jing toy - miz.

SHAFTOLIGA SAVOLIM

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

♩ Allegretto
mp

Shaf - to - lim oh shaf - to - lim oh shaf - to - lim oh shaf to - lim

Qi - zi - lu oq. qi - zi - lu oq. qi - zi - lu oq, shaf to - lim

Ham - ma men - day se - va - di pish - gan - da ma - za bo - lim

Bu-vi jon-nimbu - vi- jon, ___ Meh-ri-bo-nimbu - vi- jon ___

o-na-gi nam-o-na-si sho'x za-bo-nim bu vi - jon jon

Menga tengsiz mehri bor,
So'zlarida sehri bor.
Ertak aytib tolmaydi,
Erkalatib hormaydi.

Naqarot:

Buvijonim, buvijon,
Mehribonim buvijon,
Onaginam onasi —
Sho'xzabonim buvijon.

Ko'rolmasa bir kuni
Uxlay olmaydi tuni.
Ko'ngli sog'inchga to'lib,
Izlar parvona bo'lib.

Naqarot.

Baxtimga omon yuring,
Xushxandon davron suring.
Ko'zingiz namlanmasin,
Dilingiz g'amlanmasin.

kich - kin - toy - miz, gi - jing toy - miz, he - he - he, he - he - hey.

Do'stimiz ko'p,
Otimiz — cho'p,
lof qilmaymiz
Chopqillaymiz.

Kichkintoyimiz —
Gijingtoymiz,
He-he-he.

Hazillashib,
«Hazillashib».
Quvnashamiz,
Quvlashamiz.

Kichkintoyimiz —
Gijingtoymiz,
He-he-he.

Bizlar har kun,
O'sib durkun.
Hech qo'rqmaymiz,
Kuch to'playmiz!

Kichkintoyimiz —
Gijingtoymiz,
He-he-he.

QUYON

Ilyos Muslim she'ri

Qo'ldosh Mamirov musiqasi

Allegretto

p
Hoy, qu - yon, op - poq qy - yon,

mf
kel, men bi - lan o'y - na - gin. Chop - qil - lab

staccato

u - yon - by - yon, bog' - cha miz - da quv - na - gin.

BUVIJONIM

Yo'ldosh Suyunov she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Shohmasdan, quvnoq

mf

Men - ga tng - siz meh - ri - bor, So'z - la - ri - da sch - ri - bor.

mf

Er - tak ay - tib tol - may - di Er - ka - la - tib xor - may - di

YANGI YILIM, YAXSHI YILIM

Po'lat Mo'min she'ri

Doni Zokirov musiqasi

Quvnoq, shoshilmay

Xush-ke lib san yan - gi yi lim. yil - dan - yil - ga yax - shi yi lim. O —

Yan - gi - yi - lim a yax - shi - yi lim.

Xush kelibsan,
Yangi yilim.
Yildan yilga
Yaxshi yilim.
Maktabimda,

O'z safimda
Quvnab-quvnab
Oldim bilim.
Bayram-to'ying,
Qo'shiq, kuying.

Ochar doim
Bahri-dilim.

Naqarot:
Yangi yilim —
Yaxshi yilim.
Yaxshi yilim —
Yangi yilim.

Fine

Yot tut - ma - gin — o' zing - ni, Bog' - da yay - rab - da - ming — ol!

Sen - ga o - chay ko'k - sim - ni — kel, qu - yon — jon — ke - la — qol!

Hoy, quyon, oppoq quyon,
Kel, men bilan o'ynagin.
Chopqillab u yon - bu yon,
Bog'chamizda quvnagin.

Yot tutmagin o'zingni,
Bog'da yayrab daming ol!
Senga ochay ko'ksimni,
Kel, quyonjon, kela qol!

Senga qurdim jajji uy,
Kirib yotgin bermalol.
Barra o'tlarga xo'p to'y,
O'yining kelmas malol.

Seni sevaman jondan,
Doim yuvib, tarayman.
Yiroq ketmay yoningdan
Parvarishlab qarayman.

OY BO'LAMIZ — TOY BO'LAMIZ

Safar Barnoyev she'ri

Habibullo Rahimov musiqasi

Allegro

Oy - bo' la miz Toy - bo' la miz Sho'x - lik - la - ri

soy bo' - la - miz A - mir - 'u - mur bo - bo - miz - dek

Bo - tir xo - tam - toy bo' - la - miz Oy bo' - la - miz

Toy bo' - la - miz Ko' - rib qo' - ying boy bo' - la - miz

Oy bo'lamiz,
Toy bo'lamiz,
Sho'xliklari soy bo'lamiz.
Amir Temur bobomizdek,
Botir, hotamtoy bo'lamiz.

Oy bo'lamiz,
Toy bo'lamiz.
So'zi shirintoy bo'lamiz.
Yigitchalar Alpomish-u,
Qizlar Barchinoy bo'lamiz.
Oy bo'lamiz,
Toy bo'lamiz,
Ko'rib qo'ying, boy bo'lamiz.

DIYOR MADHI

Habib Rahmat she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Andantino

p

O-na Va-tan er - ta - si ke-la-jak-ning me - va - si

Bi-lim, hu-nar e - ga - si Biz bo' - la-miz al - bat - ta

Ni-yat-lar ul-kan kat - ta a

KAPALAK VA KAMALAK

Normurod Narzullayev she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegretto

p

Gul - ga qo' - nib ka - pa - lak,

qa - no - ti - ni o'y - na - tar. Ko'k - da

chaq - nab ka - ma - lak, yet - ti rang - da - raqs - e - tar

1. Gul - ga Ka - pa lak - jon, ka - pa - lak sen ham
2. *mf*

men - day sho'x - mi - san? Uy - da yol - g'iz o'l - ti - rib,

1. Ze - ri - kish - ga yo'q - mi - san? Ka - pa Ze - ri kish - ga yo'q - mi - san?
2.

Gulga qo'nib kapalak,
Qanotini o'ynatar.
Ko'kda chaq nab kamalak,
Yetti rangda raqs etar.

Naqarot:
Kapalakjon, kapalak,
Sen ham menday sho'xmisan?
Uyda yolg'iz o'ltirib,
Zerikishga yo'qmisan?

Bizni imlab chorlaydi,
O'z yoniga kamalak.
Kelgin, birga uchaylik,
Qanot bog'lab, kapalak.

xor
Da - da, siz o - lib ber - gan qo' - zi - choq hech - yur - maydi
mf

1. Ko' ta - rib - qo'y ma gun - cha, qi - ziq, o' zi tur - may - di.
f sf

2. ko' ta - rib qo'y - ma - gun - cha, *yakkaxon*
boshqasini olib bering
sf

Dada, siz olib bergan
Qo'zichoq hech yurmaydi.
Ko'tarib qo'ymaguncha,
Qiziq, o'zi turmaydi.

Og'zi bor-u, ma'ramas,
Ko'm-ko'k o'tga qaramas.
Ko'zi bor-u, ko'rmaydi
Va ergashib yurmaydi.

Olib bering boshqasin,
Peshonasi qashqasin.
O'ynasin dikir-dikir,
O't yesin kitir-kitir.

QO'ZICHOG'IM-O'YINCHOQ

Qudrat Botirov she'ri

Avaz Mansurov musiqasi

Allegretto (xor):

Da-da, siz o-lib ber-gan

Qo'-zi-choq hech yur-may di. Ko'-ta-rib qo'y-ma-gun cha. qi-ziq, o'-zi tut-may-di?

yakkaxon

Og'-zi bor-u, ma'-ra mas... ko'm ko'k o't-ga qa-ra-mas...

Ko'-zi bo-ru, ko'r-may-di va er-ga-shib yur-may-di.

MUZQAYMOQ

Xurshid Qayumov she'ri

Avaz Mansurov musiqasi

Muz-dek, muz-dek muz-qay-moq... sut-day op-poq

soz qay-moq muz-dek, muz-dek, muz-day-moq, sut-day op-poq

soz qay-moq... as-ta-gi-na a - vay-lab... s chay na mas dan a -

tay lab, Sol-ga nim da og'zim ga e-rib-ke-tar bir- zum-da

e-rib-ke-rar bir-zum - da

soz qay - mo - g'im soz - qay - moq.

Muzdek, muzdek muzqamoq,
Sutday oppoq soz qaymoq.
Astagina avaylab,
Chaynamasdan ataylab,
Solganimda og'zimga,
Erib ketar biz zumda.

Muzdek, muzdek muzqaymoq,
Sutday oppoq soz qaymoq.
Muzqaymog'im hozir ham,
Eridi-yu, yo'qoldi.
Lekin totli mazasi,
Mening og'zimda qoldi.

lar har qa - chon

O - chil, mehr - la, te - rib o - lay - lik

Keng ja - hon bo'y - lab dov - ruq so - lay - lik

O'lkamning husni, ochil, paxtaron,
Sendan baxtimiz kular har qachon.

Naqarot:

Ochil, mehr-la terib olaylik,
Keng jahon bo'ylab dovruc solaylik.

Ko'klardan oshsin, biz uygan xirmon,
Bizlarga g'amxo'r ular har qachon.

Naqarot.

Ochil, quvonch-la bizlar teraylik,
Tinchlik ahliga madad beraylik.

OCHIL, PAXTAJON

Tolib Yo'ldosh she'ri

Mutal Burhonov musiqasi

Tempo de valse

pp

mf

O'l - kam - ning hus - ni o - chil pax - ta -

pp

jon Sen - dan bax - ti - miz ku

mf

pp

G'ILDIRAGIM

To'xtamurod Bahromov she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Allegretto

f

p Naqarot:

G'il - di - ra - gim, g'il - di - ra -

Naqarot:

p

gim, tez - roq tez - roq

pil - di - ra - gin.

mf

Ik - ka - la - miz o'y - nab - o'y - nab.

yu - gu - ray - lik yo'l - ka bo'y - lab,

mf

f

Ik - ka - la - miz o'y - nab - o'y - nab.

yu - gu - ray - lik yo'l - ka bo'y - lab.

Bar cha si - da — yay - rar - dil - lar

p

Me ning u chun a - ziz - bo's - ton, O'z be - kis ton, — O'z be - kis ton!

f

Me ning u chun a - ziz - bo's - ton, O'z be - kis ton, — O'z be - kis ton!

Bu dunyoda chamanlar ko'p,
Bu dunyoda vatanlar ko'p.
Barchasida yashnar gullar
Barchasida yayrar dillar.

Chorlar ezgu yo'llar meni,
Ajdodlarim qo'llar meni.
Bu Vatanda to'kmasman yosh,
Bu Vatanda egmasman bosh.

Naqarot:
Mening uchun aziz bo'ston —
O'zbekiston, O'zbekiston!

Naqarot:
Mening uchun aziz bo'ston —
O'zbekiston, O'zbekiston!

Sahrolar gul ochar senda,
Samolar nur sochar senda.
Yulduzlaring so'nmasin hech,
Bag'ringga g'am qo'nmasin hech.

Naqarot:
Mening uchun aziz bo'ston —
O'zbekiston, O'zbekiston!

AZIZ BO'STON — O'ZBEKISTON

Mirpo'lat Mirzo she'ri

Dilorom Omonullayeva musiqasi

♩ Quvnoq

f

p

mf

Bu dun - yo - da cha - man - lar ko'p.

Bu dun yo - da va - tan - lar ko'p. Bar - cha si - da yash - nar gul - lar,

p

G'il - di - ra - gim,

p *f*

p Qaytarish uchun.

gin.

Tamomlash uchun.

gin.

Naqarot:

G'ildiragim, g'ildiragim,
Tezroq-tezroq pildiragin.

Ikkalamiz o'ynab-o'ynab,
Yuguraylik yo'lka bo'ylab.

Naqarot.

Uyga tomon ketaylik tez,
Eson-omon yetaylik tez.

O'yinni men bas qilayin,
Damingni ol, dars qilayin.

Naqarot:

G'ildiragim, g'ildiragim,
Tezroq-tezroq pildiragin.

III SINF

SALOM BERGAN BOLALAR

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

O'ynoqi

Piano introduction for 'Salom bergan bolalar' in 2/4 time, key of D major. The melody is in the right hand, and the bass line is in the left hand.

Vocal line and piano accompaniment for 'Sa-lom ber-gan bo-la-ning'. The vocal line is in the right hand, and the piano accompaniment is in the left hand. The dynamic is *mf*.

Vocal line and piano accompaniment for 'o' - zi o - dob - li Ku - lib tur - gan yuz - la - ri'. The vocal line is in the right hand, and the piano accompaniment is in the left hand.

Vocal line and piano accompaniment for 'go' - yo of - tob - li Sa-lom be-rish bu, a' - lo a - lo - mat'. The vocal line is in the right hand, and the piano accompaniment is in the left hand. The dynamic is *f*.

Vocal line and piano accompaniment for 'Sa - lom ber - gan - lar bo' - sin sa - lo - mat bo' - sin sa - lo - mat.'. The vocal line is in the right hand, and the piano accompaniment is in the left hand. There are two endings marked 1. and 2.

Salom bergan bolaning
O'zi odobli,
Kulib turgan yuzlari,
Go'yo oftobli.

Naqarot:

Salom berish — bu,
A'lo alomat.
Salom berganlar
Bo'lsin salomat.

Salom bergan bolaning
Darsi doim «besh»,
Maktab, uyda, ko'chada,
Yaxshilarga esh.

boy bo'l - sin, Men - ga at - las u - ka - mga

Gi - jing - la - gan toy bo'l - sin Men - ga at - las

u - kam - ga gi - jing - la - gan toy bo'l - sin

Ni - yat - lar ul - kan kat - ta

Coda

Mard g'o - lib - lar sing - ga - ri

Ona Vatan ertasi,
Kelajakning mevasi,
Bilim, hunar egasi
Biz bo'lamiz albatta,
Niyatlar ulkan, katta.

Orzularim uch berar,
Diyor mehri kuch berar.
Dilda yorug' tuyg'ular,
Yorug'likka oshnamiz,
Ezgu ishga tashnamiz.

Dovrug'lidir Vatanim,
Obro'lidir Vatanim.
Dunyodagi chamanim,
Ko'z qoramdek saqlayman,
Ishonchingni oqlayman.

Temur bobom dilda bor,
O'lkam bo'lur gul, obod.
Bayroqni tutib ozod,
Shod boramiz ilgari.
Mard g'oliblar singari!

QISH CHOG'LARI

Po'lat Mo'min she'ri

Fattoh Nazarov musiqasi

Allegro moderato

mf

p

p *cresc.*

dim. *mf*

f

Yo - qim - toy - dir qish - chog' - la - ri, qish chog' - la - ri;

yey. qor tog' - la - ri qor bog' - la - ri

qor bog' - la - ri yey. Un - da yash - nar

SOG'LOM AVLOD QO'SHIG'I

Safar Barnoyev she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Allegro Moderato

f

mf

p

mf

Qu - yosh - bo'l - sin, oy bo'l - sin O'z - be - kis - ton

f
Gul - sha - nim, ho, Gul - sha - nim, Gul - lar ma - nim

§
kul - ga - nim Gul - sha - nim ho,

gul - sha - nim, Gul - lar ma - nim kul - ga - nim.

Bo'lsin deya el chaman,
Bog'imga gul ekaman.
Kulgan baxtu yoshligim,
Gulshanimda erkaman.

Gulshanim — yurt qiyosi,
Kulganim — dil ziyosi.
Bog'im tutash bog'larga,
Gulim — mehnat jilosi.

Naqarot:

Gulshanim, ho, gulshanim,
Gullar manim kulganim.

Naqarot.

Tole to'la kunlarim,
Ko'ksimdadir qo'llarim.
Keling sayr-u chamanga,
Yana kulgay gullarim.

ar - cha gu - lim ar - cha gu - lim, yey.

p
Ya - shil - li - gi o - char ko'ng - lim, o - char ko'ng - lima ey.
p cresc. *dim.*

Yoqimtoydir
Qish chog'lari:
Qor tog'lari,
Qor bog'lari.
Unda yashnar
Archa gulim.
Yashilligi
Ochar ko'nglim.

Oq yulduzday
Yoqqanda qor,
Atrof go'yo
Oq chamanzor.
Paxta yana
Ochilganday,
Shoxchalarga
Osilganday.

Taraqлагan
Muz saroyda
Konki otish
Rosa foyda.
Terlab-terlab
Tiniqamiz.
Qish qo'ynida
Chiniqamiz.

AY-YAY-YAY

Muborak Muhamedova she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Allegretto

f

mf

p

p

f

Bo'l - sin de - ya el - cha - man.

Bo - g'im - ga gul e - ka - man.

Kul - gan bax - tu yosh - li - gim.

Gul - sha - nim - da er - ka - man.

Gul - sha - nim - da er - ka - man.

GULLAR MANIM KULGANIM

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegro moderato

Piano accompaniment for the first system, measures 1-4. The music is in 2/4 time, starting with a forte (f) dynamic. The right hand features a rhythmic pattern of eighth notes and chords, while the left hand provides a steady bass line.

Piano accompaniment for the second system, measures 5-8. The right hand continues with chords and eighth notes, and the left hand maintains the bass line.

Vocal line and piano accompaniment for the third system, measures 9-12. The vocal line begins with a mezzo-forte (mf) dynamic. The lyrics are: "Bo'l - sin___ de - ya el cha - man." The piano accompaniment continues with chords and eighth notes.

Vocal line and piano accompaniment for the fourth system, measures 13-16. The lyrics are: "Bo - g'im - ga gul e - ka - man." The piano accompaniment continues with chords and eighth notes.

Vocal line and piano accompaniment for the fifth system, measures 17-20. The lyrics are: "so'r - g'i - chin go'y - mas zin - hor ___". The piano accompaniment continues with chords and eighth notes.

Vocal line and piano accompaniment for the sixth system, measures 21-24. The lyrics are: "ay - yay - yay ay - yay - yay ay - yay - yay". The piano accompaniment continues with chords and eighth notes.

Vocal line and piano accompaniment for the seventh system, measures 25-28. The lyrics are: "Ov - qat - lan - sa___ bo - la - lar". The piano accompaniment includes a trill (tr) in the right hand and a forte (f) dynamic in the left hand.

Vocal line and piano accompaniment for the eighth system, measures 29-32. The lyrics are: "Dur - do - na so'r - g'ich so' - rar". The piano accompaniment includes a forte (f) dynamic.

Vocal line and piano accompaniment for the ninth system, measures 33-36. The lyrics are: "o - lib qy - sang ma - bo - do yi - g'i - ga lab - in bu - rar". The piano accompaniment continues with chords and eighth notes.

II Qaytarish uchun II Tamomlash uchun

Durdona xo'p go'zal qiz,
So'zlari ham asal qiz.
Ammo bir odati bor,
So'rg'ichin qo'ymas zinhor.
Ay-yay-yay, ay-yay-yay.

Ovqatlansa bolalar,
Durdona so'rg'ich so'rar.
Olib qo'ysang mabodo
Yig'iga labin burar.
Ay-yay-yay, ay-yay-yay.

Qo'shiq aytolmas quv nab,
Biz kabi yayrab, o'ynab.
So'rg'ichidan bo'shamas,
Bu odat yaxshi emas.
Ay-yay-yay, ay-yay-yay.

So'rg'ichini tashlasa,
Bizday o'ynab yashnasa,
So'rmasa u erta kech
Biz unga demaymiz hech
Ay-yay-yay, ay-yay-yay.

Coda

Olamda eng mehribon
Sizsiz, aziz buvijon.
Erkalaysiz har qachon,
Buvijonim yaxshisiz.
Oftobdayin bag'ringiz,
Jozibali mehringiz.
Bormi biror sehringiz,
Buvijonim yaxshisiz.

Urushmaysiz sira siz
Ta'lim berib turasiz,
Ertak aytib berasiz,
Buvijonim yaxshisiz.
Nuroniidir siymongiz,
Hech qarishni bilmangiz,
Boqib-boqib to'yamaymiz,
Buvijonim yaxshisiz.

Er - ka - lay - siz har qa - chon

Bu - vi - jo - nim yax - shi - siz

Of - tob - da - yin bag' - rin - giz

Jo - zi - ba - li meh - rin - giz

DASTYOR QIZ

Shukur Sa'dulla she'ri

Sobir Boboyev musiqasi

Allegro moderato

O - ta yer - ta -

lab tu - rar. Jaj - ji Dil - dor -

ni ko' - rar, ka - lish - la - ri -

ni yol - g'iz, to - za - lab - di dast - yor

Naqarot
 siz han bo' - lin giz shun day dast - yor
 xor
 qiz siz han bo' - lin giz

qiz ham - ma ish - ga
 shun - day dast - yor qiz tay - yor qiz.

Ota ertalab turar,
 Jajji Dildorni ko'rar.
 Kalishlarini yolg'iz,
 Tozalabdi dastyor qiz.

Ota qo'l-betin yuvar,
 Unga Dildor suv quyur.
 So'ng bir daqiqa kutib,
 Qo'l cho'zar sochiq tutib.

Naqarot:
 Siz ham bo'lingiz —
 Shunday dastyor qiz.
 Hamma ishga
 Tayyor qiz.

Naqarot.
 Ona yozar dasturxon,
 O'ltirishar uchovlon.
 Tarelkada qand-mag'iz
 Shirinliklar qo'yar qiz.

BUVIJONIM YAXSHISIZ

G'iyos Komilov she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegretto

O - lam - da eng meh - ri - bon

Siz - siz a - ziz bu - vi - jon

YAXSHI BOLA

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Moderato gractoso

Piano introduction in 2/4 time, key of D major. The right hand features a rhythmic pattern of eighth notes, while the left hand plays a simple bass line.

Ham-ma joy-ga ya-ra-sha-di yax-shi bo-la yax-shi bo-la

Vocal line with lyrics: Ham-ma joy-ga ya-ra-sha-di yax-shi bo-la yax-shi bo-la. The melody is in D major, 2/4 time.

Piano accompaniment for the first vocal line, featuring chords and a bass line.

Uy i-shi-ga qa-ra-sha-di yax-shi bo-la yax-shi bo-la

Vocal line with lyrics: Uy i-shi-ga qa-ra-sha-di yax-shi bo-la yax-shi bo-la. The melody is in D major, 2/4 time.

Piano accompaniment for the second vocal line, featuring chords and a bass line.

O'y nab yu-rib-se-vi-na-di o'z-o'zi-dan

Vocal line with lyrics: O'y nab yu-rib-se-vi-na-di o'z-o'zi-dan. The melody is in D major, 2/4 time.

Piano accompaniment for the third vocal line, featuring chords and a bass line.

f Da - dam yuz - ga kir - sin - lar

Vocal line with lyrics: Da - dam yuz - ga kir - sin - lar. The melody is in D major, 2/4 time.

Piano accompaniment for the first vocal line, featuring chords and a bass line.

Ayam yuz - ga kir - sin - lar Biz - lar yuz - ga

Vocal line with lyrics: Ayam yuz - ga kir - sin - lar Biz - lar yuz - ga. The melody is in D major, 2/4 time.

Piano accompaniment for the second vocal line, featuring chords and a bass line.

kir - gan - da Yo - ni - miz - da yur - sin - lar

Vocal line with lyrics: kir - gan - da Yo - ni - miz - da yur - sin - lar. The melody is in D major, 2/4 time.

Piano accompaniment for the third vocal line, featuring chords and a bass line.

mf Biz - lar yuz - ga kir - gan - da yo - ni - miz - da

Vocal line with lyrics: Biz - lar yuz - ga kir - gan - da yo - ni - miz - da. The melody is in D major, 2/4 time.

Piano accompaniment for the fourth vocal line, featuring chords and a bass line.

yur-sin-lar

hey!

Quyosh bo'lsin, oy bo'lsin
 O'zbekiston boy bo'lsin
 Menga atlas, ukamga
 Gijinglagan toy bo'lsin

Naqarot:

Dadam yuzga kirsinlar,
 Ayam yuzga kirsinllar.
 Bizlar yuzga kirganda,
 Yonimizda yursinlar.

O'saversin bo'yimiz,
 Tinchlik orzu-o'yimiz.
 Bu dunyoda bor bo'lsin.
 O'zbekiston uyimiz.

Naqarot.

Yursak gullar bog' bo'lsin.
 Ko'kragimiz tog' bo'lsin.
 Istiqbolga boshlagan,
 Yurtboshimiz sog' bo'lsin.

lar, a-ziz-us-toz-lar.

dom-la-jon-lar, o-pa-jon-lar. a-ziz,

a-ziz-us-toz-lar.

Doim aziz hurmatingiz,
 Unutmaymiz mehnatingiz.
 Domlajonlar, opajonlar,
 Aziz ustozlar.

Naqarot:

Boshimizni siladingiz,
 Bizga oq yo'l tiladingiz.
 Domlajonlar, opajonlar,
 Aziz ustozlar.

Sizga izzat, sizga hurmat,
 Yosh qalblarda bo'lur har vaqt.
 Domlajonlar, opajonlar,
 Aziz ustozlar.

Sizlar bizning baxtimizsiz,
 Dillardagi ahdimizsiz.
 Domlajonlar, mehribonlar,
 Aziz ustozlar.

Dom - la - jon - lar, o - pa - jon - lar, a - ziz -

a - ziz us - tōz - lar Bo - shi - miz -

ni si - la - din - giz, biz - ga oq yo'l

dom - la - jon - lar ti - la - din - giz, o - pa - jon -

NAVBAHOR

Shohismoil she'ri

Rahmatjon Tursunov musiqasi

O'rtacha tez

f

mf
Yel - ning uch - qur o - ti - da,

Bu - lut - lar - ning qa - ti - da, Qal - dir - g'och qa - no - ti -

da Ye - tib kel - di, Nav - ba - hor.

f
Qal - dir - g'och qa - no - ti - da, Ye - tib kel - di Nav - ba -

mf

1.2. | 3.
hor hor

Yelning uchqur otida,
Bulutlarning qatida,
Qaldirg'och qanotida,
Yetib keldi Navbahor.

Qirdan tushib asta,
Yerni qilib orasta,
Boychechakdan guldasta
Tutib keldi Navbahor.

Yalpizlar isi bo'lib,
Bulbullar sasi bo'lib.
Hayot nafasi bo'lib,
Yetib keldi Navbahor.

AZIZ USTOZLAR

To'liqin she'ri

Sobir Boboyev musiqasi

Allegretto

mf
Do - im a -

ziz hur - ma - tin - giz, U - nut - may - miz

I Dom - la - jon - lar,
meh - na - tin - giz II o - pa - jon -

lar, a - ziz us - toz - lar.

yuz - la - ri - miz of - tob - da_ o'x - shab ket - di shir - mon - ga

yuz - la - ri - miz of - tob - da_

Fine

O'x - shab ket - di shir - mon - ga_

Paxta qiyg'os ochilgan,
Ko'rsang dillar ochilgan.
Shoxchalarda chanoqlar,
Chiroqlarday osilgan.

Yoyildik keng maydonga,
Hissa qo'shdik xirmonga.
Yuzlarimiz oftobda,
O'xshab ketdi shirmonga.

Qo'shiq boshlab ataylab,

Terdik etak-etaklab.
Yerga aslo to'kmadik,
Uni nondek avaylab.

Quvondi rais bobo,
Bizga qo'ydi «besh» baho.
Oppoq oltin paxtani
Rosa terdik xo, xo, xo.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING DAVLAT MADHIYASI

Abdulla Oripov so'zi

Muttal Burhonov musiqasi

Maestoso

Ser - qu - yosh hur - keng o'z -

o'l - kam, el - ga baxt, na -
bek - ning o'ch - mas iy - mo -

ff

jot, ni, Sen o' - zing do'st - lar - ga
Er - kin, yosh av - lod - lar

yo'l - dosh, meh - ri - hon! meh - ri -
 sen - ga zo'r qa - not! zo'r qa -

bon! Yash - na - gay to a - bad il -
 not! Is - tiq - lol mash' - a - li. tinch -

- mu fan, i - jod, Shuh - ra - ting por - la -
 - lik pos - bo - ni. Haq - se - var o - na

sin, to - ki bor ja - hon! o - bod!
 yurt. man - gu bo'l o - bod!

8°

OQ PAXTA TERDIK, TERDIK

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegro moderato

mp

mp

Pax - ta qiy - g'os o - chil - gan _ Ko'r - sang dil - lar o - chil gan

Shox - cha - lar - da cha - noq - lar Chi - roq - lar - day o - sil - gan

Naqorat

Yo - yil - dik _ keng may - don - ga _ His - sa qo' sh - dik xir - mon - ga _

sha - ka - ris - ton Bag' - ring go' - zal chin gu - lis - ton

chin gu - lis - ton Oy Va - ta - nim Boy Va - ta - nim

no - ming dil - da Jo Va - ta - nim Jo - Va - ta - nim

Oy Vatanim,
Boy Vatanim.
Noming dilda,
Jo Vatanim.

Sen tanamga
Jon erursan.
Suv-havodek,
Ko'p zarursan.

Naqarot:

Bog'laring keng,
Shakariston.
Bag'ring go'zal,
Chin guliston.

Naqarot:

Noming tildan
Hech olmayman,
Vatan sensiz
Yasholmayman.

Naqarot: **a tempo**
Ol - - tin bu vo - diy - lar - jon O'z - be - kis -

- ton, Aj - dod - lar mar - do - na ru - hi sen - ga

yor! U - lug' xalq qud - ra - ti jo'sh ur - gan za mon O - lam -

mah - li - yo ay - la - gan di - yor! Bag' - ri

2.

gan di - yor!

Serquyosh, hur o'lkam, elga baxt, najot,
 Sen o'zing do'stlarga yo'ldosh, mehribon!
 Yashnagay to abad ilm-u fan, ijod,
 Shuhrating porlasin, toki bor jahon!

Naqarot:

Oltin bu vodiylar – jon O'zbekiston,
 Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
 Ulug' xalq qudrati, jo'sh urgan zamon,
 Olamni mahliyo aylagan diyor!

Bag'ri keng o'zbekning o'chmas iymoni,
 Erkin, yosh avlodlar senga zo'r qanot!
 Istiqlol mash'ali, tinchlik posboni,
 Haqsevar, ona yurt, mangu bo'l obod!

Naqarot:

Oltin bu vodiylar — jon O'zbekiston,
 Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
 Ulug' xalq qudrati, jo'sh urgan zamon,
 Olamni mahliyo aylagan diyor!

OY VATANIM

Erkin Qambarov she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Allegro Moderato

Oy Va - ta - nim Boy Va - ta - nim No - ming dil - da

Jo Va - ta - nim Bog' - la - ring keng sha - ka - ris - ton

Notalarning bo'linishi va sanalishi

— Butun nota, 1i, 2i, 3i, 4i ga sanaladi.

— Yarim nota, 1i, 2i ga sanaladi.

— Chorak nota, 1i ga sanaladi.

— Nimchorak (sakkiztalik) nota, 1 yoki i ga sanaladi.

— O'n oltitalik nota. Ikki nota 1 yoki i ga sanaladi.

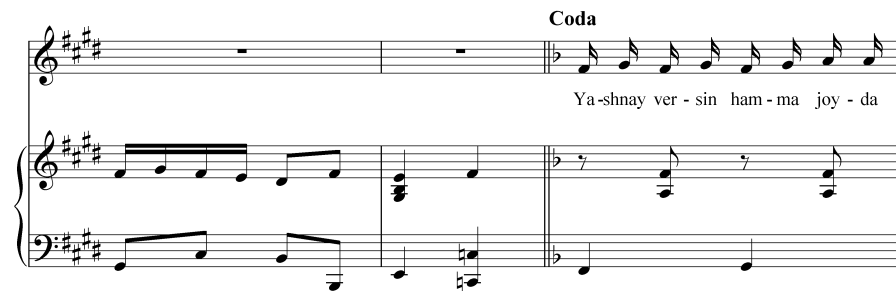
Notalarning hajm jihatidan joylanishi

Butun nota				
	1i	2i	3i	4i
Yarim nota				
	1i	2i	3i	4i
Chorak nota				
	1i	2i	3i	4i
Nimchorak nota				
	1 i	2 i	3 i	4 i
O'n oltitalik nota				
	1 i	2 i	3 i	4 i
O'ttiz ikkitalik nota				
	1 i	2 i	3 i	4 i

Pauzalar. Musiqa asarlarida uchraydigan tinish, to'xtash davri — pauza deb ataladi. Pauzalar ham notalar singari cho'zim va sanoqqa egadirlar.

Coda

Kel - ti - ra - di el - ga foy - da yax - shi bol - la

yax - shi bol - la yax - shi bol - la yax - shi bol - la

Hamma joyga yarashadi
 Yaxshi bola, yaxshi bola,
 Uy ishiga qarashadi
 Yaxshi bola, yaxshi bola.
 O'ynab yurib sevinadi,
 O'z-o'zidan,
 Yaxshiligi seziladi
 Yuz-ko'zidan,

Yashnayversin hamma joyda
 Yaxshi bola, yaxshi bola,
 Keltiradi elga foyda
 Yaxshi bola, yaxshi bola.
 Maktabidan qolmaydi kech
 Yaxshi bola, yaxshi bola,
 «Ikki» baho olmaydi hech
 Yaxshi bola, yaxshi bola.

Ish buyursang deydi kulib
 «Xo'p bo'ladi»,
 Sheriklari, o'rtoqlari
 Ko'p bo'ladi.
 Yashayversin hamma joyda
 Yaxshi bola, yaxshi bola,
 Keltiradi elga foyda
 Yaxshi bola, yaxshi bola.

rit. takrorlash uchun
 Jon dom - la-jon ik - ki - qoy mang O - so - ni - dan oz - roq so' rang

tamomlash uchun
 jon dom la - jon ik - ki qo'y mang O - soni - dan oz - roq so' - rang jon -

dom - la - jon - - ik - ki qo'y - mang

Qiyin ekan savolingiz,
 Yo'qmi boshqa misolingiz.
 O'qituvchim ko'p qiynamang,
 Baland bo'lsin iqbolingiz.

Siz bergan dars ancha og'ir,
 Kitob olsam boshim og'rir.
 Qanday qilay o'qituvchim,
 Shu ahvolda qolmay axir.

Naqarot:

Yetarlidir ikki, uchim,
 Ikki qo'y mang o'qituvchim.
 Osonidan ozrolq so'rang,
 Jon domlajon, ikki qo'y mang.

Yuragimni bosmasin g'am,
 Nima deydi ota-onam.
 Sirlarimni aylamang fosh,
 Mayligaya to'rt bo'lsa ham.

Imtihondan o'tib olay,
 So'ngra o'zim o'qib olay.
 Insof qiling, o'qituvchim,
 Ta'tilimga yetib olay.

Naqarot:

Yetarlidir ikki, uchim,
 Ikki qo'y mang o'qituvchim.
 Osonidan ozrolq so'rang,
 Jon domlajon, ikki qo'y mang.

Shu ah - vol - da qol - may a - xir —

Ye - tar - li - dir ik - ki, u - chim —

ik - ki qo'y - mang o' - qi - tuv - chim

O - so - ni - dan oz - roq - so' rang

BIZ ASKARMIZ!

Iskandar Rahmon she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Marciale

Biz as - kar miz, pos - bon - miz, U lug' yo'l - da kar von miz. Tinch lik u - chun qal qon - miz —

Hech bu - zil - masqo'r - g'on - miz! Biz as - kar miz, pos - bon - miz U lug' yo'l - da kar - von - miz.

Tinch lik u - chun. qal - qon - miz — Hech bu - zil - masqo'r - g'on - miz! Bir. ik - ki, uch

Bir, ik - ki Ay-ting-mar-ra kim - ni - ki Al - bat mar - ra

biz - ni - ki Ja - sur o'g'-lon, qiz - ni - ki Al -

bat mar - ra biz - ni - ki, Ja-sur o'g'-lon, qiz - ni - ki

Biz askarmiz, posbonmiz,
Ulug' yo'lda karvonmiz,
Tinchlik uchun qalqonmiz,
Hech buzilmas qo'rg'onmiz!

Ona yurt Turkistonda,
Yer-u, osmon, ummonda,
Chiniqishni qo'ymaymiz,
Tinchlik kuyin kuylaymiz!

Naqarot:

Bir, ikki, uch, bir, ikki...
Ayting, marra kimniki?
Albat marra bizniki,
Jasur o'g'lon, qizniki.

Naqarot:

Bir, ikki, uch, bir, ikki...
Ayting, marra kimniki?
Albat marra bizniki,
Jasur o'g'lon, qizniki.

O' - qi - tiv - chim ko'p qiy - na mang ba - land bo'l - sin

iq - bo - lin - giz,

Siz ber - gan dars an - cha o - g'ir Ki - tob ol - sam

bo - shim og' - rir, Qan - day qi - lay o' - qi - tuv - chim,

IKKI QO'YMANG O'QITUVCHIM

Po'lat Mo'min she'ri

Shermat Yormatov musiqasi

Tez, hazilsimon
mf

pp

p
 Qi yin_ e-kan sa-vo - lin - giz

Yo'q-mi bosh-qa mi- so - lin - giz

GUL TERDI GULLAR

Po'lat Mo'min she'ri

Nadim Norxo'jayev musiqasi

Allegretto

O - gil bo - la, qiz - bo - la Qir - dan ter - di

gul_ lo - la Qa - ra - san - giz u - lar - ga

U - lar o'x - shar gul - lar - ga Gul - ter - di

gul-ter- di Gul-ter- di gul - lar Eh qa- rang, - rang-ba - rang.

gul-ter- di gul - lar gul - ter- di gul - lar.

O'gil bola, qiz bola
Qirdan terdi gullola.
Qarasangiz ularga,
Ular o'xshar gullarga

Naqarot:

Gul terdi, gul terdi,
Gul terdi gullar.
Eh, qarang, rang-barang
Gul terdi, gullar.

Gullar terib ozmuncha
O'ynadilar to'yguncha
Har tomonga chopdilar,
Yangilarin topdilar.

Naqarot:

Gul terdi, gul terdi,
Gul terdi gullar.
Eh, qarang, rang-barang
Gul terdi, gullar.

Shun - day dam- da qo - tar bo - shim, Goh o - qa - di

ko'z - dan yo - shim. G'am-tash - vi - shi

yo'q bo - la - man, Sho'x bo - la - man. Hey.

Sho'x bolaman, sho'x bolaman,
G'am-tashvishi yo'q bolaman.
Kimdir kulib: «shayton», deydi,
«Hali yosh-da, nodon», deydi.

Kimdir: «bu kim erkasi», der,
«Nahot shu yurt ertasi», der.
Shunday damda qotar boshim,
Goh oqadi ko'zdan yoshim.

Xafaligim bormas ko'pga,
Irg'ishlayman yana ko'kka.
Netay axir, sho'x bolaman,
G'am-tashvishi yo'q bolaman.

di. — Sho'x bo - la - man, — shox bo - la - man, —
ka.

G'am tash vi - shi — yo'q bo - la - man —

Kim dir: bu kim —

er - ka - si, der, — Na - hot shu yurt — er - ta - si, der. —

NAVRO'ZIM

Shukur Qurbon she'ri Dilorom Omonullayeva musiqasi

Evgil

Bog - lar da - raxt - lar - ni - ki, Tog' - lar lo - la - lar - ni - ki.

Kim ni - ma — de - sa — de - sin, — Bay - ram bo - la - lar - ni - ki! —

Nav - ro'z, Nav - ro'z, Nav - ro' - zim.

1.
Sen me - ning ko' - rar ko' - zim, Nav - ro'z, Nav - ro'z, Nav - ro'z, Sen - me ning ay -

2.
tar so' - rim, Sen me - ning xud - di o' - zim

Sen me - ning xud - di o' - zim

Bog'lar — daraxtlarniki,
Tog'lar — lolalarniki,
Kim nima desa desin,
Bayram — bolalarniki!

Bog' bahorsiz qolmasin,
To'kmasin tog' lolasin.
O'zbekiston bag'rida
Navro'zlar omon bo'lsin!

Naqarot:
Navro'z, Navro'z, Navro'zim,
Sen mening ko'rar ko'zim,
Sen mening aytar so'zim,
Sen mening xuddi o'zim!

Naqarot:
Navro'z, Navro'z, Navro'zim,
Sen mening ko'rar ko'zim,
Sen mening aytar so'zim,
Sen mening xuddi o'zim!

SHO'X BOLAMAN

Sulton Jabbor she'ri

Habibullo Rahimov musiqasi

Jadal

f

Sho'x bo - la - man, — Sho'x bo - la - man, —

p

G'am - tash - vi - shi yo'q bo - la - man. Kim - dir ku - lib
Xa - fa - li - gim

p

shay ton. dey - di. — Ha - li yosh - da, no - don. — dey -
bor mas - ko'p ga. — Ir - g'ish - lay - man ya - na — ko'k -

POLKA

Mixail Glinka musiqasi

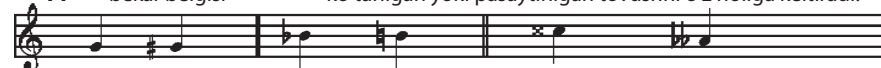
Nota va pauzalarning tenglama sxemasi:

Butun nota		=		Butun pauza
Yarim nota		=		Yarim pauza
Chorak nota		=		Chorak pauza
Nimchorak nota		=		Nimchorak pauza
O'n oltitalik nota		=		O'n oltitalik pauza
O'ttiz ikkitalik nota		=		O'ttiz ikkitalik pauza

Alteratsiya belgilari

Musiqqa tovushlarini yuqoriga yoki pastga o'zgartiruvchi belgilar alteratsiya belgilari deyiladi. Alteratsiya belgilari nota oldiga (chap tomoniga) qo'yiladi va nota nomi bilan qo'shib o'qiladi.

- # — diyez belgisi — tovushni yarim ton yuqoriga ko'taradi;
- b — bemol belgisi — tovushni yarim ton pasaytiradi;
- x — dubl diyez belgisi — tovushni bir ton yuqoriga ko'taradi;
- bb — dubl bemol belgisi — tovushni bir ton pasaytiradi;
- n — bekar belgisi — ko'tarilgan yoki pasaytirilgan tovushni o'z holiga keltiradi.

sol sol-diyez si-bemol si-bekar do-dubl-diyez lya-dubl-bemol

Intervallar

Bir vaqtda yoki ketma-ket olingan ikki tovush oraliq'i — interval deb ataladi. Interval tovushlari baravar eshitilsa — garmonik interval, birin-ketin eshitilgan holat esa — melodik interval deb ataladi. Asosiy intervallar: prima, sekunda, tersiya, kvarta, kvinta, seksta, septima va oktavalaridan iboratdir.

Intervallarning katta-kichik, sof, orttirilgan hamda kamaytirilgan turlari mavjud. Interval oraliqlari ton va yarim ton miqdorida belgilanadi.

Intervallar jadvali

№	Intervallar-ning nomi	interval notalar	katta	kichik	sof	orttirilgan	kamaytirilgan
1.	Prima						
2.	Sekunda						
3.	Tersiya						
4.	Kvarta						
5.	Kvinta						
6.	Seksta						
7.	Septima						
8.	Oktava						

Sur'at (temp) turlari va ularning yozilishi

Vazmin sur'atlar

Largo — largo — juda cho'zib.
 Lento — lento — cho'zibroq.
 Adagio — adagio — og'ir-vazmin.

O'rtacha sur'atlar

Andante — andante — sekin-asta, oshiqmasdan.
 Andantino — andantino — andantedan sal tezroq.
 Moderato — moderato — o'rtacha tezlikda.
 Sostenuto — sostenuto — salobatli.
 Allegretto — allegretto — biroz jonlanib.
 Allegro moderato — allegro-moderato — o'rtacha tez.

Tez sur'atlar

Allegro — allegro — tez.

NIZONGUL

Xorazm xalq kuyi

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Allegretto

mf

PAXTA RAQSI

Sonya Abramova musiqasi

Allegro moderato

Vivo	— vivo	— jonli.
Vovace	— vivache	— jadal.
Presto	— presto	— tez, oshiqib.
Prestissimo	— prestissimo	— juda tez.

Sur'atlarni tezlashtirish va sekinlashtirish belgilari

Molto	— molto	— orttirib.
ma non troppo	— ma non troppo	— kamaytirib.
ritenuto	— ritenuto	— sekin-asta og'irlashtirib.
a tempo	— a tempo	— avvalgi sur'atga qaytish.

Ijro etish xarakterini bildiruvchi belgilar

Animato	— animato	— jonli.
Meno mosso	— meno mosso	— sekinroq.
Maestoso	— maestozo	— tantanali.
Cantabile	— cantabile	— musiqiy.
Dolce	— dolce	— nozik.
Poco a poco	— poco a poco	— sekin-asta.
Non troppo	— non troppo	— o'rta-miyona.

Dinamik ishoralar (tuslar)

<i>mf</i>	— messo forte	— o'rtacha kuchli.
<i>f</i>	— forte	— kuchli.
<i>ff</i>	— fortissimo	— juda kuchli.
<i>p</i>	— piano	— mayin, kuchsiz.
<i>pp</i>	— pianissimo	— juda mayin, juda kuchsiz.
>	— kreshchendo	— tovushni asta-sekin kuchaytirish.
<	— diminuendo	— tovushni asta-sekin susaytirish.
<i>sf</i>	— sforsando	— keskin, kuchli zarb.
<i>sp</i>	— subito piano	— keskin, mayin zarb.
>	— aksent	— noxunning pastga qarata kuchli zarb bilan ijro etilishi.

I SINF

ANDIJON POLKASI

O'zbek xalq kuyi

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro

1. 2.

QASHQARCHA

O'zbek xalq kuyi

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Moderato

Piu mosso

ASP BO'LAMAN

O'zbek xalq kuyi

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro

Musical notation for the first system, featuring a treble and bass clef with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 6/8. The melody in the treble clef begins with a quarter note, followed by eighth notes, and the bass clef provides a steady accompaniment of eighth notes.

Musical notation for the second system, featuring a treble and bass clef with a forte (*f*) dynamic marking. The treble clef has a melodic line with some rests, while the bass clef features a more complex accompaniment with chords and eighth notes.

Musical notation for the third system, featuring a treble and bass clef. The treble clef has a melodic line with some rests, while the bass clef features a more complex accompaniment with chords and eighth notes.

Musical notation for the fourth system, featuring a treble and bass clef. The treble clef has a melodic line with some rests, while the bass clef features a more complex accompaniment with chords and eighth notes.

Musical notation for the first system of the second page, featuring a treble and bass clef with first and second endings. The treble clef has a melodic line with some rests, while the bass clef features a more complex accompaniment with chords and eighth notes.

Musical notation for the second system of the second page, featuring a treble and bass clef. The treble clef has a melodic line with some rests, while the bass clef features a more complex accompaniment with chords and eighth notes.

Musical notation for the third system of the second page, featuring a treble and bass clef. The treble clef has a melodic line with some rests, while the bass clef features a more complex accompaniment with chords and eighth notes.

Musical notation for the fourth system of the second page, featuring a treble and bass clef. The treble clef has a melodic line with some rests, while the bass clef features a more complex accompaniment with chords and eighth notes.

Musical notation for the fifth system of the second page, featuring a treble and bass clef with first and second endings. The treble clef has a melodic line with some rests, while the bass clef features a more complex accompaniment with chords and eighth notes.

YURISH MARSHI

Fattoh Nazarov musiqasi

Tempo di marcia

OLMACHA ANOR

O'zbek xalq qo'shig'i

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

Moderato ♩ = 66

NAVRO'Z RAQSI

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Quvnoq

Musical score for 'Quvnoq' in 6/8 time, key of D major. The score consists of six systems of piano accompaniment. The first system includes dynamic markings *p* and *mf*. The piece concludes with a double bar line.

CHITTI GUL

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Allegretto

Musical score for 'Chitti Gul' in 2/4 time, key of D major. The score consists of three systems of piano accompaniment. The first system includes dynamic markings *f* and *mf*. The piece concludes with a double bar line.

DO'LONCHA

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro

Musical score for 'Do'loncha' in 2/4 time, key of D major. The score consists of three systems of piano accompaniment. The first system includes dynamic markings *mf* and *f*. The piece concludes with a double bar line.

CHERTMAK

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Allegretto

YALLAMA YORIM

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro moderato

KARVON

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Moderato non troppo

p *mf* *dim.* *mf* *rit.* *p* *dim.*

MARSH

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Tempo di marshe

f *mp* *f*

Jonli

Musical score for 'Jonli' by Jasur Chavandoz. The score is written for piano and consists of six systems of two staves each. The key signature is two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The piece begins with a piano introduction. The first system is marked with a piano (*p*) dynamic. The second system is marked with a forte (*f*) dynamic. The third and fourth systems are marked with a fortissimo (*sf*) dynamic. The fifth system is marked with a piano (*p*) dynamic. The sixth system is marked with a fortissimo (*sf*) dynamic. The piece concludes with a final cadence.

Musical score for 'Jonli' by Jasur Chavandoz, continuing from page 130. The score is written for piano and consists of six systems of two staves each. The key signature is two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The piece begins with a piano (*p*) dynamic. The second system is marked with a forte (*f*) dynamic. The third system is marked with a fortissimo (*f*) dynamic. The fourth system is marked with a piano (*p*) dynamic. The fifth system is marked with a piano (*p*) dynamic. The sixth system is marked with a pianissimo (*pp*) dynamic. The piece concludes with a final cadence.

PYESA

Rahmatjon Tursunov musiqasi

Andante

The first system of the 'PYESA' score consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The piece begins with a repeat sign. The first measure has a mezzo-piano (*mp*) dynamic, and the second measure has a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The music features a steady eighth-note accompaniment in the bass and a melody in the treble.

The second system continues the piece. The upper staff has a forte (*f*) dynamic. The melody continues with eighth-note patterns, and the bass accompaniment remains consistent.

The third system features a first ending (1.) and a second ending (2.). The first ending is marked mezzo-forte (*mf*). The second ending leads to a different melodic phrase.

The fourth system continues with a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The melody and bass accompaniment maintain their rhythmic patterns.

The fifth system concludes the piece with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The page number 142 is printed at the bottom.

BAHOR VALSI

Muhammadjon Mirzayev musiqasi

Moderato

The first system of the 'BAHOR VALSI' score consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower in bass clef. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The piece begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The melody is mostly whole notes, and the bass accompaniment consists of chords.

The second system continues with the same melodic and harmonic structure.

The third system features a repeat sign and continues the piece.

The fourth system continues with the same melodic and harmonic structure.

The fifth system features a forte (*f*) dynamic. The melody and bass accompaniment continue.

The sixth system concludes the piece. The page number 131 is printed at the bottom.

Musical score for page 132, featuring six systems of piano accompaniment in G major and 3/4 time. The score includes various dynamics such as *mf*, *dim.*, and *p*, and uses slurs and ties to connect notes across measures.

JAMALAGIM

O'zbek xalq kuyi

Doni Zokirov fortepiano uchun moslashtirgan

Allegretto

Musical score for page 141, featuring six systems of piano accompaniment in G major and 3/4 time. The score includes dynamics such as *f*, *p*, and *mf*, and uses slurs and ties. The tempo is marked **Allegretto**.

Musical score for page 140, featuring piano accompaniment with treble and bass staves. The score consists of five systems of music. The first system has a treble staff with eighth-note patterns and a bass staff with chords. The second system continues with similar patterns. The third system includes a repeat sign and a fermata. The fourth system has a 'rit.' (ritardando) marking above the treble staff and a 'mf' (mezzo-forte) marking below the bass staff. The fifth system concludes with a double bar line and a 'rit.' marking.

PODACHI

Ikrom Akbarov musiqasi

Musical score for page 133, featuring piano accompaniment with treble and bass staves. The score consists of seven systems of music. The first system is marked 'Allegretto' and 'p' (piano). The second system continues with similar patterns. The third system includes a repeat sign and a fermata. The fourth system has a 'mf' (mezzo-forte) marking below the bass staff. The fifth system has a 'f' (forte) marking below the bass staff. The sixth system has a 'dim.' (diminuendo) marking below the bass staff and a 'p' marking below the treble staff. The seventh system concludes with a double bar line and a 'p' marking below the treble staff.

POLKA

Xayri Izamov musiqasi

Allegretto

p

mf

ff

mp

f

rit.

USMONIYA

O'zbek xalq kuyi

Tempo di marshe

f

Musical notation for the first system of 'III SINF'. It consists of a grand staff with a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The music features a steady eighth-note melody in the treble and a supporting bass line in the bass.

III SINF

Musical notation for the second system of 'III SINF'. It continues the grand staff from the first system, maintaining the eighth-note melody and bass line.

Musical notation for the third system of 'III SINF'. The melody and bass line continue, with some chordal textures appearing in the bass.

Musical notation for the fourth system of 'III SINF'. The treble staff shows a more active melody with eighth-note patterns.

Musical notation for the fifth system of 'III SINF'. The bass line becomes more prominent with a steady eighth-note accompaniment.

Musical notation for the sixth system of 'III SINF'. The piece begins to conclude with sustained chords in the bass.

Musical notation for the seventh system of 'III SINF'. The final system shows the piece ending with a fermata over a sustained chord in the bass.

Allegro

Musical notation for the first system of 'O'ZBEK XALQ QO'SHIG'I'. It is in 6/8 time and features a lively melody in the treble and a rhythmic bass line. A dynamic marking of *mf* is present.

O'ZBEK XALQ QO'SHIG'I

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Musical notation for the second system of 'O'ZBEK XALQ QO'SHIG'I'. The melody and bass line continue with rhythmic patterns.

Musical notation for the third system of 'O'ZBEK XALQ QO'SHIG'I'. The piece features a mix of treble and bass activity.

Musical notation for the fourth system of 'O'ZBEK XALQ QO'SHIG'I'. The final system shows the piece concluding with sustained chords in the treble and a rhythmic bass line.

QARI NAVO

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Musical score for 'Qari Navo' in 2/4 time, key of B-flat major. The score consists of five systems of piano accompaniment. The first system starts with a forte (*f*) dynamic. The second system begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The third system returns to forte (*f*). The fourth system features a bass clef with a flat sign. The fifth system concludes with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and a ritardando (*rit.*) marking.

QASHQARCHA

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

Musical score for 'Qashqarcha' in 2/4 time, key of B-flat major. The tempo is marked 'Andantino' with a quarter note equal to 80 (♩ = 80). The score consists of six systems of piano accompaniment, starting with a piano (*p*) dynamic.

Yunus RAJABIY
(1897—1976)

O'zbekiston xalq artisti, Respublika Davlat mukofoti sovrindori, sozanda, hofiz va bastakor, akademik Yunus Rajabiy ko'p qirrali ijodiy faoliyati bilan, o'zbek musiqasi tarixida yorqin iz qoldirdi.

Yunus Rajabiy Toshkent shahrida 1897-yilning 5-yanvarida oddiy bog'bon oilasida tug'ildi. Bolaligidanoq xonanda-yu, sozandalar davrasida o'sdi. Bir soz bo'lsa, chalsam deb orzu qilardi. Kunlarning birida taxtaga ot yolini tortib, bir soz yasab chalib yurdi. Buni ko'rgan akasi unga kichkina do'mbira keltirib berdi. Yana boshqa akasi dutor keltirib berdi. Hofizlardan eshitgan kuylarni dutorda mashq qila boshladi. Akasi Rixsi Rajabiy tanburchi edi, uni yoniga borib olib, dutorda jo'r bo'ladigan bo'ldi. Mashhur hofiz Mulla To'ychi Toshmuhamedov va san'atkor Shorahim Shoumarovlardan maqom hamda xalq qo'shiqlarini o'rgana boshladi. O'tkir shirali ovozi bilan iste'dodli o'nonda sifatida «Qaro

ko'zim», «Girya», «Eshvoy» ashulalari bilan o'z muo'lislariga ega edi.

1918-yilda Toshkentda «Turkiston xalq konservatoriyasi» tashkil topdi. 1919-yilda shu o'quv yurtiga qabul qilindi. 1922-yilda Shorahim Shoumarov bilan birgalikda Alisher Navoiyning «Farhod va Shirin» dostoni asosida musiqali drama yaratdi. 1923-yilda o'qishni tugatib, Samarqanddagi O'zbek bilim yurti qoshida ochilgan musiqa maktabiga muallim qilib yuborildi. 1925—1926-yillarda Samarqand musiqali drama teatrida musiqa rahbari bo'lib ishladi. «Abdulfayzxon» «Yorqinoy», «Padarkush» dramalariga musiqa bastaladi. 1934-yilda Moskvadagi malaka oshirish kursida, so'ngra Toshkent konservatoriyasining tayyorlov kursida Imomjon Ikromov bilan birgalikda saboq oldi. 1937-yilda Moskvada o'tgan birinchi O'zbekiston san'ati va adabiyoti dekadasi «Yolg'iz» katta ashula, «Endi sendek» va «Hammamiz» kuylari asosida uch qismdan iborat suitalar yaratib, oltin soat bilan mukofotlandi.

1939-yilda O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi unvoni va «Shavkatli mehnati uchun» medali bilan taqdirlandi.

1945-yil 9-mayda urush tugagandan so'ng, Yunus Rajabiy Radio ansambliga rahbar qilib tayinlandi. 1958-yilda unga maqomchilar ansambliga rahbarilik qilish topshirildi. Shu davrda xalq musiqa merosining durdonalarini notaga yoza boshladi. 1955-yilda «O'zbek xalq musiqasi»ning birinchi tomi nashrdan chiqdi. Keyinchalik 1960—1970-yillarda «Shashmaqom»ning olti tomliги chop etildi. 1920—1940-yillarda turli mavzulardagi mumtoz va zamonaviy kuylar: «Fabrika yallasi», «Qahramon» «Paxta», «G'alaba», «Vatan» kabi qo'shiqlar tez orada ommalashib ketdi. Yunus Rajabiy musiqaning boshqa janrlarida ham qator asarlar yaratdi. «Paxta» nomli simfonik suitasi, «Farg'onacha» suitasi va «Segoh» simfonik pyesasi, o'zbek cholg'u ansambli uchun «Raqs», «Naylagayman», «Tong nasimi» va «Yuzing oydek» nomli uch qismli vokal simfonik suitalarni bastaladi.

Yunus Rajabiy teatr uchun «Rustam» musiqali dramasi, «Avaz», «Qasos» pyesalarini, «Muqanna», «Farhod va Shirin», «Alisher Navoiy Astrobodda», «O'q'il uylantirish» musiqali dramalarini yaratdi. «Xolisxon», «Shohsanam» musiqali dramalari sahna yuzini ko'rdi.

U samarqandlik Hofiz Hoji Abdulaziz Abdurasulovning qo'l ostida ashula aytish va o'laq cholg'u asboblarning barcha turlarini chalishni o'rgandi.

Yunus Rajabiy O'zbekiston musiqa madaniyatini rivojlantirishda ulkan xizmatlari uchun qator orden va medallar bilan taqdirlandi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlari berildi. 1966-yili O'zbekiston Fanlar Akademiyasiga a'zo bo'lib saylanib, akademik unvoniga sazovor bo'ldi.

CHAMAN ICHRA

O'zbek xalq kuyi

Xolmirza Azimov fortepiano uchun moslashtirgan

Andante

Mutal BURHONOV
(1916—2002)

O'zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasi musiqasining muallifi, O'zbekiston xalq artisti, Hamza va Berdaq nomidagi Davlat mukofotlari sovrindori Mutal (Mutavakkil) Burhonov hayoti va ijodiy faoliyati zamonaviy o'zbek professional san'atining rivojlanish tarixi bilan chambarchas bog'liqdir.

Mutal Burhonov 1916-yil 5-mayda Buxoro shahrida tug'ildi. Bolaligidan musiqaga qiziqdi va mehr qo'ydi. Bolalik davrida oldin eski diniy maktabda, so'ngra yangi maktablarda o'qidi. Tanbur chalishni avval amakisidan, so'ngra Ota G'iyos Abdug'anidan o'rgandi. 1928—1932-yillarda Samarqandda O'zbekiston musiqa va xoreografiya institutida ta'lim oldi. O'qishni bitirgach, 1932—1935-yillarda Toshkentda Hamza va Dushanbeda A. Loxutiy nomidagi drama teatrlarida sozanda va musiqa rahbari lavozimlarida ishladi, musiqabastalashga intildi. 1935-yilda Moskva konservatoriyasi qoshida ochilgan «O'zbek opera studiyasi»da tahsil oldi. 1938-yilda Moskva konservatoriyasida professor S. N. Vasilenko sinfida o'qishni davom ettirdi. Ikkinchi jahon urushi boshlanishi bilan ko'ngillilar armiyasi safida Moskva shahri himoyasiga o'tlandi. 1942-yili qattiq betob bo'lib, Toshkentga qaytib davolandi, ijod bilan shug'ullandi. 1946-yildan o'qishini davom ettirib, 1949-yili Moskva konservatoriyasi kompozitorlik fakultetini muvaffaqiyatli tugalladi.

U talabalik davridayoq ilk ijodini atoqli shoir A. Loxutiy she'rlariga bastalagan «Ey bulbul» romansi va «Buti nozaninam» (Mening go'zalim) qo'shig'idan boshladi.

Mutal Burhonov «Maftuningman», «Samolyotlar qo'nolmaydi», «Surayyo», «Boy ila xizmatchi», «Abu Ali ibn Sino» kinofilmlariga qo'shiqlar yozdi. U birinchilardan bo'lib romans janrini respublikamiz musiqiy hayotiga joriy etdi. Ulug' shoir Alisher Navoiy g'azallariga bastalagan «Tabassum qilmading» va Hofiz g'azaliga yakkaxon va simfonik orkestr uchun «Namedonam chi nom dorad» (Ismingni bilmayman) romans-poemasi alohida o'rin tutadi. Yakkaxon, xor va simfonik orkestr uchun «Gullagay O'zbekiston» kantatasi, «Bahor qo'shiqlari» vokal-simfonik poemasi, «Oq oltin» vals-qo'shiq poemasi yaratdi.

Alisher Navoiyning 525 yillik yubileyiga bag'ishlab Abdulla Oripov bilan hamkorlikda «Alisher Navoiyga qasida» vokal-simfonik poemasi yaratdi. M. Burhonov birinchilardan bo'lib, o'zbek, tojik, uyg'ur, afg'on va eron xalq qo'shiqlarini: «Go'zal qizga», «Sari kuxi baland», «Gulli gandum», «Bibigul» asarlarini xor uchun moslashtirdi. «Alisher Navoiy», «Hikmat», «Oygu'l va Baxtiyor» spektakllari uchun musiqalar yaratdi. Bolalar xori uchun «Vatan bizga mehribon», «Buxoroyi Sharif», «Ochil paxtajon», «Ey ulug' ustoz» kabi qo'shiqlarga kuy bastaladi. Yakkaxon xor va simfoniya orkestr uchun besh qismli «Abadiy xotira» nomli «Rekviyem» yaratgan. Bu asar qatag'on yillarda qurbon bo'lgan o'zbek xalqining ulug' farzandlari xotirasiga bag'ishlangan.

Kompozitor Mutal Burhonov O'zbekiston musiqa madaniyati rivojlanishida buyuk xizmatlari uchun O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlariga sazavor bo'ldi. «Mehnat shuhrati» medali, O'zbekiston, Tojikiston va Beloruss hukumatlari faxriy yorliqlari bilan mukofotlandi.

SARBOZCHA

O'zbek xalq kuyi

Allegro

Musical score for Sarbozcha, O'zbek xalq kuyi, Allegro. The score consists of ten staves of music in 2/4 time, featuring a single melodic line in treble clef with various rhythmic patterns and repeat signs.

OLMA PISHGANDA KELING

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Allegro

Musical score for Olma pishganda kel, O'zbek xalq qo'shig'i, Allegro. The score consists of eight systems of piano accompaniment in 6/8 time, with treble and bass clefs. It includes dynamic markings like 'f' and 'mf' and various rhythmic patterns.

O'ZBEK XALQ KUYI

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Allegro
mf

Fine

QO'G'IRCHOQLAR BILAN RAQS

Dilorom Omonullayeva musiqasi

Allegretto
p *mf* *pp*

8va

KO'KLAM

A. Bo'riboev she'ri

Sobir Boboyev musiqasi

Allegro

Xush - bo'y ha - vo - si bi - lan, Qush - lar na - vo - si bi - lan, Ma - yin sa - bo - si

bi - lan O'l - kam - gako'k lam kel - di, O'l - kam - gako'k lam kel - di,
ko'k - lam kel - di. O'l kam gako'k lam.

Coda

O'l kam gako'k lam kel - di, o'l kam gako'k lam kel - di.
kel - - - di. Kel - - - di.

Xushbo'y havosi bilan,
Qushlar navosi bilan,
Mayin sabosi bilan
O'lkamga ko'klam keldi.

Soylar to'lib oqadi,
Bog'lar kulib boqadi,
Bizga juda yoqadi,
Chamanzor har yoq.

IV SINF

O'ZBEKISTON

O'zbek xalq qo'shig'i

Habibullo Rahimov fortepiano uchun moslashtirgan

Tempo vi valse

f

mf

p

p

1.

QARI NAVO

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

Allegro moderato ♩ = 120

LAYLAK
(a-kapella)

Uyg'un she'ri

G'ofur Qodirov musiqasi

Allegro moderato

chapak bilan

Lay - lak kel - di, yoz bo'l - di. Qa - no - ti qo - g'oz bo'l - di.

chapak bilan

Kun - lar i - sib ket - di - yu, Bo - la - lar - ga soz bo'l - di.

chapak bilan

la

Laylak keldi, yoz bo'ldi,
Qanoti qog'oz bo'ldi.
Kunlar isib ketdi-yu,
Bolalarga soz bo'ldi.

Laylakning bo'yi novcha,
Tumshug'i bor tarnovcha.
Lapanglaydi uchganda,
Uyasidan ko'chganda.

Uzun ekan oyog'i,
Xuddi cholning tayog'i.
Qanoti ola ekan,
Sayrashga balo ekan.

NAMANGANNING OLMASI

Habibullo Rahimov moslashtirgan

Moderato

mf

Fine

f

§

G'AYRA-G'AYRA

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

Andante ♩ = 96

p

BUXORCHA

O'zbek xalq kuyi

Nadim Norxo'jayev fortepiano uchun moslashtirgan

♩ = 112

mf

p

ff

Avaz MANSUROV
(1957)

O'zbekiston Yoshlar mukofoti sovrindori, Toshkent Davlat konservatoriyasi kompozitsiya va cholg'ulashtirish kafedrasini professori, kompozitor Avaz Mansurov o'zining uslubi bilan alohida ajralib turadi. Kompozitor turli janrlarda, ayniqsa, qo'shiqchilikda barakali ijod qilib kelmoqda.

Avaz Mansurov 1957-yil 2-noyabrda Qo'qon shahrida tug'ildi. Avazning bolalik yillari teatr sahnasida hamda mashhur xonanda va sozandalarning musiqa va she'riyat davralarida o'tdi. Dastlab musiqa maktabida, so'ngra Qo'qondagi musiqa bilim yurtining «Musiqa nazariyasi» bo'limida a'lo baholar bilan o'qidi.

1982-yilda M. Ashrafiy nomidagi Toshkent Davlat konservatoriyasining «kompozitsiya va cholg'ulashtirish» kafedrasini Boris Zeydman sinfida, 1986-yili asistenturani professor

Feliks Yanov-Yanovskiy rahbarligida bitirdi.

Kompozitor A. Mansurov ish faoliyatini 1973-yilda Farg'ona viloyati musiqali drama teatrlarining orkestrida sozandalikdan boshladi. 1981—1983-yillarda o'qish bilan bir qatorda Respublika o'quvchilar saroyi qoshidagi bolalar musiqa maktabida ishladi. 1982-yili konservatoriyada o'qishni bitirgach, kompozitsiya va cholg'ulashtirish kafedrasida pedagog lavozimida asistenturada qoldirildi. Mazkur kafedrada katta o'qituvchi, dotsent, «Sharq fakulteti» dekani, «Kompozitsiya va cholg'ulashtirish kafedra»si mudiri va 2000-yildan boshlab konservatoriya o'quv ishlari bo'yicha prorektor lavozimida ishlamoqda.

A. Mansurov birinchi ijodiy qalamini fortepiano uchun «Qizcha va tulki», «Qo'rqinchli tush» ertaklariga musiqa bastalashdan boshladi. Skripkachilar ansambli uchun «So'zsiz qo'shiq», fortepiano uchun «Tokkata-preludiya» va bir necha qo'shiqlar yaratdi. A. Mansurovning ijodiy faoliyatida kamer vokal janrlar ustunlik qiladi. Uning ovoz skripka va fortepiano uchun yozgan «Muhabbat» lirik turkumi, 10 dan ortiq romanslari musiqiy jamoatchilik tomonidan yuqori baholandi. Ayniqsa, bolalar qo'shiqlarini yaratishda A. Mansurov yuqori natijalarga erishdi. O'zteleRadiokompaniyasi qoshidagi «Bulbulcha» bolalar xor jamoasi ijrosida yangragan «Quyosh bilan suhbat», «Kel, baxt kuyin kuyaylik», «Oq kabutar parvozi», «Hur respublikam», «Muzqaymoq», «Tomchilar qo'shig'i», «Dakan do'rozi», «Quvnoq bolalar», «Qo'shig'im, jon qo'shig'im», «O'zbekiston onajon» kabi 100 dan ortiq qo'shiqlari mashhur bo'lib, kompozitorga shuhrat keltirdi. Kompozitor estrada janrida ham unumli ijod qilib kelmoqda. «Navro'z», «Chimyon», «Chaman-chamanim», «Talabalar qo'shig'i», «Oydin yo'l» kabi estrada qo'shiqlari shular jumlasidandir. Kompozitor A. Mansurovning ijodiy faoliyatida teatr sahna asarlariga musiqa bastalash ham ustivor turadi. Jumladan: «Hayvonlar sultoni», «Sharq afsonasi», «Qo'ng'iroqli yolg'onchi», «Xo'ja Nasriddinning 41-pashshasi», «Ur, to'qmoq» musiqali komediyalarni yaratdi.

Simfonik orkestr uchun ikkita simfoniya, o'zbek xalq cholg'ulari orkestri uchun uvertura, damli cholg'ular orkestri uchun «Karnay sadosi» va «Askarlar marshi», «Sug'diyona», kamer cholg'u asarlari, fortepiano uchun «Hayvonot bog'ida sayr» kabi musiqali asarlarni yaratdi.

Avaz Mansurov O'zbekiston Yoshlar mukofoti sovrindori, O'zbekiston Respublikasi faxriy yorlig'i, Xalq ta'limi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirliklarining fa'oriy yorliqlari bilan taqdirlangan.

Muxtor ASHRAFIY
(1912—1975)

Muxtor Ashrafiy, O'zbekiston xalq artisti, Xalqaro va Respublika mukofotlari sovrindori, kompozitor, dirijor, muallim, yirik jamoat arbobi.

Muxtor Ashrafiy 1912-yil 11-iyunda Buxoroda tug'ildi, juda yoshligidan boshlab musiqaga qiziqdi. Ashrafiy bolaligida madrasada, so'ngra yangi tipdagi boshlang'ich maktabda ta'lim oldi. 1924-yilda musiqa texnikumida va Maorif institutida o'qidi.

1928-yilda Samarqanddagi O'zbek musiqa va xoreografiya institutiga o'qishga kirdi. Mana shu yillarda uning dastlabki ijodiy ishlari — bir ovoqli xorlar va qo'shiqlari yaratilgan edi. 1929-yilda u Sh. Ramazonov va T. Sodiqov bilan birgalikda «Sadrash» marshini yaratdi va o'zi talabalar simfonik orkestriga dirijorlik qildi.

1930-yilda Mu'otor Ashrafiy O'zbek Davlat musiqali drama teatrlarining bosh dirijori qilib tayinlandi.

1934—1937-yillar davomida u Moskva konservatoriyasi qoshidagi opera studiyasida taniqli bastakor N. Vasilenkodan musiqa ijodiy nazariyasi bo'yicha ta'lim oldi.

1937-yilda Moskvada bo'lib o'tgan O'zbek san'ati dekadasi ga dirijor qilib tayinlandi. Toshkentga qaytib kelgach, o'zbek opera va balet teatrlarining bosh dirijori va badiiy rahbari lavozimiga tayinlandi.

1939-yil Mu'otor Ashrafiy S. Vasilenko bilan birga «Bo'ron» operasini yozdi (K. Yashin librettosi), oradan bir yil o'tgandan keyin esa, bu ikkala bastakorning boshqa bir asari — «Ulug' kanal» operasi yaratildi (K. Yashin va M. Rahmonov librettosi).

Ulug' vatan urushi yillarida Mu'otor Ashrafiy «Jangga boraman», «Qasam», «Sevgilimga salom», «Jangda botir bo'l» kabi vatanparvarlik ruhida qo'shiqlar, «Turon», «Ulug' kanal» va «Sherali» asarlaridagi ayrim nomerlar asosida skripka bilan fortepiano uchun kichik pyesalar yaratdi.

1958-yil fevral oyida Toshkentda Ashrafiyning «Dilorom» operasi (K. Yashin va M. Muhamedov librettosi) sahnaga qo'yildi. So'ngra 1962-yilda uning boshqa bir operasi — «Shoir qalbi» (Izzat Sulton librettosi) yaratildi. M. Ashrafiy 1964-yilda B. Bargi pyesasi asosida «Mirzo Izzat Hindistonda» sahna asarini yozdi. 1963—1964-yillarda Sadriddin Ayniy xotirasiga bag'ishlab «Temur Malik» simfonik poema ropsodiyasini, «Bayram uverturasini», «Sadoqat» (Habibiy she'ri), «Ajoyib tun» (Ya. Qurbon she'ri) va «Ko'zlari ofatijon» (T. To'la she'ri) qo'shiqlarini yozdi.

Bastakor 1965—1970-yillar mobaynida «Sevgi tumori» baletini, simfonik orkestr va ovoz uchun «Ona mehri» romansini, «Jangovar kunlarda» vokal simfonik poemasini, simfonik orkestr uchun «Subhidamda» xoreografik manzaralarini yaratdi. «Dilorom» va «Shoir qalbi» operalari musiqalari asosida simfonik orkestr uchun ikkita suita yozdi. Bundan tashqari kompozitor «Momaqaldiroqda tug'ilganlar», «Koniyyuta g'orining siri», «Dilorom» (Film-balet) va «Qadimgi qal'a afsonasi» kinofilmlariga musiqalar bastaladi.

1964—1966-yillarda yangi tashkil topgan Samarqand opera va balet teatri direktori, badiiy rahbari va bosh dirijori, 1966—1971-yillarda Alisher Navoiy nomidagi Akademik katta opera va balet teatri badiiy rahbari va bosh dirijori, 1971-yildan umrining oxirigacha Toshkent Davlat konservatoriyasi rektori vazifalarini bajardi. M. Ashrafiy O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlariga sazovor bo'lgan. U «Shuhrat» ordeni, ikki marta Davlat mukofoti, Hamza nomidagi Respublika Davlat mukofoti, J. Neru nomidagi Hindiston Davlat mukofoti, Jamol Abdul Nosir nomidagi Misr Davlat mukofoti sovrindori.

Habibulla RAHIMOV
(1946)

Zamonaviy o'zbek professional musiqa san'atining namoyandalaridan biri Habibulla Rahimov turli mavzu, shakl va janrlarda xilma-xil, barkamol asarlar yaratib, musiqa shinavandalarini xushnud etib kelmoqda.

Habibulla Rahimov 1946-yil 31-oktabrda Tojikiston Respublikasi Xo'jand viloyatining Nav tumanida taniqli sozanda G'aybulla Rahimov oilasida tug'ildi. To'ng'ich farzand bo'lgan Habibulla ota kasbini bolaligidan egallay boshladi. Sadirxon Hofiz nomidagi Xo'jand Davlat musiqa bilim yurtida tahsil oldi. G'ijjak chalish bilan bir qatorda, unda kuy bastalashga ishtiyoq tug'ildi. Musiqa bilim yurtini bitirgach ustozlarining maslahatiga binoan, 1964-yili M. Ashrafiy nomidagi Toshkent Davlat konservatoriyasi kompozitorlik fakultetining tayyorlov bo'limiga o'qishga kirib, Boris Giyenko sinfida tahsil oladi. 1974-yili Davlat imtihoniga

shoir To'lqin so'ziga yakkaxonlar, xor va simfonik orkestr uchun «Osvensim» nomli oratoriyasini taqdim etdi. 1974—1976-yillarda konservatoriyada asistentura-stajorlikda professor Boris Zeydman sinfida kasb malakasini oshirdi.

H. Rahimov konservatoriyada o'qish bilan bir paytda 1969—1974-yillarda Respublika damli cholg'ular maktab-internatida musiqa nazariyasi fanidan o'qituvchilik qildi. 1977—1989-yillarda A. Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutida o'qituvchi, katta o'qituvchi, dotsent lavozimlarida ishladi. «Partitura o'qish va cholg'ulashtirish» fanidan dars berdi. 1989-yildan boshlab O'zbekiston Davlat konservatoriyasida ushbu fan bo'yicha talabalarga saboq berib kelmoqda. H. Rahimov yaratgan simfonik va vokal-simfonik asarlar O'zbekiston milliy simfonik orkestri repertuarini yanada boyitdi. Simfonik orkestr uchun: «Simfonik poema», Ibn Sino she'rlariga «Beshta ruboiy», ovoz va simfonik orkestr uchun Uvaysiy g'azallariga «Beshta» romans, «Sayil bayram» uverturası, «Segoh» simfoniyasi, «Rost», «Raqs» va «Tong» kuylari, ud va kamer orkestri uchun «Fantaziya», dutor va kamer orkestr uchun «Qo'shtor», rubob va orkestr uchun «Arabcha poema»larni yaratdi. H. Rahimov o'zbek cholg'u orkestri uchun ham bir qator asarlar yaratdi. Jumladan: «Qo'shiq va raqs», «Armug'on», «Naqsh va tarona», «Tarona va ufor» pyesalari, «Muborakbod» uverturası, «Yoshlik bayrami» konsertinosı, «Noma'lum askar xotirasi» poemasi, «Yaponcha raqs» va Navoiy g'azallariga «Poema» kabi qator musiqiy asarlarni yaratdi. Kompozitor damli cholg'ular uchun ham 10 dan ziyod asarlarni yozdi. 1975-yili Uyg'un bilan hamkorlikda «Parvona» nomli ilk musiqali dramasini yaratdi. «Kelin tanlov», «Mushkul savdo» musiqali komediyalari 1997-yili sahna yuzini ko'rdi. «Ona qalbi», «Alpomish va Barchinoy» operalarini yaratdi. H. Rahimov ijodida qo'shiq va romanslar alohida o'rin tutadi. Jumladan: «Sog'inganda» «Uzoqda», «Bo'ron», «Mening sevgim», «Yulduzlar» kabi romanslar. Fortepiano uchun 18 ta xalq kuylarini moslashtirdi, 16 ta asardan iborat «Albom», g'ijjak va fortepiano uchun «Ballada» va sonatalar yaratdi. H. Rahimov respublikamizda o'tkazilgan eng yaxshi qo'shiq tanlovining ko'p yillar sovrindori. Kompozitor bolalar uchun «Do'mboqchalar qo'shig'i», «Oy bo'lamiliz — toy bo'lamiliz», «Buodoro», «Samarqand» «Sho'x bolaman», «Munchal qo'shig'i», «Men g'unchaman», «Tilla qo'ng'iz» va «Bolalar» kabi qo'shiqlarga kuy bastaladi.

Habibulla Rahimov «Shuhrat» medali bilan mukofotlandi, O'zbekiston Respublikasi san'at arbobi unvoniga sazovor bo'ldi.

Muhammadjon MIRZAYEV
(1913—1999)

O'zbekiston xalq artisti, bastakor va sozanda Muhammadjon Mirzayev ajoyib qo'shiq, ashula va kuylari bilan el-yurt hurmat-e'tiboriga sazovor bo'ldi. Uning yaratgan asarlari hayotni, sevgi-muhabbatni, vafo va sadoqatni, mardlik va jasoratni aks ettiradi.

Muhammadjon Mirzayev 1913-yil 13-avgustda Toshkent shahrida ishchi oilasida tug'ildi. 1920-yildan umumta'lim maktabida o'qidi. 1932-yilda Toshkent To'qimachilik kombinatiga ishga kirdi va bo'sh vaqtlarida Temir yo'lchilar klubida tashkil etilgan havaskorlik to'garigiga qatnab, mandolina chalishni o'rgandi. 1936-yili O'zbek filarmoniyasi qoshida To'xtasin Jalilov rahbarligida tashkil topgan «O'zbek xalq cholg'ulari ansambli»ga ishga qabul qilindi. Bu yerda M. Mirzayevga rubobchi Yusuf Oxun qashqar rubobida kuylar chalishni o'rgatdi. Yosh sozanda tez orada ansamblda ishtirok etish bilan birga, musiqa ijrochiligi va ijodkorligi sirlarini o'rgandi hamda hayotiy maktabni shu ansamblda o'tadi.

Ikkinchi jahon urushi yillari O'zbek filarmoniyasi qoshida bir nechta «Front konsert brigadalari» tuzildi. Shulardan biri 1942-yilda tashkil etilgan bo'lib, M. Mirzayev ham ular bilan birgalikda, frontda jangchilarga konsertlar berib xizmat qildi.

1943-yili «Farhod GES»i qurilishi munosabati bilan ishchilarga madaniy o'zmat qilish maqsadida boshqarma qoshida «Musiqali drama teatri» tashkil topdi. O'zbekiston San'at Bosh boshqarmasi Muhammadjon Mirzayevni ushbu teatrga musiqa rahbari lavozimiga tayinladi. Uning mustaqil bastakorlik faoliyati shu jamoada boshlandi. Sozanda va bastakor Muhammadjon Mirzayev zamonaviy mavzularda yangi-yangi jozibali qo'shiq va raqslarni yaratdi va ansambl ijro repertuarini boyitdi.

1948-yili Toshkent Davlat konservatoriyasida «O'zbek xalq cholg'ulari» kafedrası tashkil topdi. Bu dargohga M. Mirzayev birinchi talabalar qatorida o'qishga kirdi va 1953-yili bitirdi. Shu yildan boshlab to umrining oxirigacha filarmoniya qoshidagi «Musiq bo'limi»da rubobchi-yakkanavoz vazifasida ishlab, xalqimizga xizmat qildi. Uning ijrochilik mahoratiga barcha tan berdi, yuqori malakali ijrochilik san'atini sevimli o'g'li Shavkat Mirzayevga meros qilib qoldirdi. U 1950—1980-yillarda o'z ustida ko'p ishladi, tinimsiz ijodiy mehnat qildi. Uning ashula va yallalari O'zbekiston xalq hozifi Ma'murjon Uzoqov ijrosida ilk bor yangradi, jumladan, «Qachon bo'lg'ay», «Sho'oi jononim mening», «Yor istab», «Yo'lingda», «Ko'zlarimg», «Surating», «Yolg'iz», «Yana», «Shaydo bo'libman», «Zor etding», «Parvoz etib ket».

Tojikiston xalq artisti Xanifa Mavlonova ijrosida quyidagi ashulalari mashhur bo'lib ketdi: «Parvona bo'ldim», «Yuragingni o'ynatdim», «Gulchehra yor», «Husningga bu shaydoni», «Tong otguncha». Bastakor ko'p yillar davomida Mukarrama Turg'unboyeva nomidagi «Bahor» raqs ansambli, O'zbekiston Davlat filarmoniyasining «Shodlik», «Lazgi» ashula va raqs ansambllari repertuarini kuy va qo'shiqlar bilan boyitdi. U 300 dan ortiq kuy va qo'shiqlar, yalla va raqs kuylarini yaratdi. Bulardan: «Bahor valsı», «Dildor I va II», «Intizor etma», «Gulnoz», «Ey gul», «Uch dugona», «Ko'zlarimga ziyo ayla», «Chavandoz qizlar», «Assalom, kelin salom», «Toshkent nahori», «Dil kuylasin», «Go'zal vatanim», «Marg'ilon qizlari», «Shodlik» kabi kuylari keng qanot yozdi. Shuni aytish joizki, Moskvada o'tkazilgan «O'zbekiston adabiyoti va san'ati» dekadalarida, «Katta Fargona kanali», «Farhod GES», «Kattaqo'rg'on suv ombori», «Toshkent kanali» kabi yirik qurilishlarda ijrochiligi va bastakorligi bilan faol qatnashdi.

O'zbekiston musiqa madaniyatining rivojlanishidagi ulkan xizmatlari uchun orden va medallar bilan taqdirlandi. O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlari bilan mukofotlandi.

Tolibjon SODIQOV
(1907—1957)

O'zbekiston xalq artisti, Davlat mukofoti sovrindori, kompozitor va dirijor Tolibjon Sodiqov zamonaviy o'zbek professional musiqa san'atiga mohir ijrochi sifatida kirib keldi. O'zining yaratgan qo'shiq, romans, simfoniya va vokal-simfonik asarlari, ayniqsa, musiqali drama va operalari yakkaxon, konsert va teatr jamoalari repertuarini boyitdi.

Tolibjon Sodiqov 1907-yil 20-sentabrda Samarqand shahrida ziyolilar oilasida tavallud topdi. U eski maktabda 7 yoshidan boshlab o'qidi, 1920-yildan yangi maktabda o'qishni davom ettirdi. Shu yerda tashkil topgan musiqa to'garagiga qatnashdi. Tug'ma iste'dod sohibi tinimsiz dutor va tanburda mashq qilib, tez orada hammani hayratda qoldiradigan ijrochi sifatida tanildi. 1927-yil Samarqanddagi mashhur yosh havaskor san'atkorlardan tuzilgan «Ko'k ko'ylaklar ansambli» ga Tolibjon Sodiqov taklif etildi. 1928-yildan boshlab naychi bo'lib teatrdagi ishladi. 1930-yili Sobir Abdulla pyesasi asosida «Bog'bon qiz» spektakli uchun musiqa bastaladi.

1928-yil Samarqanddagi musiqa va xoreografiya ilmiy tadqiqot institutiga o'qishga kirdi. Ojo Abdalaziz Abdurasulov, Levi Bobo'nonov, Yunus Rajabiy, Ota Jaloliddin Nazirov, Hoji Abdurahmon Umarov, Nikolay Mironov kabi musiqa san'atining bilimdonlaridan ta'lim oldi va milliy o'ral qo'shiqlari va «Shashmaqom» bilan tanishdi. Shu bilan birga dutor va tanbur chalish mahoratini egalladi. Tez orada o'zi ham boshqa musiqa to'garaklariga rahbarlik qila boshladi. 1927-yilda esa Panjikent shahridagi viloyat teatrida musiqa rahbari bo'lib ishladi. 1930-yili T.Sodiqov Hamza nomidagi o'zbek drama teatrining sozandalar ansambliga rahbarlikka taklif qilindi. Komil Yashinning «Yondiramiz» dramasi musiqa bastaladi. 1933-yil Alisher Navoiy nomidagi opera va balet teatrida dirijor lavozimida ishladi. T.Sodiqov 1939—1941-yillarda Moskva konservatoriyasi qoshidagi o'zbek studiyasida R.M. Glier sinfida o'qidi va urush yillarida o'qishni to'xtatib, Toshkentga qaytdi hamda musiqa teatrida faoliyatini davom ettirdi. A. C. Kozlovskiy bilan birgalikda «O'zbekiston qilichi» hamda «Davron ota» drammalariga musiqa bastaladi.

1951—1954-yillarda O'zbekiston radiosida badiiy rahbar bo'lib ishlash bilan birgalikda, musiqa jamoasi hayotida faol qatnashdi. O'zbekiston Kompozitorlar uyushmasi raisi sifatida faoliyat ko'rsatdi. Alisher Navoiy opera va balet teatrida dirijorlik qilish bilan birgalikda «Layli va Majnun», «Hujum» va «Po'rtana» spektakllariga musiqa bastaladi. Komil Yashin librettosi asosida Tolibjon Sodiqov R.M. Glier bilan hamkorlikda 1950-yilda mashhur «Gulsara» operasini yaratdi hamda bu operaga o'zi dirijorlik qildi. 1955-yilda «Gulsara» operasi yuzinchi marta ijro etildi. Hayotining so'nggi kunlarida Boris Zeydman bilan hamkorlikda Zulfiya librettosi asosida «Zaynab va Omon» operasini yarata boshlab, biroq o'iriga yetkaza olmaydi. Opera Yu. Rajabiy va D. Zokirov tomonidan 1958-yilda yozib tugallandi.

Tolibjon Sodiqov simfonik orkestr uchun «Ulug' bayram», «Hur Vatan», «Ba'otiyor yoshlik» asarlarini hamda «Bulbul», «Bahor», «Sarvigul», «Jonon ko'rinur» kabi o'nlab romanslarni yaratdi.

Tolibjon Sodiqov O'zbekiston xalq artisti, O'zbekiston hukumatining faxriy yorliqlari, orden va medallari bilan taqdirlangan, yaqinda «Buyuk xizmatlari uchun» ordeni bilan mukofotlandi.

Rustam ABDULLAYEV
(1947)

O'zbekiston Respublikasi san'at arbobi, Respublika Davlat mukofoti sovrindori, kompozitor Rustam Abdullayev zamonaviy o'zbek musiqa san'atining zabardast ijodkorlaridan biridir. Sharq va G'arb mumtoz musiqiy san'atlarining an'analari izidan borib, turli janr va shakllarda musiqiy asar yaratib, Vatanimiz musiqiy madaniyatining rivojlanish jarayoniga samarali hissa qo'shib kelmoqda.

Rustam Abdullayev 1947-yil 12-fevralda Xorazm viloyati Xiva shahrida ziyolilar oilasida tug'ildi. Otasi Abdulla Otajonov va onasi Gavhar Matyoqubovalar farzandlarining musiqaga qiziqishini sezib, musiqa maktabiga olib borishdi. Rustam Abdullayev o'rta ta'lim maktabida o'qib yurgan yillari, musiqa maktabiga qatnab, rubob chalishni o'rgandi. 1962-yil Hamza nomidagi Toshkent musiqa bilim yurtiga o'qishga kirdi. O'quv yurtida Rustam musiqiy qobiliyati, mehnatkashligi bilan boshqalardan ajralib turar edi. O'quv yurtining nazariy bo'limida Rumil Vildanovdan kompozitorlik mutaxassisligidan saboq oldi. 1965-yili Toshkent Davlat konservatoriyasiga o'qishga kirib, taniqli kompozitorlar Rumil Vildanov va Boris Giyenkadan tahsil olib, 1972-yili fortepiano uchun konsert bilan muvaffaqiyatli bitirdi.

R. Abdullayev konservatoriyada o'qib yurgan yillaridayoq iqtidorli kompozitor va mohir pionirochi sifatida tanila boshladi. Qozog'istonda o'tgan «O'zbekiston adabiyoti va san'ati» kunlarida qatnashib, o'zining fortepiano konsertini simfonik orkestr bilan ijro etdi va muvaffaqiyat qozondi. Shuningdek, Gruziyada, Moskva shahrida o'tkazilgan yirik anjumanlarda «Xirosima faryodi» va «Hijron» nomli asarlari bilan ishtirok etib, laureat unvoniga sazovor bo'ldi. R. Abdullayev 1974-yil Toshkent Davlat konservatoriyasi asistentura-stajirovka o'qishiga kirdi. Professor Boris Zeydmandan saboq oldi. 1976-yildan boshlab, Toshkent Davlat konservatoriyasida bastakorlik kafedrasida, 1995-yildan buyon O'zbekiston Bastakorlar uyushmasi raisi lavozimlarida ishlab kelmoqda. Rustam Abdullayev turli janrlarda qator musiqiy asarlar yaratdi. Bular orasida uchta yirik asari sahna yuzini ko'rib, shinavandalar olqishiga sazovor bo'ldi. Jumladan: «Sadoqat» nomli operasi, «Shoshma quyosh» nomli balet oratoriyasi va «Xiva ordeni» nomli operasi. Kompozitor R. Abdullayevning ijodida simfonik, vokal-simfonik, fortepiano musiqalari asosiy o'rin egallaydi. 3 ta simfonik poema, fortepiano uchun 10 ga yaqin asarlar shular jumlasidandir.

U butun dunyo bo'yicha o'tkazilgan «Yosh kompozitorlar»ning ko'rik-tanlovlari va festivallarida ishtirok etib, ko'p marotaba I mukofot va laureatlik unvoniga sazovor bo'ldi.

20 ga yaqin davlatlarda asarlari ijro etilib, Respublika va Xalqaro ko'rik-tanlovlari laureati bo'lib, olqishlarga sazovor bo'lmoqda. O'zi ham kompozitor va ijrochi sifatida ishtirok etib, musiqa muxlislari e'tiborini qozonmoqda.

So'nggi yillar ichida R. Abdullayev romans va qo'shiq janrlarida barakali ijod qilib kelmoqda. Uning qo'shiqlari xalq hofizlari, dutorchilar ansambli, estrada qo'shiqchilari ijrosida ommalashib ketmoqda. Bular: «To'y laring muborak», «Turon turnalari», «Go'zal Vatanim», «Piyola» kabi asarlardir. O'zbekiston Teleradiokompaniyasi qoshidagi «Bulbulcha» bolalar xor jamoasi uchun mazmundor, jozibali qo'shiqlar yaratib kelmoqda. Jumladan: «Olam gulga to'laversin», «Charxpalak», «Parvozdagi qushchalar», «Mustaqillik lolalarimiz», «Do'stlik qo'shig'i», «Shodlik va tinchlik», «Qoshiq-qoshiq», «Gullola» kabi juda ko'p qo'shiqlarni yaratdi.

Kompozitor Rustam Abdullayev O'zbekiston Respublikasi san'at arbobi fa'riy unvoniga va Respublika Davlat mukofotiga sazovor bo'ldi.

Shermat YORMATOV
(1939)

O'zbekiston xalq artisti, xor dirijori va murabbiy, bastakor Shermat Yormatovning mehnat faoliyati ko'p ovozli bolalar xor ijrochiligini rivojlantirishda alohida o'rin egallaydi. O'zbekiston teleradiosi huzurida 1967-yilda o'zi tashkil qilgan «Bulbulcha» bolalar jamoasi respublikamiz madaniy hayotida katta rol o'ynab kelmoqda. Sh.Yormatov o'ttiz yildan ortiq davr ichida xor repertuarini boyitishda kompozitor va shoirlar bilan hamkorlik qildi.

Shermat Yormatov 1939-yil 17-oktabrda Farg'ona viloyati Log'onqishlog'ida dehqon oilasida tug'ildi. 1947-yilda umumta'lim maktabiga o'qishga bordi va havaskorlar to'garagiga qatnashdi. U tezorada maktabda ajoyib ovozi bilan mashhur bo'lib qoldi, tuman va viloyat festivallari hamda ko'rik-tanlovlari mukofotlar egasi bo'ldi. Sh.Yormatov maktabni bitirib, 1959-yili Toshkent Madaniyat texnikumiga o'qishga kirdi. 1962-yilda Sh.Yormatov istisno

tariqasida kirish imtihonlarisiz Toshkent Davlat konservatoriyasiga qabul qilindi. U talabalik yillari musiqa bastalash sirlarini o'zlashtirish maqsadida kompozitor Pak Endindan saboq oldi. Konservatoriyaning xor dirijorligi fakultetini tugatib, O'zbekiston teleradiosi huzuridagi Botir Umidjonov rahbarlik qilgan xor jamoasiga dirijor vazifasiga tayinlandi. Mohir xormeystr Sh.Yormatov o'z tajribasini talabalarga tatbiq etish maqsadida o'quv yurtlarida ustoz-murabbiy sifatida xizmat qilib kelmoqda. 1990-yildan buyon A.Qodiriy nomidagi Toshkent Madaniyat institutida dotsent vazifasida ishlab kelmoqda.

U 1996—1999-yillarda Respublika «Ma'naviyat va ma'rifat» Markazi raisining birinchi o'rinbosari lavozimida, 2000—2002-yillarda Yu.Rajabiy nomidagi Toshkent musiqa-pedagogika bilim yurti direktori lavozimida ham ishladi. 1961-yili Toshkentdagi 99-maktab qoshida respublikada ilk bor o'zbek bolalar o'or jamoasini yaratdi. Bu o'or jamoasi tobora rivojlanib, Respublika bolalar ijodiy markazining «Boychechak» o'or studiyasiga aylandi. 1970-yili Davlatimizning respublikada qo'shiq va o'or san'atini rivojlantirish haqidagi qaroriga asoslanib, O'zbekiston Teleradiokompaniyasi qoshida namunali bolalar o'or jamoasi tashkil qilindi. Bu jamoaga Shermat Yormatov badiiy rahbar va bosh dirijor qilib tayinlandi. Keyinchalik bu o'or jamoasini Sh.Yormatov «Bulbulcha» ashula va raqs ansambliga aylantirdi. Hozirgi kunda bu ansamblning shuhrati butun olamga mashhur. Unda 700 dan ziyod turli yoshdagi bolalar ishtirok etadi. Kompozitor Sh.Yormatovning ijodida qo'shiq janri ustivor turadi. Jumladan: «G'ildiragim» «Islom bobo», «Oymomajon rom bo'ldi», «Bu go'zal o'lka», «Dadamlarga o'xshasam», «Qor», «Sumalak», «Oy Vatanim» kabi qo'shiqlar, «Maysa», «Boychechak», «Qari chumchuq chaqimchi», «Yalpiz», «Dorboz», «Keldi Navro'z» kabi o'zbek xalq qo'shiqlarini bolalar xori uchun qayta ishladi. O'smirlar uchun «Assalom hayot» nomli V qismli kantata, bolalar xalq termalari asosida vokal-xoreografik suitasini yaratdi. Uning qo'shiqlari turli nota to'plamlari va «Musiqqa» darsliklariga kiritilgan. Sh.Yormatov hammualliflikda umumta'lim maktablari uchun musiqa darsliklarini yaratdi va nashrdan chiqardi.

Shermat Yormatov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, «Sog'lom avlod uchun» ordeni, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvoni bilan mukofotlangan.

Fattoh NAZAROV
(1919—1982)

O'zbekiston va Qoraqalpog'iston Respublikalarida o'izmat ko'rsatgan artist, dirijor, kompozitor, professor Fattoh Nazarov o'z ijodkorlik, dirijorlik, o'qituvchilik va jamoatchilik faoliyati bilan XX asr o'zbek musiqasi tarixida yorqin iz qoldirdi. Uning yaratgan turli janrdagi kuy-qo'shiqlari bolalar bog'chalari, o'rta ta'lim va musiqa maktablarida keng qo'llanib kelinmoqda.

Fattoh Nazarov 1919-yil 1-yanvarda Bishkek shahrida hunarmand oilasida tug'ildi. Fattohning musiqaga havasi juda erta uyg'ondi. U onasining allalari, dutor chalib, qo'shiq aytishlarini va baytlarini tinglab o'sdi. Mahallaning o'zbek va qirg'iz ahli to'ylarida yangragan musiqa sadolari uni o'ziga maftun qilar edi. Uning baotiga umumta'lim maktabini bitirgan yili shahar musiqa studiyasi ochildi. Fattoh Nazarov birinchilardan bo'lib klarnet chalishni o'rgana boshladi. Uning musiqiy qobiliyati va a'lo o'qishini nazarga olib, 1935-yil Ippolitov-Ivanov nomidagi Moskva musiqa bilim yurtiga o'qishga tavsiya etildi. Mazkur o'quv yurtida klarnet va violonchel mutaxassisliklari bo'yicha o'qidi. O'quv yurtini bitirish arafasida 1939-yili harbiy o'izmatga chaqirildi. U harbiy qism damli orkestrida klarnetchi bo'lib xizmat qildi, bu unga o'qishni bitirish imkonini berdi. Ikkinchi jahon urushi harbiy xizmatdan qaytishga yo'l qo'ymadi. 1941—1944-yillarda F.Nazarov oddiy askar bo'lib xizmat qildi.

Moskva konservatoriyasi qoshidagi harbiy dirijorlik fakultetida o'qigach, u 1945-yili ona shahriga qaytdi. Bishkek drama teatri musiqa rahbari va Qirg'iziston Davlat filarmoniyasining xalq cholg'ulari orkestri dirijori lavozimlariga tayinlandi. 1947-yili F.Nazarov Toshkent Davlat konservatoriyasining opera simfonik dirijorligi mutaxassisligi bo'yicha o'qishga qabul qilindi. 1949—1950-o'quv yilidan boshlab Georgiy Mushel sinfidagi kompozitsiyadan dars ola boshladi. 1951-yili konservatoriyani dirijorlik sinfi bo'yicha bitirib, O'zbekiston radiosi qoshidagi simfonik orkestr dirijori lavozimiga tayinlandi, so'ngra O'zbek filarmoniyasining simfonik orkestriga ishga o'tkazildi. 1955-yili yozgan IV qismli simfoniyasiga o'zi dirijorlik qilib, konservatoriyani bitirdi va ikkinchi marta diplom olishga muvaffaq bo'ldi.

1952—1958-yillarda Muqimiy nomidagi musiqali teatrdan dirijor bo'lib ishladi.

1952—1982-yillarda konservatoriyaning o'zbek xalq cholg'ulari fakultetida o'qituvchi, katta o'qituvchi, dotsent va professor lavozimlarida ishladi.

F.Nazarov 1948-yilda skripka va fortepiano uchun bastalagan «Qo'shiq va raqs» kuyi, g'ijjak va fortepiano hamda skripka va fortepiano uchun poema, fortepiano uchun «Noktyurn», «Marsh», «Fuga», «Raqs», «Vals» kabi pyesalari, skripka va fortepiano uchun «Konsertino», g'ijjak va fortepiano, dutor va fortepiano, violonchel va fortepiano uchun pyesalar, bolalar simfonik orkestri uchun IV qismli suite, rubob uchun «Amudaryo» vals-konserti kabi asarlarni yaratdi. F.Nazarov «Ravshan», «Kuychelek kozli yar», «Aldangan qiz», «Afonaviy shaxs», «Harflar jangi» musiqali dramalari, «Oygul va Baxtiyor» nomli radiopostanovkalari uchun musiqalar bastalagan.

Kompozitor simfonik orkestr, o'zbek cholg'ulari orkestri, damli orkestr, klarnet va estrada orkestri uchun 20 ga yaqin suite va pyesalar yaratdi. F.Nazarovning ijodiy faoliyatida ommaviy qo'shiq, ayniqsa, bolalar uchun yozilgan qo'shiqlar ustivor turadi. Kattalar uchun «O'zbekiston», «Vatan mehri», «Terimchi qiz», «Qaydasan», «Qirg'iziston», «Kel, bu oqshom», «To'y taronasi», «Qaldirg'och», bolalar uchun «Sayra, bulbul», «Paotayo», «Bo'z to'rg'ay», «Oyijon», «Qish chog'lari», «O'quvchilar saroyi», «Mehribonim oyijon», «Dadajon» kabi qo'shiqlarni yaratdi. Kompozitor bolalar va kattalar uchun 150 dan ortiq turli mavzuda qo'shiqlar bastaladi.

F.Nazarov O'zbekiston va Qoraqalpog'iston Respublikalarida xizmat ko'rsatgan artist faxriy unvoni bilan taqdirlandi. Toshkent shahridagi 23-bolalar musiqa maktabiga uning nomi berilgan.

Sobir BOBOYEV
(1920—2004)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, atoqli kompozitor Sobir Boboyev ijodiy va jamoatchilik faoliyati bilan respublikamiz musiqa madaniyatiga katta hissa qo'shdi. Sobir Boboyevning opera, musiqali drama va komediyalari, simfonik, vokal-simfonik va xor asarlari, o'zbek xalq cholg'ulari orkestri uchun asarlari, qo'shiq va romanslari ma'naviy mulkimizga aylandi.

Sobir Boboyev 1920-yil 30-dekabrda Toshkent shahrida tug'ildi. Otasi vafot etgandan so'ng, onasi 4 o'g'il bilan qoldi. Moddiy qiyinchiliklar sababli Sobir va ukasi Nosir bolalar uyida tarbiyalandi. Bu yerda Sobir havaskorlik to'garagiga qatnashib, dutor va tanbur chalishni o'zlashtira boshladi. 7-sinfni bitirgach, Toshkent Industrial texnikumida, keyin Pedagogika institutining tayyorlov kursida o'qidi. 1943-yili S. Boboyev hayotida burilish sodir bo'ldi, Toshkent Davlat konservatoriyasining tayyorlov

bo'limiga o'qishga kirdi, professor Boris Nadejdin sinfida tahsil oldi. 1949-yilda Turob To'la librettosi asosida «Zumrad» nomli bir pardali operasi bilan konservatoriyani muvaffaqiyatli bitirdi.

1948—1955-yillarda O'zbekiston Kompozitorlar uyushmasi raisi lavozimida uzoq muddat faoliyat yuritdi. Samarqand opera va balet teatrida direktor, 1972—1976-yillarda Muhiddin Qoriyoqubov nomidagi O'zbek Davlat filarmoniyasi badiiy rahbari, 1969—1978-yillarda konservatoriya muallimi vazifalarida ishladi. Kompozitor fortepiano uchun pyesa, sonatina, raqs, klarnet va fortepiano uchun «Rapsodiya», simfonik orkestr uchun suita, xor jamoasi uchun: «Navbahor», «Alla», «Fizkulturchilar qo'shig'i», «Xalqimga», «O'zbekiston» «Go'zal vodi», «Do'stingma», «Sening qo'shig'ing» kabi romanslarga kuy bastaladi. S. Boboyev faqat sahnaviy musiqa asarlari yaratish bilan chegaralanib qolmay, qator simfonik, vokal-simfonik, lirik romanslar va qo'shiqlar, o'ralar uchun asarlar yozdi. Musiqa tilining originalligi va yangiligi bilan, yorqin hamda qisqaligi bilan ajralib turardi. «Yor ketdi», «Qalb», «Meros» romanslari, «Tanovar I», «Bog' sayliga» o'lishash qator o'ralq qo'shiqlari tinglovchilarda katta qiziqish uyg'otib kelmoqda.

Sobir Boboyev «Pa'ota bayrami» nomli IV qismdan iborat kantata, simfonik orkestr uchun II suita, K. Yashin asari bo'yicha «Fidokor», «Hamza» operalarini yaratdi. 1988-yilda Shukur Sa'dulla asari asosida bolalar uchun birinchi «Yoritosh» operasini yaratdi. «Mayna Hasanova», «Ikki bilaguzuk», «Dalada bayram», «Oltin kamar» kabi musiqali dramalarni yozdi. O'ralar uchun bir qancha asarlarni qayta ishladi. U bolalar uchun «Dastyor qiz», «Xush kelibsiz», «Aziz ustozlar», «Mehnat qo'shig'i», «Yomg'irjon» «Yoshlar vals», «O'zbekiston» kabi qo'shiqlarni yaratdi.

Sobir Boboyev O'zbekistonda o'z xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, O'zbekiston Davlat mukofoti laureati. «El-yurt hurmati» ko'krak nishoni bilan taqdirlangan.

A П A

Komil KENJAYEV
(1939)

Ko'p qirrali kompozitor Komil Kenjayev musiqaning turli janr va shakllarida rang-barang jozibali asarlar yaratdi. Uning simfonik orkestr uchun, turli cholg'u ansambllar uchun, teatr, va ayniqsa, estrada orkestri va vokal-cholg'u ansambllari uchun musiqalari, qo'shiqlari musiqa shinavandalarining olqishlariga sazovor bo'ldi. U pedagoglik va jamoatchilik faoliyati bilan zamonaviy o'zbek professional musiqa san'atiga ulkan hissa qo'shdi.

Komil Kenjayev 1939-yil 21-dekabrda Dushanbe shahrida ziyolilar oilasida tug'ildi. Komil bolaligidan musiqaga qiziqdi. 1947-yili o'rta ta'lim maktabiga o'qishga kirdi. 1953-yili bolalar musiqa maktabining fortepiano sinfida saboq o'qishga boshladi va Dushanbe musiqa bilim yurtida o'qishni davom ettirdi. 1960-yili Toshkent Davlat konservatoriyasining kompozitorlik fakultetiga o'qishga kirib, professor Boris Zeydman sinfida tahsil oldi. U turli janr va shakllarda musiqa bastaladi. 1965-yili «Lirik simfoniya» asarini taqdim etib, konservatoriyani muvaffaqiyatli bitirdi va mustaqil ijodga yo'llanma oldi.

Kompozitor K. Kenjayev mehnat faoliyatini 1957-yilda Dushanbe shahridagi 24-bolalar bog'chasida sozandalikdan boshladi.

1960—1961-yillarda Toshkentdagi maktablarda musiqa o'qituvchisi bo'lib ishladi. Konservatoriyani bitirgach, Tojikiston Respublikasining «Xo'jand» musiqa bilim yurtida musiqa nazariyasidan dars berdi.

1966—1972-yillari O'zbekiston Madaniyat vazirligining San'at Bosh boshqarmasidagi repertuar kollegiyasida musiqa muharriri lavozimida ishladi. 1972—1973-yillari Mannon Uyg'ur nomidagi Teatr va rassomchilik institutida musiqa nazariyasi fanidan dars berdi. 1973—1984-yillarda R. M. Glier nomidagi maxsus musiqa maktab-internat direktori lavozimida ishladi. 1984—1986-yillari M. Ashrafy nomidagi Toshkent Davlat konservatoriyasida rektor lavozimida ishladi. Kompozitorning mustaqil ijodiy faoliyati konservatoriyani bitirgandan so'ng, 1965—1980-yillarda jo'sh urdi va barakali ijod qildi.

1965-yili simfonik orkestr uchun «Yoshlik» uverturasi, 1966-yili torli cholg'u orkestr uchun «Simfoniya», 1967-yili violonchel va orkestr uchun «Konsert», o'zbek xalq cholg'u asboblari uchun 2 ta suita va «Konsertino», 1969-yili «Olmos otin», «Umirxo'janing nayrangisi», 1982-yili «Oq buloq parizodasi» kabi musiqali dramalarni yaratdi. Respublika Davlat Qo'g'irchoq teatrida «Ovdagi hodisa», «Kenja qiz» asarlarini yozdi. Bolalar xor jamoasi uchun «Kelajak bizniki», «Biz tinchlikni istaymiz», «Kichkintoyimiz — gijjintoyimiz», «Yerga dovrug' solamiz», «Sen bilan do'stlashdim», «Paxtaoy», «O'zbek qizlari», «Kimki bo'lsa yig'loqi», «Ba'otiyorlar qo'shig'i», «Bir jahon bolalarnimiz», «Ikkisiz, ikki yilsiz», «Beshga teng birinchi», «O't yozaman do'stingma», «Pa'otajonim» kabi bolalar uchun 100 ga yaqin qo'shiqlar yaratdi. U 1982—1984-yillar O'zbekiston Bastakorlar uyushmasining Bolalar musiqa komissiyasi raisi, 1982—1987-yillari taftish komissiyasi raisi sifatida faoliyat ko'rsatdi.

Komil Kenjayev O'zbekiston va Estoniya hukumatlarining faxriy yorliqlari va O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi a'lochisi nishoni bilan mukofotlangan.

To'lg'in TOSHMATOV
(1934)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, g'ijjakchi, dotsent, kompozitor To'lg'in Toshmatov 200 dan ortiq qo'shiqlar hamda boshqa janr va shakllarda musiqa asarlari yaratib, ijro jamoalarining repertuarlarini boyitib, muxlislarning olqishlariga sazovor bo'lmoqda.

To'lg'in Toshmatov 1934-yil 30-dekabrda Toshkent shahrida ishchi oilasida tug'ildi. U bolalik chog'idan o'zbek xalq cholg'u asboblari chalishga qiziqdi. 1949-yili R. Glier nomidagi maxsus musiqa maktab-internatida o'qidi. Mazkur maktabni g'ijjak sinfi bo'yicha bitirdi. 1955-yili Toshkent Davlat konservatoriyasida o'zbek xalq cholg'u asboblari fakultetining g'ijjak sinfidagi Ya. Sabzanovdan tahsil oldi. 1969-yili o'qishni muvaffaqiyatli bitirdi. Konservatoriyada o'qib yurgan paytlarida musiqa bastalashga ham qiziqdi va 1961-yili kompozitorlik fakultetining professori

Boris Zeydman sinfida tahsil olib, 1966-yili o'qishni ikkinchi marotaba bitirdi.

To'lg'in Toshmatov mehnat faoliyatini talabalik davridan boshladi. U 1957—1958-yillarda «Bahor» raqs ansamblida, 1958—1978-yillarda O'ztele-radio qo'mitasida o'zbek xalq cholg'ulari orkestrida g'ijjakchi, 1976—1982-yillarda A. Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutining xalq cholg'ulari kafedrasida katta o'qituvchi, dotsent lavozimida va R. Glier nomidagi maxsus musiqa maktab-internatida o'qituvchi bo'lib ishladi.

T. Toshmatov turli janr va shakllarda rang-barang asarlar yaratdi. Ular qatoridan: ikkita simfoniya, simfonik uvertura, to'rt qismli vokal-simfonik turkum, o'zbek xalq cholg'ulari orkestri uchun: «Bayramona uvertura», «Assalom O'zbekiston», «Yangi Toshkent» kantatasi, «Samarqand» suitasi, rubob va orkestr uchun suite, «Qo'shiq va raqs», nay va orkestr uchun ikki qismli «Nay yallasi», chang va orkestr uchun «Rondo», orkestr uchun «Shohimardon marshi». «Oltin diyor» uverturasi, to'rtta preludiya, 10 ta variatsiya, bolalar uchun «Pyesa», «O'yna, dilbar» asarlari va boshqalar o'rin olgan. Kompozitor ijodida qo'shiq janri muhim o'rin tutadi. «To'y yallasi», «Ona Vatanga», «Ishon», «Gullar sochay yo'llingga», «Quyosh o'lkasi», «Toshkentim», «Chaman aylab kel», bolalar uchun «Ayiq polvonlar bog'chasi», «Baxti erkato'y», «Bilim yurtimiz», «Mashinam», «Bahor», «Quloqsiz», «Tut», «A'lochi o'quvchi». «Bir chigitdan ming chigit», «Gullola», «Gulshan diyor», «Mening Vatanim» shular jumlasidandir.

Sahna asarlari: «Inbuzarlar» musiqali dramasi, «Ur, to'qmoq», «Muzaffar quyosh farzandi», «G'oyibdan paydo bo'lgan shahar» spektakllariga musiqalar bastaladi.

To'lg'in Toshmatov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist unvoni va faxriy yorliqlar bilan taqdirlangan.

A П A

Doni ZOKIROV
(1914—1985)

O'zbekiston xalq artisti, sozanda, dirijor, murabbiy, jamoat arbobi, kompozitor Doni Zokirov ajoyib qo'shiq, romans, musiqali drama, balet, simfonik va xalq cholg'ulari orkestri uchun bastalagan musiqiy asarlari bilan o'zbek musiqa madaniyatini boyitdi.

Doni Zokirov 1914-yil 28-dekabrda Samarqand shahrida tug'ildi. U bolaligidan musiqaga qiziqdi. 1926-yil o'rta ta'lim maktabiga o'qishga bordi va maktabdagi musiqa to'garagiga qatnashdi. Nay, dutor, g'ijjak chalishga qiziqdi. Mashhur san'atkor Muhiddin Mavlonovdan o'zbek va tojik xalq merosini va ijrochilik sirlarini o'rgandi. 1929-yilda Samarqanddagi N. N. Mironov rahbarligidagi musiqa va xoreografiya ilmiy tadqiqot institutiga o'qishga kirdi. 1929—1935-yillari Respublika musiqali drama teatrida sozanda bo'lib ishladi. Mazkur teatrn tashkil qilgan ulug' san'atkor Muhiddin Qoriyobov, Tamaraxonim, Usta Olim Komilovlardan saboq oldi va birga ishladi. 1936-yilda Toshkentda O'zbekiston Davlat filarmoniyasi ochildi va shu ansamblga konsertmeyster lavozimiga ishga taklif qilindi, keyinchalik musiqa rahbari bo'lib tayinlandi. 1940—1948-yillari Muqimiy nomidagi musiqali drama teatrida, so'ngra O'zbekiston Davlat radioeshittirish qo'mitasi qoshidagi o'zbek xalq cholg'u asboblari orkestrida dirijor bo'lib ishladi.

1940—1942-yillari Toshkent Davlat konservatoriyasining tayyorlov kursida o'qidi, lekin urush tufayli o'qishni 1953-yili bitirdi. O'zbek ashula va raqs ansamblida badiiy rahbar bo'lib faoliyat ko'rsata boshladi. 1957-yili O'zbekiston radioeshittirish qo'mitasi qoshida O'zbek xalq cholg'u asboblari orkestriga bosh dirijor va badiiy rahbar lavozimiga tayinlandi.

1934-yilda birinchi yirik ijodi Z. Faxtulning «G'unchalar» pyesasi uchun bastalagan musiqasidir. U ilk ijodiy yutug'idan keyin qo'shiq va ashulalar yaratdi. Jumladan: «Ona orzusi», «Zafar topib», «Ol qasos», «Jangda bardam bo'l» kabi vatanparvarlik mavzusidagi qo'shiqlar yozdi. Alisher Navoiyning «Orazi» va «O'rtanur» g'azallariga fortepiano jo'rligida qo'shiqlar, simfonik orkestr uchun suite, O'zbek xalq cholg'ulari ansambliga III qismli «Mehnat fronti» nomli suite, «Orzigul» va «Yoritosh» spektakllariga musiqa bastaladi. D. Zokirov musiqali sahna asarlar yaratishga katta e'tibor berdi. «So'nmas chiroqlar», «Dalada bayram», «Vatan qirg'oqlari», «Yoshlikda bergan ko'ngil», «Hayot mash'ali», «Mening jannatim», «Shahzoda va yetim qiz» musiqali dramalarini yaratdi.

Alisher Navoiy nomidagi opera va balet teatri sahnasida «Oynisa» baleti, «Zaynab va Omon» operasi tomoshabinlarga havola etildi. Quyidagi «Amirlikning yemirilishi», «Qutlug' qon», «Yor-yor» kinofilmlariga musiqalar, simfonik orkestr uchun «Hamza» nomli poema yaratdi. Alisher Navoiy g'azallariga bastalagan «Ko'rmadim», «Ey sabo», «Bo'lmasa», «Ayb etmangiz», Turob to'la she'riga «Bulbul» nomli romanslari simfonik orkestr jo'rligida mashhur bo'lib ketdi. Yuzdan ortiq ashula, ommaviy xor qo'shiqlarini yaratdi. Bularga «O'zbekistonim», «Tinchlik qo'shig'i», «Paxtakor diyor», «Hayot gulshani» kabilar misol bo'la oladi. O'zbek mumtoz musiqa namunalari qayta ishlab, o'zbek xalq cholg'ulari orkestri, yakka cholg'ular va orkestrga moslashtirdi. Bular orkestr uchun: «Yovvoyi Chorgoh», «Fig'on», «Qaytarma», «Cho'li Iroq», «Farg'onacha», «Savti navo», «Mirzadavlat», «Nasrulloyi», «Tasnifi dugoh», «Ufori navo», «Rajabiy», «Jazoir». Bolalar uchun «Sayohat — rohat» «Kungaboqar», «Oppoq otim», «Kapalak va handalak», «Bog'da pishdi, uzumlar», «Yangi yilim — yaxshi yilim», «Kitob mening do'stimsan», «Ko'ylagim», «Bolalar vals», «Baxtiyorlar qo'shig'i», «Olma» qo'shiqlariga kuy bastaladi.

Doni Zokirov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, O'zbekiston xalq artisti faxriy unvonlariga sazovor bo'ldi. Orden, medallar va faxriy yorliqlar bilan mukofotlandi.

G'ofur QODIROV
(1917—1985)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, dotsent, kompozitor G'ofur Qodirov ijodi, o'qituvchilik va jamoat faoliyati bilan o'zbek musiqasi tarixida yorqin iz qoldirdi. U yaratgan jozibali qo'shiqlar, simfonik va sahna musiqasi, ayniqsa, bolalar uchun yaratgan asarlari zamonaviy musiqa san'atimizni boyitdi.

G'ofur Qodirov 1917-yil 1-fevralda Toshkent shahrida bog'bon-dehqon oilasida tug'ildi. Yetti yoshidan mahalladagi eski maktabda o'qidi. 1928-yili 54-umumta'lim maktabining 6-sinfni bitirdi. 1933-yilda O'rta Osiyo san'at maktabiga o'qishga kirib, 1936-yil bitirdi. Ta'lim olgan yillarida badiiy havaskorlik to'garaklari, xor jamoasiga qatnashdi va o'zbek xalq cholg'ulari ansambliida dutor va tanbur chertishni o'rgandi. 1936-yili u Toshkent Davlat To'qimachilik institutiga o'qishga kirdi. Mazkur institutning badiiy havaskorlik xori bilan 1937-yilda o'tkazilgan olimpiadada ishtirok etdi. Shundan keyin G'ofur Qodirov musiqa

bilan jiddiy shug'ullanishga qaror qildi. O'sha yili uning musiqa qobiliyatini sezgan kompozitor Nikolay Mironov maslahati bilan Toshkent Davlat konservatoriyasining tayyorlov bo'limiga o'qishga kirdi 1940-yili kompozitorlik mutaxassisligi va cholg'ulashtirish bo'yicha ta'lim olib, 1945-yil konservatoriyani muvaffaqiyatli bitirdi. O'sha yili Hamza nomidagi Toshkent Davlat bilim yurtiga musiqa nazariyasidan dars berishga yo'llanma bilan yuborildi. 1959-yili u cholg'ulashtirishdan dars berishga konservatoriyaga taklif qilindi va 1969-yili dotsent ilmiy unvoniga sazovor bo'ldi.

1971—1975-yillarda O'zbekiston Bastakorlar uyushmasi xay'atining mas'ul kotibi lavozimida ishladi. Yillar davomida G'Qodirov pedagogik va jamoatchilik faoliyatining birligida ijod qilib, turli shakl va janrlarda fortepiano uchun pyesalar: «Rondo», «Raqs», «Suita», «Sonata», «Preludiya va opera», violonchel va fortepiano hamda klarnet va fortepiano uchun pyesalar, torli kvartet, simfonik orkestr uchun «Marsh», «Suita», «Simfoniya», fortepiano jo'rligida Navoiy g'azallari asosida «G'azal» romansi, «Mard yigit» qo'shig'i kabi asarlarni yaratdi. Bolalar teatrlarida sahna yuzini ko'rgan «Qari chol va bo'ri» nomli spektakliga 1944-yil musiqa bastaladi.

O'ziga xos uslubda ko'proq ovoz uchun simfonik, vokal-simfonik, estrada, xalq cholg'ulari orkestri, ayniqsa, bolalar uchun turli shakl va janrlarda ko'plab asarlar yaratdi. Shuni aytish joizki, u o'z ijodiy faoliyatining hamma davrlarida yakkaxon, xor jamoalari va estrada guruhlariga go'shiqlar bastalashga ko'proq e'tibor berdi. Uning qo'shiqlari ohangdorligi, dilkashligi, hayotiyiligi, sevgi-muhabbatni keng qamrab olganligi bilan ajralib turadi va davr nafasi yaqqol sezilib turadi.

Masalan: «O'zbekistonim», «O'lkamga», «Yoshlar marshi», «Mirzacho'l», «Oq oltin taronasi», «Do'stlik festivali», «Paxta», lirik estrada qo'shiqlaridan: «Mirzacho'l yor-yori», «Koyimang, oyijon», «Go'zal Toshkent» va boshqalar. Shuningdek, bolalar uchun yaratgan qo'shiqlari nota to'plamlarida chop etildi: «Pillachi qiz» «Maktabjon — oftobjon», «Baxtli avlod», «O'ynab ber», fortepiano uchun pyesalar va «O'zbek raqslari» to'plamlari nashrdan chiqdi. Kompozitor turli cholg'u ansambli, orkestr, yakkaodon, ansambli va xor uchun «Maktabjon — oftobjon» IV qismli vokal-simfonik suita, «Biz yosh o'qituvchilar» IV qismli kantata, «Oq oltin», «Biz istiqlo'l egasimiz» V qismli vokal-simfonik suitasi, «Dangasalik — kasallik», «Ota-onalarga», «Bobomlar bog'bon», «Ona qo'llari», «Gunafsha», «Laylak» kabi qator qo'shiqlarni yaratdi.

Kompozitor G'ofur Qodirov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi faxriy unvoniga sazovor bo'lgan.

Abdurahim MUHAMEDOV
(1923—1980)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi, kompozitor Abdurahim Muhamedov XX asr o'zbek musiqasi tarixida yorqin iz qoldirdi. U o'ziga xos ovozi bilan musiqa ijodkorligiga 50-yillarda kirib keldi. Uning yaratgan ajoyib lirik, ommabop xor qo'shiqlari, milliy uslubda yozgan simfonik va musiqiy sahna asarlari musiqa madaniyatimizni boyitdi.

Abdurahim Muhamedov 1923-yil 10-dekabrda Toshkent shahrida novvoy oilasida tug'ildi. Tug'ma iste'dod egasi tasviriy san'at va musiqa bilan qiziqdi, qalam va moybo'yoqda har oil rasm chizdi. Havaskorlik to'garagida mandolina, doira, damli cholg'ulardan alt, bariton chalishni o'rganib, orkestrda ishtirok etdi. 1938-yilda 7-sinfni bitirib, Toshkent sanoat texnikumiga o'qishga kirdi. O'qishni bitirgach, harbiy xizmatga chaqirildi, urushda qatnashib og'ir yarador bo'ldi. 1944-yili Toshkentga qaytdi. Bir yildan so'ng O'zbek Davlat filarmoniyasi qoshidagi O'zbek xalq cholg'ulari orkestriga ishga qabul etildi, keyinchalik O'zbekiston radiosi o'zbek xalq cholg'ulari orkestriga ishga o'tdi.

1950-yili Toshkent musiqa texnikumining o'zbek xalq cholg'ulari bo'limida o'qidi va musiqa bastalashga quziqdi. Toshkent Davlat konservatoriyasining tayyorlov bo'limida kompozitorlik mutaxassisligidan saboq oldi. «Yoshlik» simfonik poemasi bilan o'qishni bitirdi. Yo'llanma bilan O'zbekiston Madaniyat vazirligi San'at Bosh boshqarmasida inspektor vazifasida ish boshladi. 1956—1957-yillarda Toshkent Davlat xotin-qizlar pedagogika bilim yurtida musiqa o'qituvchisi, 1958—1960-yillarda Toshkent telestudiyasida musiqa muharriri bo'lib ishladi. 1974—1975-o'quv yilida Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika institutining musiqa fakultetida Musiqa nazariyasidan dars berdi.

A. Muhamedov ijodiy faoliyatining ilk davridan boshlab, zamon ruhiga mos qo'shiqlar yaratishga e'tiborini qaratdi. Muqimiy nomidagi musiqali drama teatrida «Jon qizlar». «Gavhari shamchiroq», «Olifant» musiqali komediyalarini yaratdi. Yakkaxon va xor uchun ko'plab qo'shiqlar bastaladi. Bular: «Jon qizlar», «Yetti qiz», «Shohi so'zana», «Qirg'iz qiziga» «Seni eslayman», «Go'zal Farg'ona», «Jon, O'zbekiston», «Sportchilar qo'shig'i» kabi ommaviy asarlardir. A. Muhamedov bolalar uchun ham jozibali, original qo'shiqlar yaratdi. «Yulduzcha», «Archa qo'shig'i», «Qo'g'irchog'im allayo», «Kapalak», «Tantiq qiz» kabi qo'shiqlari jajji ijrochi va tinglovchilar qalbidan joy olgan. Simfonik orkestr uchun poema va vals, o'zbek xalq cholg'u asboblari va fortepiano uchun o'zbek xalq qo'shiqlarini qayta ishladi. Uning qo'shiqlari kuyining mayinligi va milliy koloriti bilan ajralib turadi.

Abdurahim Muhamedov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan san'at arbobi va O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist unvonlari bilan taqdirlangan.

Dilorom OMONULLAYEVA
(1959)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, kompozitor Dilorom Omonullayeva O'zbekiston Bastakorlar uyushmasi safiga estrada qo'shiqlari va boshqa asarlari bilan kirib keldi. U o'zining ijodiy faoliyati bilan respublika musiqa san'atining rivojlanishiga samarali hissa qo'shib kelmoqda.

Dilorom Omonullayeva 1959-yil 1-oktabrda Toshkentda musiqachilar oilasida tug'ildi. Diloromning qalbiga ona allalari bilan birga musiqiy mo'jizalar kirib keldi. Qobiliyatli qizcha V. Uspenskiy nomidagi maxsus musiqa maktabida fortepiano sinfi bo'yicha o'qiy boshladi. 12 yoshida esa professor Boris Zeydman sinfida kompozitsiyadan ham qo'shimcha saboq oldi. Ilk asarlari orasida torli orkestr, urma cholg'ular va fortepiano uchun 5 qismli suitasini milliy simfonik orkestri ijro etdi va muvaffaqiyat qozondi.

Dilorom Omonullayeva 1978-yili maktabni muvaffaqiyatli bitirib, Toshkent Davlat konservatoriyasining kompozitorlik fakultetida professor Boris Zeydman sinfida o'qishni davom ettirdi, kompozitor Rumil Vildanov sinfida o'qishni imtiyozli diplom bilan bitirdi. Yosh mutaxassis talabalik davridayoq Hamza xotirasiga bag'ishlangan fortepiano uchun «Sonata I», «Samarqand manzaralari» V qismi suitasi, «Sonata II», bir necha romanslar va III qismli kvartet, fortepiano va fleyta uchun «Pomir eskizlari» polifonik pyesalarni yaratdi.

D. Omonullayeva 1984—1986-yillarda yo'llanma bilan Guliston san'at bilim yurtida musiqa fanlaridan dars bera boshladi. 1986—1990-yillarda D. Omonullayeva konservatoriyada professor To'liqin Qurbonov sinfida asistenturani bitirdi, so'ngra 1990—1993-yillarda konservatoriyada «Bastakorlik va cholg'ulashtirish kafedrasida» o'qituvchi, 1993-yildan V. Uspenskiy nomidagi maxsus musiqa maktabida o'qituvchi bo'lib ishladi.

D. Omonullayevaning ijodiy faoliyatida zamonaviy estrada qo'shiqchilik san'ati ustuvor turadi. U zamonadosh shoirlardan U. Azimov, E. Obidov, N. Narzullayev, Z. Mo'minova, X. Xudoyberdiyeva va boshqalarning she'rlariga, turli mavzularda 100 dan ortiq qo'shiqlar yaratdi. Ular «Siz yoqqansiz menga hamisha», «Yomg'ir yog'di» «Saron», «Sen qaydasan», «Ikki daraxt», «Azizim», «Yig'lama», «Yolg'on dunyo» va boshqalar. Kompozitor turli yoshdagi bolalar uchun ham ko'p qo'shiqlar bastaladi. Uning qo'shiqlari teleradio to'liqlarida doimo yangrab kelmoqda. 1984-yil shoira Nodira g'azallariga 2 ta romans yozdi.

D. Omonullayeva musiqa san'atining boshqa janr va shakllarida ham asarlar yaratdi: fortepiano va simfonik orkestr uchun konsert, xor va orkestr uchun suite, kamer cholg'ular uchun musiqiy asarlar, jumladan, «Baxtimiz taronasi», «Istiqloq madhiyasi», fortepiano uchun sonata, fortepiano uchun «Bolalar albomi», 5 ta kichik pyesa, «Kichkintoylar uchun musiqa» to'plamiga 20 ta qo'shiq va 30 ta raqs kuylari kiritilgan, «Topishmoq aytishuv», «Topishmoq qo'shiqlar», «Alifbe qo'shiqlari» va boshqalarni Teleradiokompaniyaning «Bulbulcha» xor jamoasi simfonik estrada jo'rlig'ida ijro etib kelmoqda. Shuningdek, 1997-yil Usmon Azim she'riga «Sharq taronalari» xalqaro musiqa festivali madhiyasini yaratdi. O'zbek Milliy teatri ochilishi munosabati bilan «Milliy teatr madhiyasi» va vatanparvarlik mavzusida 30 ga yaqin qo'shiqlar yaratgan.

Dilorom Omonullayeva «Do'stlik» ordeni bilan taqdirlangan O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi faxriy unvoni, «Ofarin» mukofoti sohibi, «O'zbekiston — Vatanim manim» va boshqa tanlovlar sovrindori.

Gulnora Matbulalovna Sharipova
Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti dotsenti

MUSIQA VA UNI O'QITISH METODIKASI

O'quv qo'llanma

«TURON-IQBOL» nashriyoti — 2006

Muharrir	A. Ziyodov
Qo'shuvchi muharrir	T. Smirnova
Rassom	J. Gurova
Musahhih	S. Abdunabiyeva
Kompyuterda sahifalovchi	E. Kim

Bosishga 14.04.2006 da ruxsat etildi. Bichimi 60½84¹/₈, «Tayms» garnitura.
Ofset bosma. Shartli b.t. 23,0. Nashr b.t. 21,39. Jami 1550 nusxa. 46-raqamli buyurtma.

«ARNAPRINT» MCHJ da sahifalanib, chop etildi.
Oshkent, H. Boyqaro ko'chasi, 41.

Farhod ALIMOV
(1947)

Kompozitor Farhod Alimov hozirgi zamon o'zbek musiqa san'atining zabardast vakillaridan biri. U yorqin ijodiy faoliyati bilan rang-barang, jo'shqin va jozibali qo'shiqlari, o'zbek xalq cholg'u orkestriga va teatr uchun yozgan asarlari bilan shinavandalari qalbidan joy olib, zamonaviy milliy musiqa san'ati taraqqiyotiga salmoqli hissa qo'shib kelmoqda.

Farhod Alimov 1947-yil 23-oktabrda Toshkentda muhandis oilasida tug'ildi. 1954-yili maktabga bordi. Farhodning musiqaga qiziqishini ko'rgan ota-onasi uni 1959-yil R.Glier nomidagi respublika musiqa maktab-internatiga o'tkazdilar. Bu yerda u g'ijjak chalishni taniqli o'qituvchi O.Xolmuhamedovdan o'rgandi. 1965-yil maktabni imtiyozli tugatib, Toshkent Davlat konservatoriyasining o'zbekxalq cholg'ulari fakultetiga imtihonsiz qabul qilindi. Konservatoriyaning 1970-yilda g'ijjak bo'yicha bitirib,

O'zbekiston radiosi qoshidagi O'zbek xalq cholg'u asboblari orkestrida sozanda bo'lib ishladi. Orkestrda ishlab yurgan paytlarida musiqa bastalashga intilib, qo'shiq va kuylar yoza boshladi. Kompozitorlik malakasiga ega bo'lish uchun 1972-yili konservatoriyaning tayyorlov kurslarida, so'ngra asosiy bosqichda Boris Giyenokda ta'lim oldi. 1975-yildan boshlab A. Qodiriy nomidagi Madaniyat institutida katta o'qituvchi, dotsent lavozimlarida ishladi. 1995-yildan boshlab Toshkent Davlat konservatoriyasida orkestr dirijorligi kafedrasida dotsent lavozimida ishlab kelmoqda.

F.Alimov musiqa san'atining deyarli barcha janrlarida samarali ijod qilmoqda. Uning bastalagan asarlari simfoniya, ovoz va simfonik orkestr uchun «Maftuningman Toshkent» vokal-simfonik poemasi, «Ona sayyorani asrang» kantatasi, «Ibn Sino hayotidan lavhalar» simfonik poemasi, «Shodiyona», «Tabriknoma», «To'yona» uverturalari, jo'rsiz xor uchun Navoiy ruboiylariga «Muhabbatnoma turkumi», Bobur ruboiylariga «Dil sadosi» turkumi milliy ruhi va ta'sirchanligi bilan ajralib turadi. 1990-yillarda «Muhabbatnoma», «Baxshida» nomli baletlarni, quyidagi musiqali dramalarni yaratdi: «Yusuf va Zulayxo», «Fotima va Zuhra», «Nodirabegim», «Devona», «Soyibxo'ja operasi», «Super qaynona», «Checha», «Super qaynona — 2», «Na falakman, na malak», «Muhabbat tuyg'usi», «Oq kabutarlar» musiqali komediyalari Muqimiy nomidagi musiqali teatrdan sahna yuzini ko'rgan.

F.Alimov «Mehrobdan chayon» filmiga, «Samarqand obidalari va muzeylari», «Vatan bizniki», «San'at maktabi» hujjatli filmlariga musiqa bastalagan.

Shuningdek, «Navro'z», «Sharq taronalari», Amir Temur va Ulug'bek yubileylariga bag'ishlangan anjumanlarda o'z asarlari bilan faol qatnashdi. Uning asarlari Germaniya, Ispaniya, Misr, Fransiya mamlakatlarida ijro etilib, olqish va hurmatga sazovor bo'ldi.

Kompozitor bolalar uchun «Sariqjo'jalarim», «Oyjonim allasi», «Yoz fasli», «Yashasin do'stlik», «Chaqqon bola», «Oppoq qayin», «Ahillik — do'stlik» kabi juda ko'p qo'shiqlarga kuy bastaladi.

Qari navo. N. Norxo'jayev	150
G'ayra-g'ayra. N. Norxo'jayev	151
Buxorcha. N. Norxo'jayev	152
Namanganning olmasi. H. Rahimov	154
Laylak (a-kapella). Uyg'un, G. Qodirov	155
Ko'klam. A. Bo'riboev, S. Boboyev	156
Qo'g'irchoqlar bilan raqs. D. Omonullayeva	157
Sarbozcha. O'zbek xalq kuyi	158

TANIQLI BASTARORLAR HAYOTI VA IJODIDAN

Mutal Burhonov	159
Yunus Rajabiy	160
Muxtor Ashrafiy	161
To'xtasin Jalilov	162
Muhammadjon Mirzayev	163
Tolibjon Sodiqov	164
Fattoh Nazarov	165
Sobir Boboyev	166
Doni Zokirov	167
G'ofur Qodirov	168
Abdurahim Muhamedov	169
To'lqin Toshmatov	170
Komil Kenjayev	171
Shermat Yormatov	172
Rustam Abdullayev	173
Habibulla Rahimov	174
Nadim Norxo'jayev	175
Avaz Mansurov	176
Dilorom Omonullayeva	177
Farhod Alimov	178
Qo'ldosh Mamirov	179
Rahmatjon Tursunov	180

Navbahor. Shohismoil, R. Tursunov.....	83
IV sinf.....	85
O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi. A. Oripov, M. Burhonov.....	85
Oy Vatanim. E. Qambarov, Sh. Yormatov.....	89
Oq paxta terdik, terdik. P. Mo'min, N. Norxo'jayev.....	91
Aziz ustozlar. To'lqin, S. Boboyev.....	93
Yaxshi bola. P. Mo'min, N. Norxo'jayev.....	96
Biz askarmiz! I. Rahmon, N. Norxo'jayev.....	99
Gul terdi gullar. P. Mo'min, N. Norxo'jayev.....	101
Navro'zim. Sh. Qurbon, D. Omonullayeva.....	103
Sho'x bolaman. S. Jabbor, H. Rahimov.....	105
Ikki qo'y mang o'qituvchim. P. Mo'min, Sh. Yormatov.....	108

MUSIQA SAVODI

Notalarning bo'linishi va sanalishi.....	112
Notalarning hajm jihatidan joylanishi.....	112
Alteratsiya belgilari.....	113
Intervallar.....	113

MUSIQA TINGLASH UCHUN ASARLAR

I sinf.....	116
Andijon polkasi. H. Rahimov.....	116
Yurish marshi. F. Nazarov.....	118
Chitti gul. H. Rahimov.....	119
Do'loncha. H. Rahimov.....	119
Chertmak. H. Rahimov.....	120
Yallama yorim. H. Rahimov.....	121
Navro'z raqsi. D. Omonullayeva.....	122
Olmacha anor. N. Norxo'jayev.....	123
Asp bo'laman. H. Rahimov.....	124
II sinf.....	125
Qashqarcha. H. Rahimov.....	125
Paxta raqsi. S. Abramova.....	126
Nizongul. D. Omonullayeva.....	127
Polka. M. Glinka.....	128
Marsh. D. Omonullayeva.....	129
Jasur chavandoz. R. Shuman.....	130
Bahor vals. M. Mirzayev.....	131
Podachi. I. Akbarov.....	133
Polka. X. Izamov.....	134
III sinf.....	135
O'zbek xalq qo'shig'i. H. Rahimov.....	135
Qari navo. H. Rahimov.....	136
Qashqarcha. N. Norxo'jayev.....	137
Usmoniya. O'zbek xalq kuyi.....	139
Jamalagim. D. Zokirov.....	141
Pyesa. R. Tursunov.....	142
Karvon. D. Omonullayeva.....	144
Chaman ichra. X. Azimov.....	145
Olma pishganda keling. H. Rahimov.....	147
O'zbek xalq kuyi. H. Rahimov.....	148
IV sinf.....	149
O'zbekiston. H. Rahimov.....	149

Qo'ldosh MAMIROV (1941)

Pedagogika fanlari nomzodi, xor dirijori, bastakor Qo'ldosh Mamirov, milliy bastakorlik an'analari davom ettirib, zamondosh shoirlar bilan hamkorlikda jozibali qo'shiqlar yaratmoqda.

Qo'ldosh Mamirov 1941-yil 23-martda Toshkent viloyatining Oqqo'rg'on tumani Suvchi qishlog'ida dehqon oilasida tug'ildi. Ota-onasi Qo'ldoshning musiqaga qiziqishini sezib, qishloqdagi naychi yigit Rahmatjon Abdurayimovga shogirdlikka berishdi. 1958-yili u Hamza nomidagi Toshkent musiqa bilim yurtining xor dirijorligi bo'limiga qabul qilindi. 1962-yil Toshkent Davlat konservatoriyasi xor dirijorligi fakultetiga o'qishga kirdi. 1964—1968-yillarda Qo'ldosh Mamirov Toshkent harbiy garnizoni qoshidagi Ikromjon Bo'ronov rahbarlik qilgan o'zbek ashula va raqs ansambli natchisi bo'lib harbiy xizmatni ado etdi.

Bastakor va xor dirijori Qo'ldosh Mamirov mehnat faoliyatini talabalik davridan boshlab, umumta'lim maktablarida musiqadan dars berdi. 1964-yili Toshkent o'quvchilar saroyida o'zbek xalq cholg'u ansambliga, 1968—1970-yillarda A. Gagarin nomidagi O'quvchilar saroyidagi o'zbek xalq cholg'ulari ansambliga rahbarlik qildi. 1970-yildan buyon Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat Pedagogika universitetining musiqa fakultetida xor dirijorligi kafedrasini mudiridan dekan, professorlik kacha bo'lgan yo'lni bosib o'tdi. 1987-yili Moskvada «Boshlang'ich sinf musiqa darslarida o'quvchilarning a'loqiy hislarini tarbiyalash» mavzusida yozgan dissertatsiyasini yoqladi va pedagogika fanlari nomzodi ilmiy darajasiga ega bo'ldi.

Qo'ldosh Mamirov Navoiy g'azallari bilan kuylanadigan 40 ta ashulani notaga yozdi. 80 ta xalq qo'shig'i va maqom shu'balarini o'z ichiga olgan «O'zbek xalq qo'shiqchiligi majmuasi»ni tuzdi. O'z asarlaridan qo'llanmalar tayyorladi. «Quyosh yurtim», «Ohanglarda hayot nafasi», «Ona allasi» kabi to'plamlarni chop etdi. Yakka xonanda va vokal ansambli bilan orkestr jo'rligida quyidagi asarlarni yaratdi: «Yo'lim boshlar», «Sevinch yoshlarim», «Go'zalim madhiyasi», vokal-cholg'u ansambli ijrosida «Bahor», «Nigohimni uzolmayman», «Qo'shiqqa navbat», «Ona yurt qo'shig'i» asarlarini yaratdi. Ular asosida xor akapella (jo'rsiz xor) uchun «Lahza-lahza», «Miltiraydi bir mitti yulduz», «O'zbekiston — ona yurt», «O'zbekiston taronasi» asarlari ko'rik-tanlovlarida sovrinli o'rinlarni egalladi. Xor va o'zbek xalq cholg'ulari orkestri uchun «Istiqlol», «Yor qani», «Go'zal Toshkent qizlari», «Dugona kelibdur», yakka xonanda va orkestr uchun «Bahor sarvinoz», «Anhor labida» va boshqalar. Dramaturg N. Qurbonov bilan «O, meni qora ko'zlarim» nomli musiqali drama va kinorejissor Zulfiqor Musoqov bilan hamkorlikda «Qaldirg'och» kinofilmiga musiqa bastaladi. U 100 dan ortiq kattalar va bolalar uchun qo'shiqlar yaratdi. Bulardan tashqari 6 ta she'riy poema, 200 ga yaqin she'rlar, to'rtliklar, «Payg'ambarnoma» nomli she'riy roman muallifi. Q. Mamirov talabalar va maktab o'quvchilari nafosatini a'loqiy jihatdan tarbiyalash muam-molari bo'yicha ilmiy tadqiqot ishlari olib bormoqda. Ilmiy izlanishlar samarasi sifatida 20 ga yaqin maqola, dastur, tavsiya, qo'llanmalar yaratishga erishdi. Besh qismli «Oor dirijorligi» orestomatiasini yozdi. Turli ilmiy-amaliy va ilmiy-uslubiy anjumanlarda o'z ma'ruzalari bilan qatnashib kelmoqda.

Rahmatjon TURSUNOV
(1939)

O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, pedagogika fanlari nomzodi, A. Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat instituti xalq musiqasi kafedrasasi professori, bastakor Rahmatjon Tursunov, ustozlari ishlarini davom ettirib, o'zbek qo'shiqchilik san'aiga barakali hissa qo'shib kelmoqda.

Rahmatjon Tursunov 1939-yil 5-martda Qashqadaryo viloyati Qarshi tumanida dehqon oilasida tug'ildi. 1946-yildan umumta'lim maktabida o'qidi. Musiqaga bolaligidanoq paydo bo'lgan ishtiyoq, Rahmatjonni maktab qoshidagi havaskorlik to'garagiga yetakladi. 1956-yili Hamza nomidagi Toshkent musiqasi bilim yurtiga, dirijorlik bo'limiga o'qishga kirdi. 1960-yili Toshkent Davlat konservatoriyasining xor dirijorligi fakultetiga o'qishga kirib, 1968-yili tugatdi.

R. Tursunov 1968—1970-yillarda Qarshi Pedagogika institutining musiqasi kafedrasida, 1970—1974-yillarda esa Toshkent Madaniyat texnikumida, 1974-yildan buyon Toshkent Davlat Madaniyat instituti xor dirijorligi kafedrasida katta o'qituvchi, dotsent, professor vazifalarida ishlab kelmoqda. R. Tursunov «Havaskorlik ashula va raqs ansambllarining rivojlanishi va pedagogik shart-sharoitlari» mavzusida dissertatsiya yoqlab, pedagogika fanlari nomzodi ilmiy darajasida ega bo'ldi. R. Tursunov 1978—1985-yillar professor Boris Giyenko sinfida kompozitsiya amaliyotidan maslahatlar olib, ijod bilan shug'ullandi. Shu yillari quyidagi musiqasi asarlarini yaratdi: «Cho'ldan kelgan sabolar» suitasi, «Cho'l gullari» xor uchun akapella, «Yodimda sen» pyesasi, «Chang taronasi» kuyi, jo'r ovozu uchun «Mexanizatorlar» dueti, ashulachilar ansambli uchun «Paxtam mening baxtimdir», «Olqish aytar zamon» qo'shiqlari va boshqalar. R. Tursunov ijodida qo'shiqchilik ustuvor turadi. U turli mavzularda mumtoz va zamonaviy shoirlar she'rlariga 100 dan ortiq qo'shiq, ashula va yallalar yaratdi. Uning «Bulbul», «Mubtalo qilursan», «Madhingni kuylay», «Yor vasli», «Hayot qo'shig'i», «Azim daryo», «Ko'ngil», «Egam», «Oshkor bo'lursan», «Qalbmida o'zing borsan», «Sen quvonchim» lirik qo'shiqari va ashulalari, romanslari taniqli xonanda va hofizlar repertuarlaridan munosib o'rin olgan.

Respublikamiz mustaqillikka erishgandan keyin yaratgan qo'shiqlari muallif ijodida katta sahanani tashkil etdi. Yaratgan qo'shiqlari orasida: «Sohibqiron Temur», «O'zbekiston», «Vatan madhi», «Bahor jilosi», «Vatanim — tinchlik bog'i», «O'zbekiston suluv qizlari» va boshqalar alohida ahamiyat kasb etadi.

O'zbek musiqasi tarihi o'ziga oid ma'lumotlarni qidirish, to'plash va notaga yozib olib, ilmiy-nazariy o'rganish hamda muta'assislariga yetkazish ishiga Rahmatjon Tursunov salmoqli hissa qo'shdi. U Abdulla Qodiriy nomidagi Toshkent Davlat Madaniyat institutining «O'zbek ashula va raqs ansambliga rahbarlik» kafedrasasi ijrochi-o'qituvchilari yillar davomida tayyorlab, sinovdan o'tkazgan va takomillashtirilgan nota yozuvlarini saralab, jamlab qo'llanmalarni nashrdan chiqardi. «O'zbek ashulalarini notalashtirish», «Ashula va raqs ansambli bilan ishlash uslubiyoti» kabi bir necha qo'llanmalarni nashrdan chiqarib, muta'assislariga yetkazdi.

Rahmatjon Tursunov O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi faxriy unvoni bilan taqdirlangan.

MUNDARIJA

Kirish	3
Boshlang'ich sinflarda musiqasi o'qitishning mazmuni va metodikasi	5
Musiqasi asarlarning badiiy va musiqasi tahlili	11

JAMOA BO'LIB QO'SHIQ KUYLASH UCHUN ASARLAR

I sinf	14
Baxtiy erkatoy. H. Muhammad, T. Toshmatov	14
O'ynasangchi, tipratikon. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	15
Nisholda. R. Tolib, D. Omonullayeva	17
Yangi yil archasi. M. Abdushukurova, A. Berlin	19
Qadim turon. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	21
Etikcham. Q. Ota, D. Omonullayeva	22
Inoq o'ynaymiz. G. Komilov, F. Nazarov	24
Nevaralar qo'shig'i. S. Barnoyev, N. Norxo'jayev	25
Diloromning qo'shig'i. I. Donish, D. Omonullayeva	27
Ayiqpolvonlar bog'chasi. H. Muhammad, T. Toshmatov	29
Bolalar va g'ozlar. M. Qo'shmoqov, J. Najmiddinov	31
II Sinf	33
Paxtaoy. T. Ilhomov, F. Nazarov	33
Kakligim. N. Orifonov, N. Norxo'jayev	34
Kichkintoyimiz — gijingtoymiz. P. Mo'min, K. Kenjayev	35
Quyov. I. Muslim, Q. Mamirov	38
Oy bo'lamiz — toy bo'lamiz. S. Barnoyev, H. Rahimov	40
Yangi yilim, yaxshi yilim. P. Mo'min, D. Zokirov	42
Buvijonim. Y. Suyunov, D. Omonullayeva	43
Shaftoliga savolim. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	45
Navro'zim — sho'x sozim. H. Rahmat, N. Norxo'jayev	47
Kapalak va kamalak. N. Narzullayev, N. Norxo'jayev	49
Muzqaymoq. X. Qayumov, A. Mansurov	51
G'ildiragim. T. Bahromov, Sh. Yormatov	53
III Sinf	56
Salom bergan bolalar. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	56
Aziz bo'ston — O'zbekiston. M. Mirzo, D. Omonullayeva	58
Ochil, paxtajon. T. Yo'ldosh, M. Burhonov	60
Qo'zichog'im-o'yinchoq. Q. Botirov, A. Mansurov	62
Diyor madhi. H. Rahmat, N. Norxo'jayev	64
Qish chog'lari. P. Mo'min, F. Nazarov	66
Ay-yay-yay. M. Muhamedova, Sh. Yormatov	68
Dastyor qiz. Sh. Sa'dulla, S. Boboyev	71
Buvijonim yaxshisiz. G. Komilov, N. Norxo'jayev	73
Gullar manim kulganim. P. Mo'min, N. Norxo'jayev	76
Sog'lom avlod qo'shig'i. S. Barnoyev, Sh. Yormatov	79